

**Investește în
OAMENI**

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Axa prioritară 3 „Creșterea adaptabilității lucrătorilor și a întreprinderilor”

Domeniul major de intervenție 3.1 „Promovarea culturii antreprenoriale”

Titlul proiectului: „Proiect integrat de sprijinire a dezvoltării antreprenoriatului prin sistemul turistic în regiunea Nord-Est”

Contract nr. POSDRU/25/3.1/G/10106

Strategie integrată de dezvoltare a antreprenoriatului din zona rurală

UNIUNEA EUROPEANĂ

MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

FONDUL SOCIAL EUROPEAN
POS DRU
2007-2013

INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013

Acest material este realizat în cadrul proiectului „Proiect integrat de sprijinire a dezvoltării antreprenoriatului prin sistemul turistic în regiunea Nord-Est” finanțat de Uniunea Europeană prin FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Axa prioritară 3 „Creșterea adaptabilității lucrătorilor și întreprinderilor”

Domeniul major de intervenție 3.1 „Promovarea culturii antreprenoriale”

Număr de identificare al contractului: POSDRU/25/3.1/G/10106

Proiect implementat de:

Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară „Ion Ionescu de la Brad” Iași

Parteneri:

- FEDEI - Fundația pentru Dezvoltare Economică și Integrare Europeană Iași
- Asociația Zona Metropolitană (ZMI) Iași
- Direcția pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală (DADR) Iași
- Consiliul Județean Suceava (CJS)
- Direcția pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală (DADR) Suceava
- Primăria Municipiului Botoșani (PMB)
- Prefectura Județului Botoșani (PJB)
- Direcția pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală (DADR) Botoșani
- Direcția pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală (DADR) Neamț
- Agenția pentru Dezvoltare Regională Nord-Est (ADR)
- Consorzio Sviluppo e Impresa, Italia (CSI)

Realizatori:

- Cotea Valeriu - USAMV - Manager proiect
- Begalli Diego - CSI - Expert elaborare strategie
- Rizzotto Leonardo – CSI – Expert elaborare strategie
- Haraga Florica - FEDEI - Expert sesiuni de informare
- Parfenie Florin - FEDEI – Expert publicații și materiale de informare
- Iacob Liviu Cristian -ZMI - Expert elaborare strategie

Mulțumim tuturor celor care au participat, direct sau indirect, la realizarea acestui ghid

- Blaj Carmen Liliana - Președinte FEDEI
- Jitareanu Gerard - Rector USAMV
- Tollin Daniele - Președinte CSI
- Țicău Eugen - Director DADR Iași
- Zaiceanu Adriana – City Manager PMB
- Olariu Neculai - Consilier DADR Iași

Cuprins

Introducere	6
Capitolul 1 Date generale de prezentare a zonelor țintă	10
1.1 Județul Botoșani	10
1.2 Județul Iași	11
1.3 Județul Neamț	12
1.4 Județul Suceava	13
Capitolul 2 Populația zonei țintă	14
2.1 Unități administrativ – teritoriale	14
2.2 Populația pe medii de rezidență	15
2.1.1 Județul Botoșani	15
2.1.2 Județul Iași	16
2.1.3 Județul Neamț	16
2.1.4 Județul Suceava	16
2.2 Populația pe grupe de vârstă	17
2.3 Populația pe sexe și medii, iulie 2008.....	17
2.4 Nivelul de educație al populației din zonă.....	17
2.5 Șomaj.....	18
Capitolul 3 Dezvoltarea generala socio-economică a zonelor țintă	20
3.1 Agricultură.....	20
3.1.1 Contribuția agriculturii la Produsul Intern Brut Regional și Valorii Adăugate Brute (VAB) Județene	20
3.1.2 Prezentarea activităților agricole.....	21
3.1.3 Zootehnia	23
3.1.4 Parcul de tractoare și principalele mașini agricole din agricultură	23
3.1.5 Silvicultura	23
3.1.6 Populația ocupată în agricultură	24
3.2 Industria.....	25
3.2.1 Contribuția industriei la Produsul Intern Brut Regional și Valorii Adăugate Brute județene	25
3.2.2 Prezentarea activităților industriale	26
3.2.3 Populația ocupată în industrie.....	27
3.3 Serviciile	27
Capitolul 4 Infrastructură.....	28
4.1 Infrastructura tehnica fizică	28
4.1.1 Infrastructura rutieră	28
4.1.2 Infrastructura feroviară.....	29
4.1.3 Infrastructura aeriană.....	29
4.1.4 Infrastructura de utilități	30
4.1.5 Spațiile verzi	31
4.2 Infrastructura de sănătate	31
4.3 Servicii sociale	33
Capitolul 5 Resurse umane. Educație și formare profesională.....	35
5.1 Profesii și ocupații – tradiționale, locale.....	36
Capitolul 6 Mediul de afaceri	38
6.1 Structuri de susținere a activității economice.....	41
Incubatorul de afaceri pentru IMM-uri din Botoșani.....	41
Centrul Economic Bucovina, Suceava.....	41
Centrul expozițional Moldova, Iași	42
Parcul științific și tehnologic Tehnopolis Iași	42
Parcul Industrial Botoșani,	42
Parcul Industrial Ceahlău	43
Zona Industrială Siret	43
Capitolul 7 Sectorul turistic	44
7.1 Istoric regiune și zone țintă.....	44
7.2 Infrastructura turistică și gradul de dezvoltare a activităților turistice	44
7.2.1 Structuri de cazare	44

7.3 Oferta turistică – puncte de atracție turistică religioase, naturale, istorice si culturale	45
7.3.1 Zonele montane.....	45
7.3.2 Mănăstirile cu fresce exterioare	45
7.3.3 Stațiuni balneare.....	45
7.3.4 Parcuri si rezervații naturale	46
7.3.5 Lacuri	46
7.4 Cererea turistică.....	46
7.4.1 Evoluția fluxurilor turistice	46
7.4.2 Structuri de susținere a activității turistice	47
7.5 Tipuri de turism practicate în județele din zona țintă.....	48
7.5.1 Turismul cultural	48
7.5.2 Turism ecumenic	49
7.5.3 Turismul balnear.....	49
7.5.4 Turismul rural	50
7.5.5 Ecoturismul.....	50
7.5.6 Turismul de afaceri	50
7.5.7 Turismul uval	51
7.5.8 Turismul montan de drumeție	51
7.5.9 Turismul științific tematic.....	51
Capitolul 8 Analiza SWOT	52
Capitolul 9 Strategie Turism	56
Analiza competitivității turistice.....	56
Analiza situației la nivelul Regiunii de Nord Est	59
Liniile directoare pentru dezvoltarea sectorului turistic integrat	62
Obiective strategice	62
Politicile de consolidare și Dezvoltare a Turismului	63
Politica de produs și cea privind consumatorii:	64
Politica de preț.....	65
Politica de distribuție.....	65
Politica de promovare.....	65
Politica de personal	65
Resurse venite în sprijinul Strategiei	66
Modele de succes	67
Capacitatea și activitatea de cazare turistică in 2007	64
Capitolul 10 Finanțare Surse de finanțare.....	69
Măsura 112 „Instalarea tinerilor fermieri” Axa I – „Creșterea competitivității sectoarelor agricol si forestier”	69
Măsura 123, Axa I – „Creșterea competitivității sectorului agricol și forestier”	69
Măsura 125 - „Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii legate de dezvoltarea și adaptarea agriculturii și silviculturii”.....	70
Submăsura 125 a: „Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii legate de dezvoltarea și adaptarea agriculturii”	70
Submăsura 125 b: „Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii legate de dezvoltarea și adaptarea silviculturii”.....	70
Măsura 141 „Sprijinirea fermelor agricole de semi-subzistență”	71
Măsura 142 – „Înființarea grupurilor de producători”	71
Măsura 312 „Sprijin pentru crearea și dezvoltarea de micro-întreprinderi”, Axa III – „Îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale și diversificarea economiei rurale”.	73
Măsura 313 „Încurajarea activităților turistice”, Axa III – „Îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale și diversificarea economiei rurale”	74
Măsura 322 – „Renovarea, dezvoltarea satelor, îmbunătățirea serviciilor de bază pentru economia și populația rurală și punerea în valoare a moștenirii rurale”, Axa III – „Calitatea vieții în zonele rurale si diversificarea economiei rurale”.....	74
Programul operațional regional POR.....	76
Programul Operațional Sectorial de Mediu (POS Mediu)	79
Capitolul 11 Raport cercetare - analiza chestionarelor.....	81
Bibliografie	83
Anexa 1 Oferta turistică - puncte de atracție turistică religioase, naturale, istorice și culturale ..	84

Județul Botoșani.....	84
Județul Iași.....	86
Județul Neamț.....	89
Județul Suceava.....	92
Anexa 2 Date statistice.....	96

Introducere

În februarie 2006 Uniunea Europeană a adoptat o serie de orientări strategice privind dezvoltarea rurală. Politica de dezvoltare rurală a fost consolidată pentru a sprijini zonele rurale să facă față provocărilor economice, politice și ecologice ale secolului XXI.

Noul cadru european pune accentul pe necesitatea stimulării creșterii economice și a creării de noi locuri de muncă în aceste zone, în vederea ameliorării dezvoltării durabile, în conformitate cu Strategia de la Lisabona și Consiliul de la Göteborg.

Turismul rural poate aduce beneficii substanțiale comunităților locale, oferind oportunitatea de a susține locurile de muncă locale, a îmbunătăți structura demografică a zonelor rurale, diversifica și extinde întreprinderile deja existente cum ar fi fermele, stabiliza nivelurile veniturilor, îmbunătăți mediul și infrastructura locală, atrage investiții sau fonduri, crește nivelul de pregătire al populației locale, încuraja artele, meșteșugurile locale și manifestările culturale specifice etc. Astfel, se poate afirma că turismul rural contribuie, într-o primă etapă la salvarea și menținerea exploatațiilor agricole iar apoi, prin consolidarea și dezvoltarea sa, se poate constitui ca o premisă în asigurarea dezvoltării socio economice în plan local și regional. Prin urmare, turismul rural este o activitate economică complementară exploatației agricole și nu doar o alternativă sau o substituție a acesteia.

Regiunea Nord-Est, prima dintre cele opt regiuni de dezvoltare sub aspectul mărimii și al populației, se situează pe ultimul loc în România în raport cu produsul intern brut regional pe cap de locuitor, datorat nivelului scăzut al productivității, infrastructurii fizice și de utilități. Totodată, regiunea a înregistrat pe orizonturi largi de timp, cote înalte ale ratei șomajului.

Obiectivul general privind dezvoltarea Turismului local în Regiunea de N-E, județele Botoșani, Iași, Neamț și Suceava constă în :

- Evaluarea potentialului IMM-urilor, modalităților de colaborare ale întreprinzătorilor pentru promovarea produselor locale, în strânsă legătură cu teritoriul și legăturile intra și inter-sectoriale
- Îmbinarea potentialului turistic cu potentialul întreprinderilor din zona rurală într-o strategie de dezvoltare integrată;

Grupul țintă este reprezentat de :

- întreprinzători
- membri ai întreprinderilor familiale din spațiul rural;
- tineri șomeri grupa de vârstă 15-24 de ani.

Prezentul document are ca scop orientarea dezvoltării sectorului turistic integrat, prin:

- recomandarea direcțiilor de dezvoltare, priorităților și acțiunilor care se pot întreprinde la nivel local și regional în perioada următoare;
- conștientizarea întreprinzătorilor, reprezentanților din administrația publică locală, regională și națională, societății civile, de oportunitățile oferite prin accesarea fondurilor structurale și de coeziune ale Uniunii Europene, în scopul finanțării investițiilor necesare pentru dezvoltarea turismului local;

Obiectivele specifice ale strategiei sunt:

- Stabilirea direcțiilor strategice, obiectivelor și măsurilor de urmat;
- Informarea reprezentanților IMM-urilor existente și a persoanelor fizice care doresc să-și deschidă o afacere în domeniul serviciilor în mediul rural, despre oportunitățile de dezvoltare ale micilor afaceri, tradițional legate de domeniul agroalimentar, agroturistic, artizanat ;
- Promovarea unei culturi antreprenoriale bazată pe valorificarea produselor locale în strânsă legatură cu teritoriul și dezvoltarea relațiilor intra- și inter-sectoriale, prin educarea membrilor grupului țintă;
- Promovarea unui standard calitativ înalt, al activităților și serviciilor prestate, prin identificarea unor direcții de acțiune specifice zonei rurale;
- Promovarea politicii de integrare verticală și orizontală, pentru alinierea domeniului la Politica Agricolă Comună Europeană și corelarea lui, cu cerințele pieței;

- Identificarea modelelor europene care pot fi preluate și adaptate la necesitățile și specificul agroturismului integrat ,din România.

Fundamentarea strategiei s-a realizat pe baza următoarelor elemente:

- Surse directe: chestionare completate, interviuri ale întreprinderilor prestatoare de servicii și întreprinderile agro-alimentare, mese rotunde, conferințe.
- Surse indirecte: studii de piață în domeniu, statistici EUROSTAT, prognoze privind evoluția mediului de afaceri extern și intern.

Beneficiile socio-economice estimate pentru spațiul rural :

- Stabilizarea populației prin fixarea forței de muncă : este o consecință extrem de importantă pentru majoritatea zonelor rurale, confruntate în general cu fenomenul de depopulare, survenit în special ca urmare a absenței unei perspective materiale certe a locuitorilor. Aportul de lichidități provenite din prestații turistice pot ajuta la conservarea locurilor de muncă în servicii precum comerțul, cazarea turistică, transport local, asistența medicală. Ele pot aduce venituri suplimentare agricultorilor, muncitorilor silvici, pescarilor. Chiar dacă conservarea locurilor de muncă reprezintă un obiectiv mai puțin atrăgător decât crearea de noi locuri de muncă, ea poate contribui la viabilitatea comunităților rurale și în special a celor de tip marginal, care nu beneficiază de efectele de polarizare urbană. Studiile efectuate în zonele rurale au confirmat rolul turismului în conservarea locurilor de muncă și diminuarea fenomenului de poluare.
- Crearea de noi locuri de muncă : Crearea de noi locuri de muncă este posibilă în condițiile în care implementarea locală a turismului rural este realizată cu succes. Acest fapt este asociat în special practicilor hoteliere și de restaurant. În spațiul rural, reușita acestora crează perspective pentru cazarea turiștilor la localnici, ceea ce va duce implicit la amplificarea activităților legate de comerțul cu produse alimentare, de artizanat, transport, piscicultură, valorificarea patrimoniului local etc.
- Pluriactivitatea este o altă consecință benefică a turismului rural. Ea desemnează situația în care, la nivel individual sau familial, asigurarea existenței se realizează prin prestarea unor activități suplimentare (cel puțin una), în completarea activității de bază. Astfel, un agricultor poate avea disponibilitatea de a închiria camere, de a ajuta administrația locală prin prestarea unor servicii turistice (ghid, animator, monitor de schi ș.a.). Pluriactivitatea permite realizarea unor venituri suplimentare, atât în contextul declinului unui tip de activitate, cât și în cel al constrângerilor generate de ritmicitatea sezonieră a activităților agricole.
- Promovarea și dezvoltarea serviciilor este un aspect esențial, deoarece numeroase colectivități rurale sunt grevate de absența unor facilități de servicii corespunzătoare. Cererea suplimentară de produse, cauzată de creșterea numerică a clientelei (inclusiv a celei turistice) poate permite expansiunea rețelei comerciale, susținerea unor lucrări de ameliorare a habitatului (modernizarea drumurilor, canalizări, electrificări, semnalizări rutiere și turistice), dezvoltarea transportului în comun, a serviciilor poștale și de comunicație .Se impune ca aceste comunități să ofere servicii de calitate, susceptibile permanent de reînnoire, de adaptare la dinamica rapidă a motivațiilor turistului. În special în cazul așezărilor rurale izolate, care nu au disponibilitatea de a asigura și sustine servicii numeroase, turismul rural poate ajuta la menținerea viabilității lor. Evident, este de presupus că respectivele așezări să posede elemente particulare de atracție turistică, iar fenomenul de circulație turistică să fie stimulat și amplificat prin comercializarea adecvată a ofertei turistice. Susținerea economică a agricultorilor este o problemă majoră în mediile economice și politice. Numeroase studii efectuate în țări cu tradiție în turism rural au evidențiat că veniturile medii ale agricultorilor pot fi mărite prin oferirea diferitelor forme de cazare, prin promovarea vizitelor în fermele agricole care posedă diverse funcții de atracție (echitație, vinificație, legumicultură, apicultură etc.), prin vânzarea produselor specifice gospodăriei sau satului. Pe lângă beneficiile de ordin economic care pot incita agricultorii să se angajeze în activități turistice, nu pot fi ignorate beneficiile de ordin social. Urmare contactelor cu citadinii, pe lângă aportul de varietate în modul de viață specific, adeseori solitar, sătenii pot deveni mai bine informați despre o serie de probleme de actualitate care pot avea impact favorabil asupra propriei lor condiții socio-economice și culturale.

- Promovarea și susținerea artei populare, a industriei locale de artizanat :Arta și artizanatul rural ocupă un loc important în patrimoniul cultural al fiecărei țări. Turismul rural poate ajuta aceste activități atât prin recunoașterea importanței lor, cât și prin comercializarea produselor de artizanat. Țara noastră este privilegiată din acest punct de vedere, date fiind enorma diversitate și autenticitate a creațiilor artistice rurale . Pe lângă dimensionarea economică pe care o implică, aceste preocupări reprezintă mesaje de excepțională valoare asupra vocațiilor spirituale ale comunităților rurale românești și nemijlocit, mijloace ideale de promovare a imaginii favorabile și de stimulare a interesului turistic. Festivalurile de artă populară și de producție artizanală sunt mecanisme ideale care facilitează comercializarea și promovarea creației turistice rurale și conturează atracția turistică. Existența acestora, dublată de o mediatizare adecvată, poate constitui prima parghie aptă să asigure înscrierea unei așezări rurale în sfera activității turistice.
- Reabilitarea patrimoniului edilitar :se realizează în condițiile existenței unui flux turistic, în principal pe mai multe căi.
 - o conservarea sau restaurarea obiectelor de interes istoric sau cultural care poate fi obținută prin practicarea unor taxe de acces;
 - o crearea unui potențial de cazare care implică restaurarea și repunerea în circuit a imobilelor părăsite ca urmare a fenomenului de depopulare;
 - o sporirea gradului de confort la nivelul clădirilor care au camere disponibile pentru închiriat;
 - o executarea unei infrastructuri de recreere (spații verzi, amenajări pentru pescuit, promenade, circuite pentru cicloturism și echitație etc.),care pe termen lung, sunt inițiative benefice pentru comunitatea însăși, beneficiară a investițiilor făcute.
- Oprirea migrației tinerilor : Toate acestea diminuează motivațiile de strămutare ale generației tinere și pot contribui la revenirea emigranților sau chiar la instalarea de noi locuitori.
- Diversificarea modului de utilizare a forței de muncă :majoritatea zonelor rurale prezintă o slabă diversitate în modul de utilizare a forței de muncă, ocupată aproape în totalitate în sectorul agricol. Diversificarea activităților într-un context turistico-economic favorabil poate atrage după sine de asemenea stabilizarea populației rurale.
- Atragerea de noi investiții :Turismul rural prezintă avantajul că acționează în sensul deschiderii de noi perspective investiționale. Astfel, turismul înlesnește o punere în contact a oamenilor proveniți din cele mai diverse medii, iar ideile și acțiunile, dirijate spre valorificarea superioară a diverselor resurse locale, survin inerent.Între turiștii potențiali ai mediului rural se pot înscrie și oameni de afaceri care au abilitatea de a sesiza mai rapid perspectivele implantării de noi activități și perspectivele financiare ale acestora, aspecte care pot fi benefice prin efectele lor pentru comunitatea rurală (locuri de muncă, modernizarea infrastructurii și a serviciilor. pătrunderea în circuitul informațional etc).

Beneficiile estimate pentru pentru întreprinderi:

- Îmbunătățirea poziției de piață a agenților economici din cadrul domeniului, creșterea performanțelor și competitivității agenților economici participanți pe piața internă prin:
 - o creșterea cifrei de afaceri și a profitului;
 - o creșterea productivității afacerii;
 - o dezvoltarea cunoștințelor, aptitudinilor și creșterea competențelor manageriale și a personalului firmelor.
- Implementarea standardelor europene de calitate, în producție și servicii.
- Crearea premiselor de comercializare a produselor agro-alimentare și turistice pe piața intracomunitară, prin implementarea reglementărilor UE în domeniu.

Beneficii estimate pentru membrii comunităților rurale:

- Îmbunătățirea condițiilor de viață ale locuitorilor zonei prin:
 - o creșterea nivelului de educație;
 - o generarea de micro-întreprinderi în rural;
 - o crearea de locuri de muncă;

o creșterea veniturilor populației;

Beneficii estimate pentru societate :

- conștientizarea populației zonei cu privire la bogățiile turistice ale regiunii și modalitățile de valorificare prin turism; gestionarea adecvată a valorilor culturale, naturale și spirituale, conservarea și valorificarea culturilor locale, a tradițiilor etnografice, protecția monumentelor istorice și introducerea acestora în circuitul public de valori, în circuitul turistic intern și extern;
- dezvoltarea unor principii ale dezvoltării durabile a Turismului Regional, astfel încât patrimoniul turistic să fie în egală măsură apreciat în prezent și păstrat pentru generațiile viitoare;
- realizarea de parteneriate viabile între autoritățile administrației publice locale, regionale, mediul de afaceri privat, organizații nonguvernamentale, etc. în scopul dezvoltării turismului regional prin utilizarea fondurilor structurale și de coeziune;
- recunoașterea turismului ca motor de dezvoltare al economiei locale, generator de locuri de muncă și venituri.

Strategia pornește de la următoarele premise:

- Strategia promovează un standard calitativ înalt al activităților și serviciilor prestate în zona țintă, prin informarea și conștientizarea membrilor grupului țintă;
- Strategia oferă oportunități de crearea a parteneriatelor viabile dintre instituțiile administrative, administrația aleasă, reprezentanții sectorului privat și societatea civilă, sub forma consultărilor permanente între parteneri;
- Strategia oferă informații privind alternativele de dezvoltare a micilor afaceri tradiționale în spațiul rural .
- Strategia contribuie la educarea și dezvoltarea competențelor prin facilitarea accesului la informații și instruirea membrilor grupului țintă;

Strategia se bazează pe feedback –ul primit prin canalele de comunicare: mesele rotunde, discuțiile purtate cu membrii comunităților în timpul sesiunilor de instruire, la completarea chestionarelor și pe rezultatele obținute din procesarea acestora,

Strategia se încadrează în direcțiile și obiectivele de dezvoltare regională ale Regiunii de Nord Est .

Obiectivul general al Strategiei Regionale Nord-Est 2007-2013 este reducerea decalajului existent față de regiunile dezvoltate ale României, prin creșterea gradului de competitivitate și atractivitate regional.

Obiectivele specifice Strategiei Regionale Nord-Est 2007-2013, sunt:

- dezvoltarea și modernizarea infrastructurii fizice si sociale preservând in același timp condițiile de mediu;
- consolidarea mediului de afaceri prin creșterea competitivității și eficienței, microintreprinderilor si IMM-urilor;
- realizarea de investiții si dezvoltarea de noi servicii turistice in vederea valorificării potențialului turistic regional;
- dezvoltarea mediului rural in vederea creșterii nivelului de trai al locuitorilor;
- Adaptarea calificărilor si a nivelului de calificare la cerințele pieței și a includerii sociale a categoriilor.

Analiza și evaluarea zonei țintă se va face pe 6 domenii prioritare care sunt cuprinse in prioritățile operaționale ale Planului Național de Dezvoltare 2007-2013:

- Așezare geografică, relieful județelor, climă, resurse naturale
- Populația
- Dezvoltarea socio economică a zonei țintă
- Infrastructură
- Resurse umane
- Mediul de afaceri
- Turism

1.2 Județul Iași

Situat în partea de nord-est a României, Județul Iași este mărginit la vest de râul Moldova și la est de râul Prut (care constituie și granița cu Republica Moldova). Cu o suprafață de 5476 Kmp, Iașul este un județ mediu ca întindere, reprezentând 2,3% din suprafața țării (ocupând locul 23 între celelalte județe ale României).

Organizarea administrativă a județului Iași cuprinde la 1.VII.2008 un număr de 2 municipii (Iași și Pașcani), 3 orașe (Hârlău, Podu Iloaiei și Târgu Frumos), 94 comune și 418 sate. Reședința județului este municipiul Iași, unul dintre cele mai importante orașe ale României (cu o populație la 1 iulie 2008 de 313994 locuitori, acesta ocupa locul II după municipiul București).

Populația Județului Iași la 1 iulie 2008 era de 826552 locuitori, reprezentând 3,8% din populația totală a României (Județul Iași ocupând locul 2, după municipiul București); din totalul populației, 47,4% locuiește în mediul urban, iar 52,6% în mediul rural.

Relieful județului este deluros. Partea centrală și nord-estică este dominată de dealuri și podișuri interfluviale joase, udate de râurile Bahlui și Jijia, având versanți afectați de alunecări de teren și lunci inundabile. Partea de vest cuprinde culmi deluroase și platouri înalte (de peste 400 m), având și zone reprezentate de luncile râurilor Siret și Moldova. Partea de sud are un relief înalt și masiv (350 – 450 m), străbătut de afluenții râurilor Bârlad și Vaslui.

Clima este temperat – continentală, cu variații ale temperaturii între -36°C + 40°C, media anuală în perioada 1901 – 2000 fiind de +9,5°C.

Rețeaua hidrografică este formată din râuri cu dimensiuni variabile și iazuri rezultate din lucrările hidroameliorative efectuate pentru evitarea inundațiilor și pentru stocarea excesului de apă necesară în perioadele secetoase.

Resursele naturale ale județului sunt de interes local (nisipuri, pietrișuri, argile, ape minerale etc.). Vegetația naturală este specifică silvo – stepii, iar cea silvică este reprezentată de păduri de foioase. Fauna include specii de interes cinegetic: capra roșie, mistrețul, lupul, vulpea, iepurele, păsări de penaj ș.a. Localizarea principalelor resurse naturale este următoarea:

Ape minerale sulfuroase și feruginoase: Strunga,

Nicolina; Calcare: Barbătești,

Costești, Ipatele, Păun, Schitu Duca, Deleni, Strunga; Argile: Vladiceni; Nisipuri pentru construcții: Lespezi;

Bogăția solului este dată de existența a peste 380 mii ha teren agricol, din care: 67,2% teren arabil; 28,4% pășuni și fânețe; 4,4 % vii și livezi; pădurile și alte terenuri cu vegetație forestieră însumează cca. 98 mii ha, iar apele și bălțile, 4 mii ha (în anul 2007).

Suprafața totală a județului Iași: 5476 km²

1.3 Județul Neamț

Învecinat cu județele Suceava la nord, Harghita la vest, Bacău la sud și cu județele Iași și Vaslui la est, Județul Neamț este situat în partea central-estică a României și se încadrează, din punct de vedere geografic, între 46040' și 47020' latitudine nordică și 25043' și 27015' longitudine estică. Formele de relief au înălțimi cuprinse între 1907m (vârful Ocolașul Mare) și 169 m (Iunca Siretului).

Relieful - Relieful județului Neamț se suprapune parțial Carpaților Orientali, Subcarpaților Moldovei și Podișului Moldovenesc. Așadar unitățile de relief predominante în județ sunt cea muntoasă, reprezentată de Carpații Orientali (prin munții Bistriței, masivul Ceahlău, munții Hășmaș, munții Tarcău și munții Stânișoarei), care ocupă 278.769 ha (51% din suprafața

județului). De asemenea putem aminti unitatea subcarpatică, reprezentată de

Subcarpații Moldovenesti, și cea de dealuri, ale Podișului Central Moldovenesc.

Neîndoiește, din întreg lanțul Carpaților Orientali, Masivul Ceahlău este cel mai impresionant, atât prin frumusețea deosebită a peisajului oferit, cât și prin aspectul său

impunător. Toate acestea l-au făcut unul dintre munții cei mai căutați de către turiștii din țară, dar și din străinătate. Prezență vie în folclorul local, înconjurat de o aureolă magico-mitologică, imaginea Ceahlăului se reflectă distinct în paginile de literatură sau în operele artiștilor plastici, ca de altfel întreg ținutul Neamțului. Pe lângă acesta, nu putem să nu menționăm Cheile Bicazului, străbătute de râul Bicz.

Formațiunile carstice existente pe raza județului Neamț sunt în număr de cinci. Peștera Munticelu (Ghiocelu) este situată pe versantul stâng al Văii Bicazului, în Masivul Surduc-Munticelu, la extremitatea nordică a Munților Hășmaș, pe raza comunei Bicazu Ardelean. Peștera are 120 de metri lungime și nu este accesibilă publicului. Peștera Toșorog este situată în nord-estul Munților Hășmaș, pe Valea Bradului, la 28 de kilometri sud-est de orașul Bicz, tot pe teritoriul comunei Bicazu Ardelean. Nici aceasta nu este accesibilă publicului. Complexul Detunate se află în masivul Ceahlău, pe teritoriul orașului Bicz. Peștera Groapa cu Var este pe teritoriul comunei Ceahlău iar Peștera 3 Fântâni se află în comuna Dămuc.

Rețeaua hidrografică - Lungimea totală a râurilor ce traversează județul Neamț este de peste 2000 km. Dintre acestea, Bistrița are 118,0 km, Moldova 70,0 km, Cracău 58,0 km, Ozana 54,0 km, Siret 42,1 km. Din punct de vedere al debitelor, cele mai importante râuri ale județului sunt Siret, Moldova și Bistrița. Din punct de vedere al regimului de alimentare, apele subterane au o pondere de 15-30%, iar cele din topirea zăpezii între 30-40%.

Lacurile existente pe teritoriul județului sunt artificiale, fiind amenajate în scopuri complexe (hidroenergetice, pentru atenuare viituri, irigații, piscicultură, rezervă de apă, agrement). Dintre toate, acumularea Izvorul Muntelui este cea mai importantă, având o suprafață de aproximativ 3120 ha și un volum de apă de aproximativ 1251 milioane m³.

Resurse naturale - Localizarea principalelor resurse naturale este următoarea: Calcare: Bicz Chei; Argile: Bistrița, Timișești, Tasca, Girov, Ozana; Gresii: Tărcău; Zăcămintele de șisturi bituminoase la Tazlău; Gaze naturale: Tazlău și Roman

Clima județului Neamț este temperat continentală.

Suprafața județului este de 5.896 km²

1.4 Județul Suceava

Situat în partea de nord-est a țării, cu o suprafață de 8553,5 km², județul Suceava este al doilea județ ca mărime din țară, reprezentând 3,6% din suprafața totală a țării.

Se învecinează la nord cu Ucraina (frontieră de stat), la est cu județul Botoșani, la sud-est cu județul Iași, la sud cu județele Neamț, Harghita, Mureș și la vest cu județele Bistrița-Năsăud, Maramureș.

Organizarea administrativă a teritoriului județului Suceava cuprinde: 5 municipii: Suceava, Fălticeni, Rădăuți, Câmpulung Moldovenesc, Vatra Dornei, 11 orașe: Gura Humorului, Siret, Solca, Broșteni, Cajvana, Dolhasca, Frasin, Liteni, Milișăuți, Salcea, Vicovu de Sus; 98 comune și 379 sate. Reședința județului este municipiul Suceava.

Relief - Dealurile și munții sunt formele de relief predominante. Suprafața fondului forestier reprezintă 53% din cea a județului, ocupând din acest punct de

vedere primul loc pe țară. Raportat la marile unități geografice ale țării, teritoriul județului Suceava se suprapune parțial Carpaților Orientali și Podișului Sucevei.

Regiunea muntoasă cuprinde masivele Suhard și Călimani (cu vârful Pietrosul de 2100m), cei mai impunători munți vulcanici din țară, Obcina Mestecăniș, masivele Giumalău-Rarău, Obcina Feredeului, Obcina Mare, Munții Stănișoarei, Depresiunea Dornelor.

Regiunea de podiș cuprinde dealurile piemontane Marginea, Depresiunea Rădăuți, Podișul Suceava-Fălticeni, Podișul Dragomirna, Depresiunea Liteni, Câmpia piemontană Baia, Valea Siretului.

Resurse naturale - Localizarea principalelor resurse naturale este următoarea:

Mangan: Dadu, Ciocănești-Oarta, Vatra Dornei, Iacobenii, Șaru Dornei, Broșteni; Sulfuri polimetalice: Cărlibaba, Fundu Moldovei, Valea Corbului, Gemenea, Leșul Ursului; Ape minerale carbogazoase: Neagra Sarului, Șaru Dornei, Vatra Dornei, Poiana Negri, Dorna Candreni, Poiana Stampei, Cosna, Oglinzi, Baltatesti; Calcare: Pojorata, Câmpulung Moldovenesc, Botus; Gresii: Solca Platinoasa; Turba: Poiana Stampei; Sare: Cacica; Gaze naturale: Todirești și Frasin.

Rețea hidrografică - Județul Suceava dispune de o bogată rețea hidrografică reprezentată de râuri (Bistrița, Dorna, Moldova, Siret, Șomuzul Mare, Suceava), pâraie, iazuri. Pe teritoriul județului există izvoare de ape minerale și mineralizate, cele mai renumite izvoare sunt cele de la Șaru Dornei, Poiana Negri și Coșna.

Clima - Poziția județului determină caracterul răcoros al climei, clima județului fiind temperat-continentală.

Suprafața județului este de 8.553 km².

Capitolul 2 Populația zonei țintă

2.1 Unități administrativ – teritoriale

Unități administrative, componente ale regiunii (județe, municipii, orașe și comune)
Județele Botoșani, Iași, Neamț și Suceava au o populație de 2.662.692 locuitori (iulie 2008), care reprezintă cca 11,87% din populația totală a României. Suprafața totală este de 24.911 km² adică 10,5% din suprafața României.

Ca suprafață, cele mai întinse județe sunt Suceava, cu o suprafață de 8.553 kmp și Neamț, cu 5.896 km². Densitatea medie a populației este 102,9 locuitori/ km², (90,9) Județul Suceava are densitatea cea mai mică de 82,6 locuitori/ km² în timp ce județul Iași cu o densitatea de 149,5 locuitori/ km² se clasează printre județele cu cea mai mare densitate din România respectiv locul 3, după județele Ilfov și Prahova

Unitățile administrativ teritoriale la data de 31 decembrie 2007 în județele analizate, sunt următoarele:

Populația, suprafața și unitățile administrativ-teritoriale din zona țintă - 2007

Unitate teritorială	Suprafața totală (kmp)	Număr locuitori	Număr municipii	Număr orașe	Număr comune	Număr sate
Botoșani	4986	454167	2	5	71	333
Iași	5476	825100	2	3	93	418
Neamț	5896	566059	2	3	78	344
Suceava	8553	705878	5	11	98	379
Total zona țintă	24911	2551204	11	22	340	1474

Regiunea are 11 municipii și 22 de orașe din care: 4 orașe mari cu peste 100.000 locuitori, 1 oraș mijlociu cu un număr de locuitori între 50.000 și 100.000 și 28 de orașe mici cu mai puțin de 50.000 locuitori.

Principalele centre urbane ale regiunii sunt:

Orașul Botoșani a apărut la o intersecție favorabilă de drumuri comerciale, care i-au asigurat prosperitate de timpuriu. Este recunoscut mai ales prin geniile pe care le-a dat culturii românești: Mihai Eminescu, George Enescu și Nicolae Iorga.

Orașul Iași, denumit și capitala Moldovei istorice, este cel mai mare oraș din regiune (316.716 locuitori –2006), fiind un important centru universitar cu cele șapte instituții de învățământ superior. Tot aici, este dezvoltat un important nucleu de cercetare-dezvoltare, orientat spre sectorul industrial, reprezentat în majoritatea ramurilor sale. În Iași se afla cel mai mare lăcaș de cult ortodox din România - Catedrala Mitropolitană (1840-1880).

Orașul Piatra-Neamț, atestat istoric din anul 1392 sub numele de Piatra lui Crăciun, situat în apropierea masivului Ceahlău, acest adevărat "Olimp al Moldovei", nu este numai o răscruce de drumuri turistice, ci și un important obiectiv industrial și turistic, deținând monumente istorice și de arhitectură.

Orașul Suceava a fost avantajat de faptul că aici a funcționat principala vamă a țării, care deținea rolul de depozit. Prin acesta orașul avea privilegiul de a fi un mijlocitor pentru comerțul cu produse orientale către Polonia și spre Ungaria.

Principalele centre urbane din zonă și populația lor

Județul Botoșani		Județul Iași		Județul Neamț		Județul Suceava	
Municipii și orașe	Populația la 01.07.06	Municipii și orașe	Populația la 01.07.06	Municipii și orașe	Populația la 01.07.06	Municipii și orașe	Populația la 01.07.06
Botoșani 1)	116286	Iași1)	316.716	Piatra Neamț1)	108940	Suceava 1)	106508
Dorohoi 1)	31130	Pașcani1)	42.805	Roman 1)	70017	Câmpulung	20135

						Moldovenesc 1)	
Bucecea	5213	Tg Frumos	13.472	Bicaz	8726	Fălticeni 1)	30315
Dărăbani	11871	Hârlău	11.625	Roznov	9229	Rădăuți 1)	29373
Flămânzi	12082	Podu Iloaiei	10.078	Târgu Neamț	21029	Vatra Dornei 1)	16810
Săveni	8250					Broșteni	6535
Ștefănești	5777					Cajvana	8290
						Dolhasca	11304
						Frasin	6616
						Gura Humorului	15682
						Liteni	10131
						Milișăuți	5395
						Salcea	9638
						Siret	9484
						Solca	4689
						Vicovu de Sus	14600

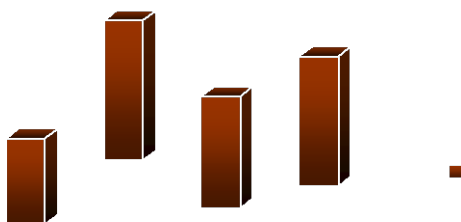
1) municipiu

2.2 Populația pe medii de rezidență

Potrivit Direcțiilor Județene de Statistică populația totală a județelor Botoșani, Iași, Neamț și Suceava era de 2.543.275 de persoane, în 2008.

Dintre aceștia 52,97% locuiau în mediul urban iar 47,03% în mediul rural.

Situația este inversă dacă este comparată cu cea de la nivelul României ai cărei locuitori trăiesc 55,2 % în mediul urban iar diferența de 7,2% în mediul rural.

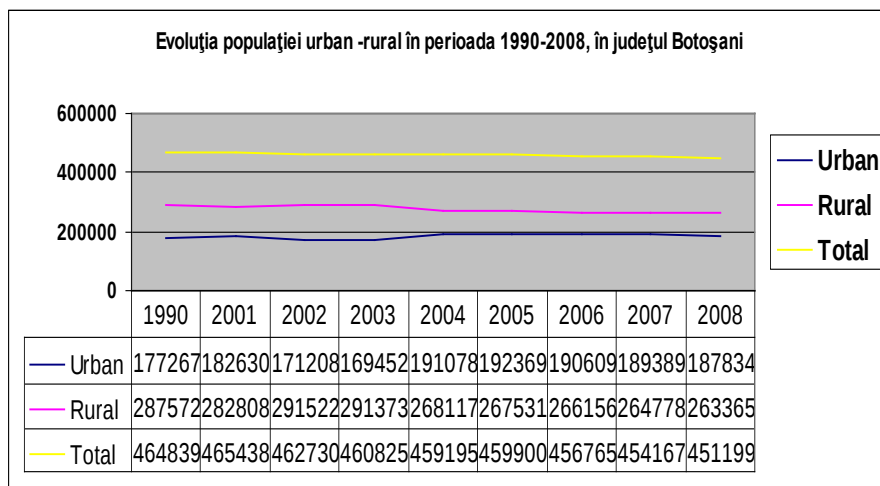
2.1.1 Județul Botoșani

Per total, populația județului Botoșani scade în perioadă cu 3%.

Populația din mediul urban se înscrie

într-un ritm ascendent, crescând cu 6%. În mediul rural, populația înregistrează o scădere de 8,4 %.

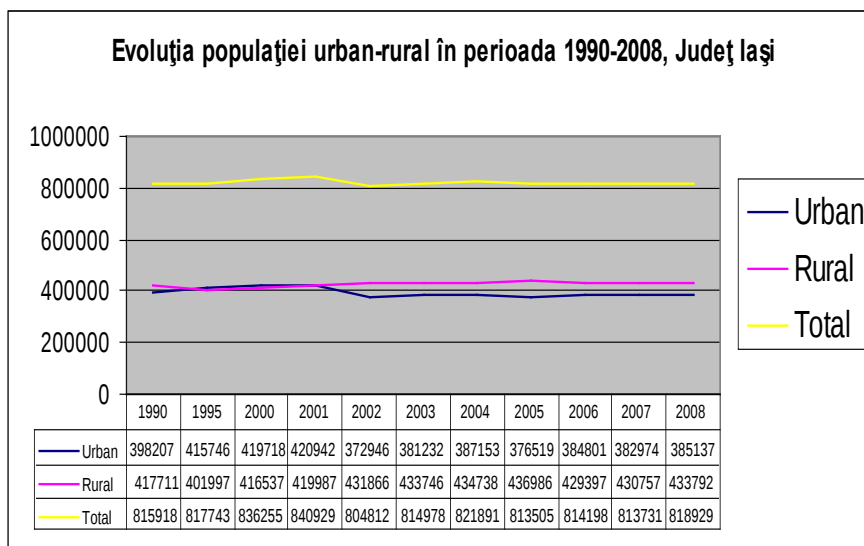
Concluzionăm că în această perioadă a avut loc migrarea populației din mediul rural spre urban și migrația persoanelor ales în afara țării.

2.1.2 Județul Iași

Per total, populația în județul Iași, crește cu 1,2% în perioadă. Populația din mediul urban se înscrie într-un ritm descendent, scăzând cu 3,3% deși prin Legea nr. 385/2005, comuna Podu Iloaiei a fost declarată oraș.

În mediul rural, populația înregistrează o creștere de 3,84. Concluzionăm că în perioadă a avut loc migrarea populației din mediul urban spre mediul rural și în afara țării, mai ales a persoanelor de sex feminin.

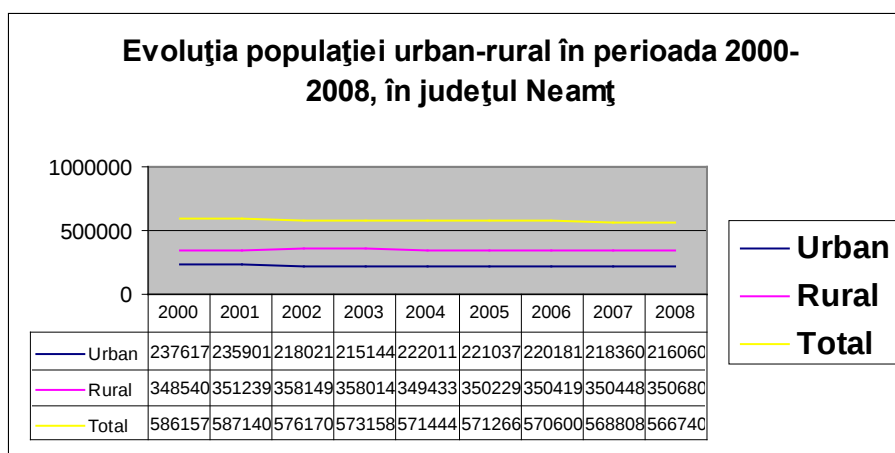

2.1.3 Județul Neamț

Per total, populația în județul Neamț, scade în perioadă, cu 3,3%. Populația din mediul urban se înscrie într-un ritm descendent, scăzând cu 9,1%.

În mediul rural, populația înregistrează o creștere ușoară de 0,4%, în situația în care prin Legea nr. 408/2003, comuna Roznov a fost declarată oraș.

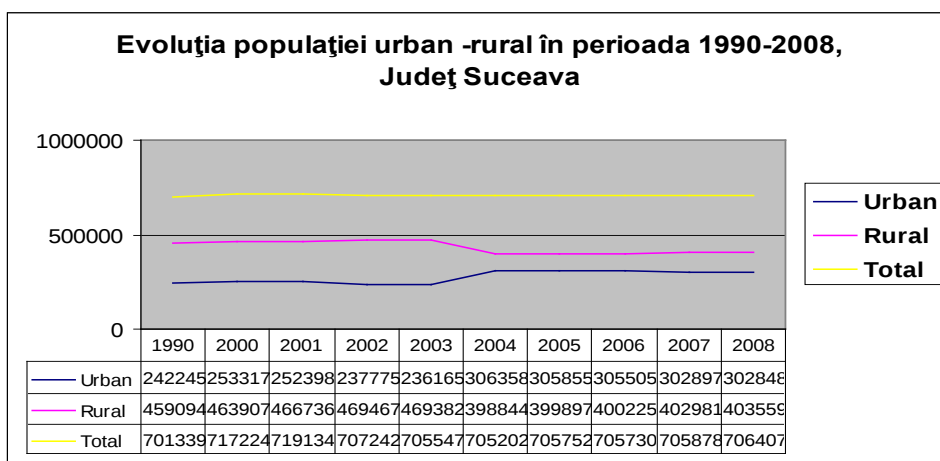
Scăderea populației urbane este în corelație cu tendința de migrare către rural dar și în fără

țării.

2.1.4 Județul Suceava

Per total, populația județului Suceava crește cu 0,7 % în perioadă, migrația fiind aproape inexistentă. Populația din mediul urban se înscrie într-un ritm ascendent, crescând cu 25%. Situația se explică prin declararea ca orașe a opt comune respectiv Broșteni, Cajvana, Dolhasca, Frasin, Liteni, Milișăuți, Salcea și

Vicovu de Sus prin Legea Nr. 83/2004.În mediul rural, populația înregistrează o scădere de 12,1%.

2.2 Populația pe grupe de vârstă

Structura populației pe grupe de vârstă a înregistrat modificări semnificative, ca urmare a procesului lent, dar continuu, de îmbătrânire demografică, accentuat în ultimul deceniu,consecință a scăderii natalității. Ponderea populației sub 15 ani este în continuă scădere, iar ponderea populației vârstnice, de peste 60 de ani, este în creștere.

În România, proporția persoanelor de 65 de ani și peste era de 14,1% în 2002, fiind mai mică decât media UE, în timp ce proporția tinerilor (17,3%) era mai mare decât media UE, ceea ce înseamnă că procesul de îmbătrânire demografică este mai accentuat la nivelul UE, comparativ cu România. În aceste condiții „presiunea” demografică pe care o exercită atât tinerii, cât și vârstnicii (persoane potențial inactive) asupra adulților (persoane potențial active) oscilează în jurul a 50%, cu o ușoară tendință de scădere din cauza diminuării presiunii populației tinere, ca urmare a scăderii natalității. Cu alte cuvinte, în 2002, 20 adulți susțineau economic aproximativ 9 persoane potențial inactive, din care 4 vârstnici și 5 tineri.

2.3 Populația pe sexe și medii în iulie 2008

Despre situația pe sexe în zona ținută, putem afirma că este oarecum echilibrată, ținând cont ca la 1000 bărbați revin în medie 1027 femei, spre deosebire de Regiunea de Nord-Est unde media este de 1032, iar la nivelul țării de 1051 femei la 1000 bărbați. Pe total zonă există un excedent de 34041 femei, situația pe medii fiind diferită: mediul urban are un excedent de 42.661 femei, in timp ce mediul rural are un deficit de 8.620 femei din care 83% este localizat în județul Iași.

Specificație	Botoșani	Iași	Neamț	Suceava	Total
Total județ ambele sexe din care	451.199	818.929	566.740	706.407	2.543.275
Masculin	221.939	404.094	279.397	349.187	1.254.617
Feminin	229.260	414.835	287.343	357.220	1.288.658
Din care					
Urban ambele sexe	187.834	385.137	216.060	302.848	1.091.879
Masculin	90.618	183.607	103.483	146.901	524.609
Feminin	97.216	201.530	112.577	155.947	567.270
Rural ambele sexe	263.365	433.792	350.680	403.559	1.451.396
Masculin	131.321	220.487	175.914	202.286	730.008
Feminin	132.044	213.305	174.766	201.273	721.388

2.4 Nivelul de educație al populației din zonă

Al doilea factor determinant al sărăciei din România este educația. În această privință, datele relevă o discrepanță uriașă între cele două medii de rezidență (rural și urban) atât la nivelul întregii populații, cât și la nivelul generațiilor tinere. Deși comparația la nivelul vârstelor tinere arată că distanța rural-urban s-a diminuat, educația și învățământul rural sunt considerate încă probleme cheie nu doar în relație cu politicile anti-sărăcie, ci chiar cu dezvoltarea durabilă a mediului rural și, implicit, a întregii societății românești (MEC și ISE, 2002 sau Planul Național de Dezvoltare 2004-2006).

În mediul rural, majoritatea populației ocupate are un nivel de pregătire limitat la învățământul primar sau cel mult la nivel gimnazial (nivelul maxim al învățământului obligatoriu) sau nu a finalizat nici un ciclu de învățământ.

Populația pe nivele de educație și pe medii de rezidență %

Specificație	Populație activă - Total		Populație activă 15-35 ani	
	Urban	Rural	Urban	Rural
Fără școală	0.4	2.8	0.4	0.8
Primar	2.0	21.4	1.5	5.1
Gimnazial	8.8	33.2	11.1	39.3
Profesional și ucenici	28.6	25.4	20.4	25.4
Liceal	36.9	14.0	45.1	25.0
Postliceal, tehnic maiștri	7.4	1.4	6.0	1.4
Universitar	15.9	1.8	15.5	3.0
Total	100	100	100	100

Din punct de vedere al nivelului de calificare acesta este scăzut în mediul rural ponderea în ocupații, fiind aceea de muncitor agricol.

Categorii de ocupații după mediul de rezidență (rural sau urban) în perioada 2001- 2002 %

Categorii de ocupații (regrupare ISCO88)	Rural		Urban		Total	
	2001	2002	2001	2002	2001	2002
manager grad superior	0,2	0,2	2,5	3,1	1,3	1,6
manageri grad inferior	0,5	0,6	1,6	1,6	1,0	1,1
profesioniști	1,4	1,4	13,3	13,6	7,1	7,4
tehnicieni	2,7	3,2	15,0	16,2	8,6	9,6
lucrători în servicii	7,5	7,8	23,0	22,4	14,9	15,0
muncitori calificați	16,7	17,9	37,8	38,0	26,8	27,8
muncitori necalificați neagricoli	2,9	2,0	2,8	2,1	2,9	2,0
agricultori	68,1	67,0	4,0	3,0	37,4	35,3
Total	100	100,0	100	100,0	100	100,0

Sursa: ACOVI 2001, 2002 Sondaj privind condițiile de viață în gospodării. INS

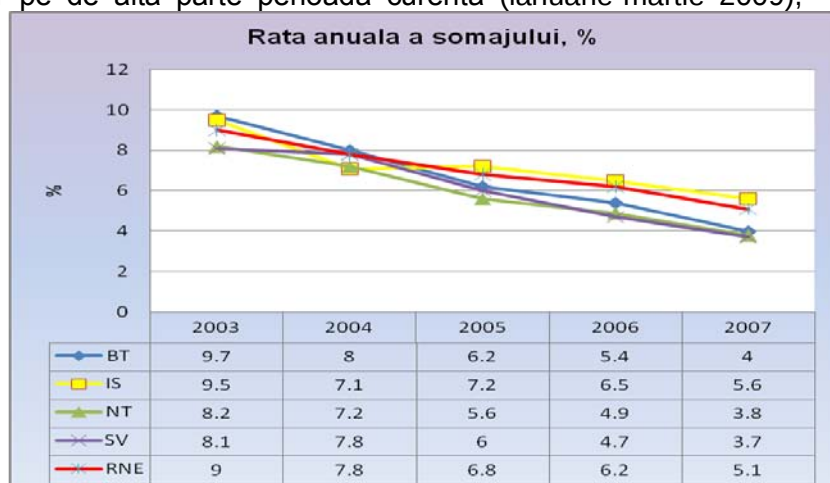
2.5 Șomaj

Analiza evoluției șomajului, este un factor relevant pentru prezentul proiect ,deoarece oferă o serie de indicii legate de presiunile existente pe piața muncii în general și pe anumite zone ocupaționale în special.

Astfel, au fost luate în analiză două perioade : pe de o parte orizontul de timp 2003-2007 (pentru care există date statistice oficiale anuale la nivelul fiecărui județ) perioadă marcată de o creștere economică susținută, iar pe de altă parte perioada curentă (ianuarie-martie 2009), confruntată cu condiții economice și financiare noi, severe, care determină o contracție a tuturor domeniilor de activitate.

Pentru prima perioadă menționată anterior, se constată o reducere anuală a ratei șomajului, acesta coborând în județele analizate la niveluri cuprinse între 3.7-3.8% la Suceava și Neamț și 5.6% la Iași. Pe lângă factorul menționat (creșterea economică), la reducerea șomajului a contribuit

și emigrarea masivă pe alocuri a personalului calificat către alte State Membre, predominant din

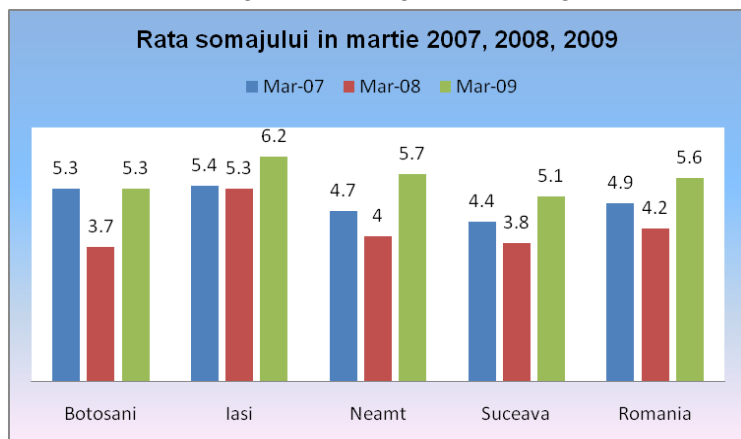

arealele rurale, orașele mici și cele monoindustriale. Aceasta a determinat în final o reducere a presiunii asupra pieței muncii.

Cea de-a doua perioadă (analizată prin comparații la nivel lunar), reflectă intrarea economiei din cele 4 județe în procesul de recesiune, ca urmare a efectelor crizei financiare (lipsa de lichidități cu implicații asupra regimului creditării) și economice (scăderea dramatică a

cererii de consum și investiții pe piața internă și externă). Astfel, rata șomajului a ajuns la nivelul lunii martie 2009, până la 5.1% în Suceava, 5.7% în Neamț și 6.3% în Iași.

Procesul de contracție economică a continuat pe parcursul anului 2009, antrenând o creștere a șomajului, în special în trimestrul 4.

Capitolul 3 Dezvoltarea generală socio-economică a zonelor țintă

În cadrul acestei secțiuni, vor fi prezentați și analizați o serie de indicatori economici și sociali, pentru zona geografică țintă a proiectului, respectiv județele Botoșani, Iași, Neamț și Suceava.

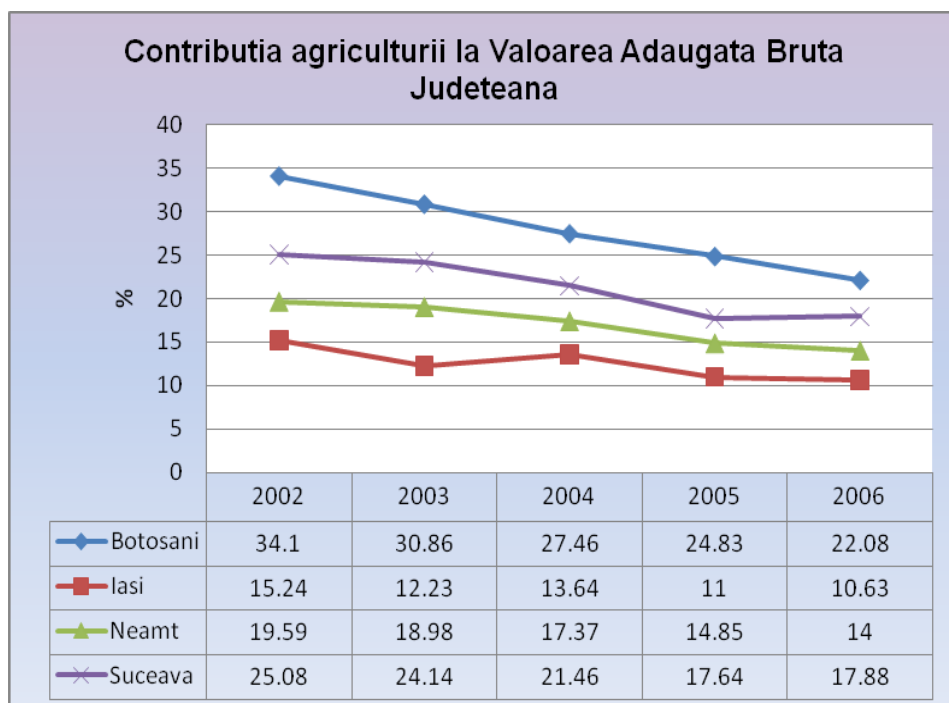
3.1 Agricultură

Ponderea populației ocupate în agricultură, la nivelul anului 2006 în regiune, este foarte ridicată de 40,74% (superioară celei naționale cu 29,69%). Din total populație ocupată în agricultură la nivel național, 20,19% provine din Regiunea Nord-Est.

3.1.1 Contribuția agriculturii la Produsul Intern Brut Regional și Valorii Adăugate Brute (VAB) Județene

Analizând contribuția agriculturii la formarea Valorii Adăugate Brute (VAB) la nivel județean, pentru intervalul de timp 2002-2006, se constată:

- În județul Botoșani, în raport cu suprafața agricolă deținută și cu specificul economic (agricol), agricultura contribuie cu ponderi între 22-35% la formarea avuției județene;
- În județele Suceava și Neamț, în raport cu potențialul zootehnic și forestier ridicat, agricultura contribuie cu ponderi între 17-25%, respectiv de 14-20%, la formarea VAB județene;
- În județul Iași, în raport cu arealul rural existent, agricultura contribuie cu ponderi între 10-15% la formarea VAB județene.

Considerarea generală pentru cele 4 județe țintă pentru perioada analizată 2002-2006, este că agricultura își aduce un aport din ce în ce mai mic la formarea valorii adăugate brute județene. Acesta poate constitui un aspect pozitiv, întrucât sectorul secundar și terțiar dețin ponderi în creștere.

Un aspect relevant pentru prezenta analiză, este contribuția adusă de

fiecare județ, la formarea Valorii Adăugate Brute Regionale în agricultură.

Astfel, conform tabelului prezentat se constată că aporturi ridicate, superioare mediei, le dețin județele Suceava (22-24%) și Iași (18-19%).

Contribuții mai reduse, la nivel mediu sau ușor inferior le dețin județele Botoșani (14-16%) respectiv Neamț (13-14%).

Variația contribuției fiecărui județ din zona țintă, la Valoarea Adăugată Brută Regională (VABR) în agricultură(%)

Județul	2002	2003	2004	2005	2006
Botoșani	15.95	15.75	13.68	15.38	14.17
Iași	18.27	16.31	18.73	18.98	19.23
Neamț	13.32	13.52	13.84	14.63	14.76
Suceava	23.56	24.14	22.14	21.96	22.77

Deși ponderea în total valoare adăugată brută a județelor este în scădere, valoarea adăugată propriuzisă este în creștere, cea mai mare fiind în județul Suceava datorată sectorului zootehnic.

3.1.2 Prezentarea activităților agricole

Deși Regiunea de Nord-Est deține o mare suprafață de teren agricol (14,54% în 2006) din suprafața agricolă totală a țării, această resursă nu poate fi eficient valorificată, productivitatea fiind scăzută la toate tipurile de culturi, datorită influenței următorilor factori: calitatea terenului, cu o diversificare pronunțată, alternanța categoriilor de sol, fragmentarea acestora în comparație cu alte unități de suprafață similare din țară; forța de muncă îmbătrânită (mai mult de 28% din populația rurală are peste 60 ani), iar tineretul migrează către centrele urbane; gradul mare de sărăcie a proprietarilor care întâmpina mari dificultăți în realizarea culturilor și creșterea animalelor; lipsa capitalului pentru restructurarea și modernizarea agriculturii; instabilitatea și eroziunea solului, numeroasele alunecări de teren.

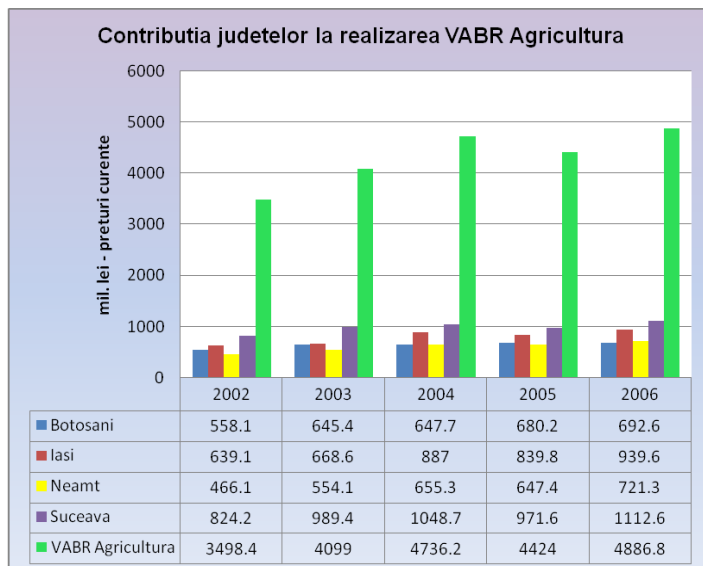
Suprafața totală cultivată a celor 4 județe este la nivelul anului 2007 de 2491.09 mii hectare (10.45% din suprafața totală a României), din care 1406.1 mii hectare reprezintă suprafața agricolă (9.56% din suprafața agricolă a României), împărțită pe categorii de utilizare. În proprietate privată se găsesc 791.2 mii hectare (99.32 % din suprafața agricolă).

Sectorul privat în agricultură a luat naștere prin aplicarea Legii fondului funciar. Modul în care aplicarea Legii fondului funciar a fost gândită și pusă în aplicare și mai ales, întârzierea cu care s-a realizat, au generat o serie de factori perturbatori:

- fărâmițarea exploatațiilor agricole;
- necorelarea aplicării Legii fondului funciar cu apariția pieței funciare, aceasta apărând cu întârziere, în anul 1998 (Legea 54/1998 privind circulația juridică a terenurilor);
- neasigurarea odată cu dreptul de proprietate asupra terenurilor, a mijloacelor adecvate pentru efectuarea lucrărilor agricole.

Fondul funciar, după modul de folosință la 31 decembrie 2007, ha

Specificație	Botoșani	Iași	Neamț	Suceava
Supr.totală	498569	547558	589614	855350
Supr.agricolă, din care:	393039	380301	283287	349544
-Arabil	298774	255743	169983	181288
-Pășuni	75381	85484	70448	90894
-Fânețe	14635	22326	40554	74361

-Vii	1690	10767	568	-
-Livezi	2559	5981	1734	3001

Structura de organizare a producției agricole a zonei țintă ,combină exploatații agricole mici fără personalitate juridică, orientate către auto-consum, cu exploatații agricole mari și foarte mari, de tip comercial, rezultate pe baza arende sau concesiunii terenului. Ponderea activităților agricole în economia județului poate fi precizată prin următoarele valori:

Suprafețe cultivate, cu principalele culturi, 2007, ha

Specificație	Botoșani	Iași	Neamț	Suceava
Supr. cultivate total	261984	242905	135439	160424
Cereale pt. boabe, din care:	143780	152620	86153	81780
Grâu	23249	42174	19554	21294
Secara	517	20	513	2732
Orz și orzoaica	6443	5380	4757	5932
Porumb boabe	101172	99382	54300	38606
Cartofi	7152	9908	8110	16905
Sfecla de zahar	2239	2910	3036	2785
Plante uleioase, din care:	53382	45207	11820	265
Floarea soarelui	30401	28243	6235	-
Legume	9205	12253	4370	1135

Din punct de vedere cantitativ, sub aspectul suprafețelor cultivate, acestea sunt în strânsă corelare cu suprafețele arabile existente, județele Botoșani și Iași deținând cele mai extinse zone destinate culturilor cerealiere, plantelor tehnice și leguminoaselor.

Din punct de vedere calitativ, la nivelul anului 2007, comparând producția agricolă vegetală obținută în raport cu suprafața cultivată, putem realiza o serie de aprecieri sub aspectul productivității la hectar:

- pentru culturi cerealiere boabe se constata diferente mari între județele Suceava (2.96 tone/ha), Botoșani (2.08 tone/ha) și Neamț (1.73 tone/ha), respectiv Iași (0.89 tone/ha);
- cultura cartofului – productivitate ridicată în județul Suceava (28.88 tone/ha), medii în Neamț și Botoșani (12.30 tone/ha) și scăzută în Iași (5.02 tone/ha);
- cultura floarea soarelui – productivități la nivel mediu în județele Neamț și Botoșani (1.05/0.89 tone/ha) și scăzută în Iași (0.62 tone/ha).

Producția agricolă vegetală la principalele culturi, 2007, tone

Specificație	Botoșani	Iași	Neamț	Suceava
Cereale pentru boabe, din care:	298921	136319	149103	242084
-Grâu	42041	54216	39612	63045
-Secară	961	30	1021	6432
-Orz și orzoaica	6926	4934	8486	12440
-Porumb boabe	233352	73321	89981	133435
Cartofi	88039	49809	98932	488236
Sfecla de zahăr	54914	64930	51744	43088
Floarea soarelui	27225	17525	6588	2540
Legume	112043	117544	45505	112271
Struguri	5741	26740	1087	-
Fructe	12590	26912	10897	45638

3.1.3 Zootehnia

În ceea ce privește evoluția sectorului zootehnic din regiune, din analiza datelor prezentate în tabelul următor, se observă că județul Suceava are cel mare efectiv de bovine, urmat de Botoșani. La porcine pe primul loc este județul Iași, urmat de Neamț și Suceava.

Analizele evidențiază că peste 90% din numărul de animale se află în posesia producătorilor privați, iar sectorul de stat, care deținea un sistem zootehnic industrial, este astăzi practic distrus datorită desființării majorității complexelor avicole, crescătoriilor de animale și fermelor avicole.

Efectivele de animale, în anul 2007 (sfârșitul anului), capete

Specia	Botoșani	Iași	Neamț	Suceava
Bovine	136647	105151	102321	176999
Porcine	105303	188715	165945	125156
Ovine	323269	319973	195697	206711
Caprine	14812	12293	1235	10279

3.1.4 Parcul de tractoare și principalele mașini agricole din agricultură

Datorită situației financiare precare a majorității agricultorilor, a gradului mic de asociere și a neadaptării structurii ofertei de mașini agricole la mărimea exploatațiilor agricole, agricultura întâmpină dificultăți în creșterea gradului de mecanizare a proceselor tehnologice. Deși este un județ de munte, Suceava are nivelul cel mai bun de dotare cu utilaje agricole, urmat de Iași, Botoșani și Neamț.

Parcul de tractoare și principalele mașini agricole din agricultură, în zona țintă, la 31 decembrie 2007, număr

Specificație	Botoșani	Iași	Neamț	Suceava
Tractoare agricole fizice	2677	3241	2135	4829
Pluguri pentru tractor	2469	2639	1652	3755
Semănători mecanice	1424	1297	840	925
Combine autopropulsate pentru recoltat: cereale păioase + porumb + furaje	450	432	392	654

3.1.5 Silvicultura

Confruntată în primii ani după 1989, cu un export necontrolat de bușteni și cherestea, silvicultura a înregistrat în ultimii doi ani o tendință de trecere de la exploatarea primară a lemnului la exploatarea secundară și chiar la cea superioară. În regiune își desfășoară activitatea sute de firme al căror obiect de activitate îl reprezintă exploatarea și prelucrarea lemnului, majoritatea fiind axate pe producția de mobilă, jucării, parchet stratificat și îmbinări din lemn. Acestea au dobândit în ultimii ani o apreciere pozitivă pe plan extern. Exportul de lemn și produse din lemn este dirijat în special către țări vest europene, cum ar fi Germania, Austria, Italia, Olanda, Suedia.

Datorită lipsei unor programe de investiții și a slabei rețehnologizării a industriei de prelucrare a lemnului și mobilei, în loc să se comercializeze la export produse finite, care ar contribui la rentabilizarea și revitalizarea acestui sector economic, se înregistrează mari cantități de materie primă brută (cherestea și profile).

Exploatarea forestieră are o contribuție însemnată prin volumul de masă lemnoasă extrasă din regiunea Nord-Est, prin marile suprafețe împădurite existente (Suceava 420.797 ha, Bacău 266.261 ha, Neamț 256.463 ha), furnizând în anul 2005, 25,12% din cantitatea totală de masă lemnoasă României.

În volumul de masă lemnoasă pus în circuitul economic, ponderea cea mai mare o ocupa rășinoasele cu 2.134,5 mii mc. reprezentând 54,21%, urmate de fag cu 959,9 mii mc, reprezentând 24,38% din totalul masei lemnoase.

Masa lemnoasă pusă în circuitul economic 2006 (mii mc)

Unități teritoriale	Total	Din care:				
		Rășinoase	Fag	Stejar	Diverse specii tari	Diverse specii moi
România	15.684,0	5.765,0	4.997,2	1.632,2	1.914,6	1.375,0
Regiunea de N- E	4.039,1	2.115,5	1.055,9	121,8	405,2	340,7
Botoșani	137,4	0,7	27,7	22,7	49,9	36,4
Iasi	231,6	5,3	33,0	23,8	79,1	90,4
Neamț	1.045,0	654,0	336,9	23,0	67,4	53,7
Suceava	1.714,7	1.336,3	306,8	5,5	51,4	14,7

Regiunea reprezintă cel mai mare furnizor de masă lemnoasă introdus în circuitul economic (3937,3 mii mc), reprezentând 25,12% din masa lemnoasă totală la nivelul anului 2005, în descreștere față de situația din anii precedenți (32,83% în anul 2003 și 26,70 în anul 2004). Județele care cunosc dezvoltarea cea mai puternică a sectorului silvic sunt Suceava, Neamț. Acestea dețin atât cel mai mare volum de masă lemnoasă pus în circulație la nivelul regiunii cât și cuantumul cel mai ridicat al populației ocupate în acest sector de activitate față de totalul populației ocupate. Așa cum se observă, județul Suceava a contribuit cu cea mai mare cotă din masa lemnoasă pusă în circuitul economic în anul 2006, respectiv 1.714,7 mii mc, la polul opus situându-se județul Botoșani cu 137,4 mii mc.

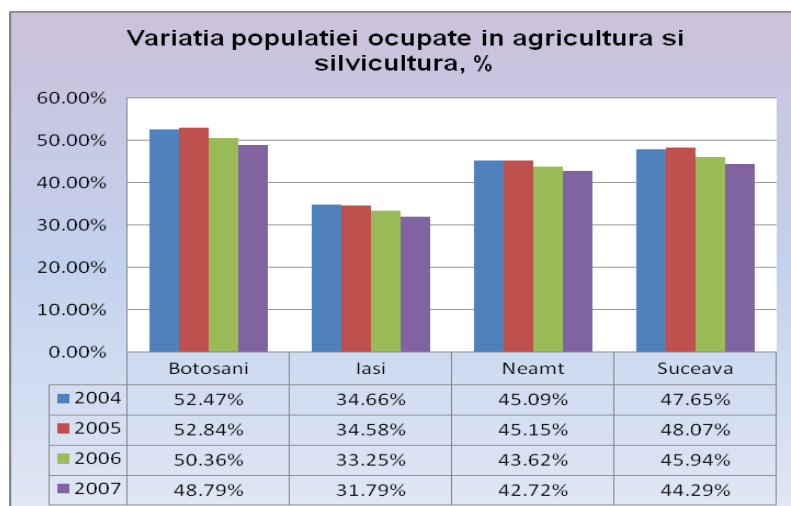
Probleme cheie în agricultură și silvicultură:

- Contribuția agriculturii la PIB regional (15%) este superioară față de cea la nivel național (anul 2005), sugerând dependența ridicată a economiei regionale de sectorul primar;
- Exploatarea agricolă se face pe loturi reduse de 1-3 ha;
- Gradul de asociere a proprietarilor este redus de 8% pentru terenuri și 3% în zootehnie.

3.1.6 Populația ocupată în agricultură

Din tabelul privind evoluția populației ocupate în agricultură și silvicultură, se constată la nivelul anului 2006, următoarele:

- Județul Botoșani are cea mai mare parte a populației ocupate în agricultură, de aproximativ 50%, ușor descrescătoare de la an la an. Comparând această valoare cu cea legată de contribuția economiei județului la valoarea adăugată județeană (22%), apreciem că productivitatea medie individuală este foarte scăzută, practicându-se o agricultură extensivă, de subsistență;
- Județele Suceava și Neamț dețin ponderi ridicate de populație ocupată în agricultura de circa 43-46%, în descreștere anuală. Compararea acestor valori, cu cele referitoare la contribuția sectorului la economia județeană, de 43-45%, ne conduce la concluzia că există o productivitate medie unitară;
- Județul Iasi, deține o populație ocupată în agricultură mai scăzută decât celelalte județe din zona țintă a proiectului, de aproximativ 30%, în descreștere anuală. Realizând din

nou, raportarea contribuției agriculturii la economia județeană la ponderea populației ocupate, se obține o productivitate unitară.

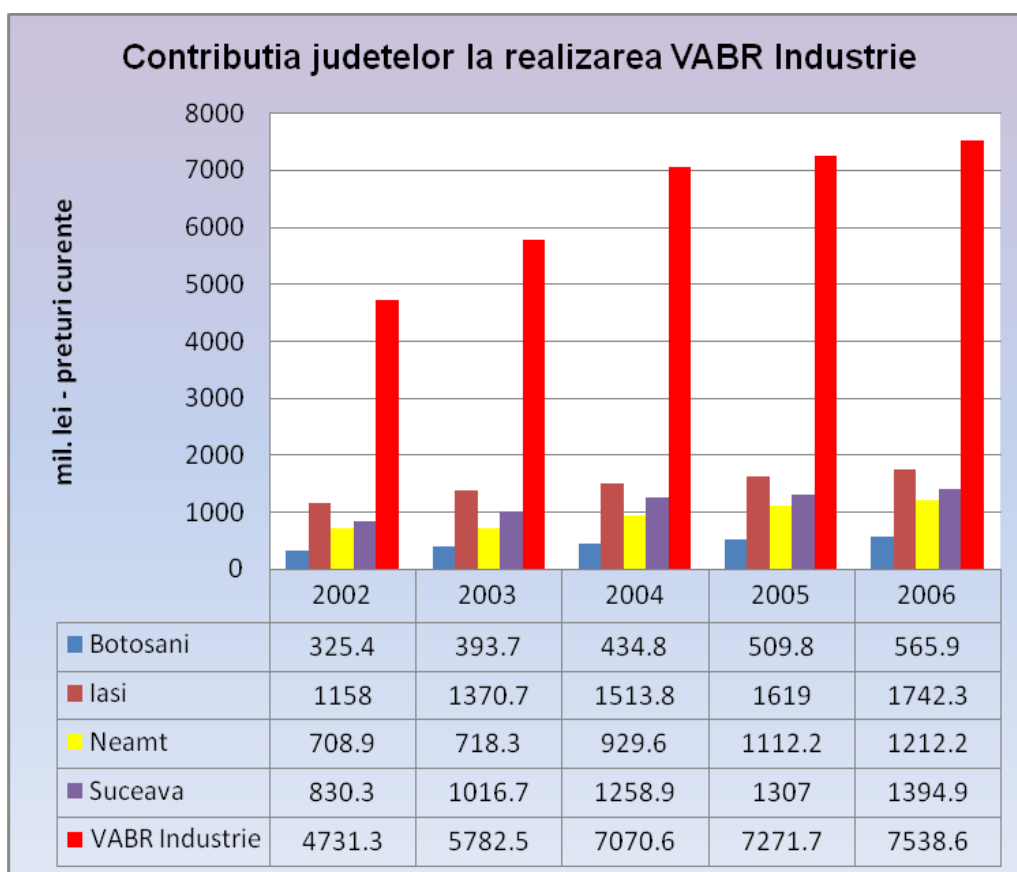
În concluzie, zona rurală din cele 4 județe cunoaște o reducere anuală a populației ocupate în agricultură. Există diferențe ale productivității medii între județe, cu o situație critică în Botoșani și la limita normalității în celelalte județe.

3.2 Industria

Producția industrială a scăzut în decada 1990-1999 datorită următorilor factori:

- capacitatea scăzută de adaptare la modificările intervenite în structurile piețelor de desfacere interne și externe;
- decapitalizarea intensă datorată creșterii inflației, devalorizării accentuate a monedei naționale, volumului redus al investițiilor;
- ritmul lent al privatizării și restructurării;
- cadrul legislativ instabil și incoerent, care nu a stimulat investițiile străine și autohtone de capital;
- restructurării industriale ce a avut loc în perioada 1997-1999.

3.2.1 Contribuția industriei la Produsul Intern Brut Regional și Valorii Adăugate Brute, județene

În județul Botoșani, industria își aduce aportul la formarea valorii adăugate brute în raport relativ constant de 18-19%, principalele ramuri

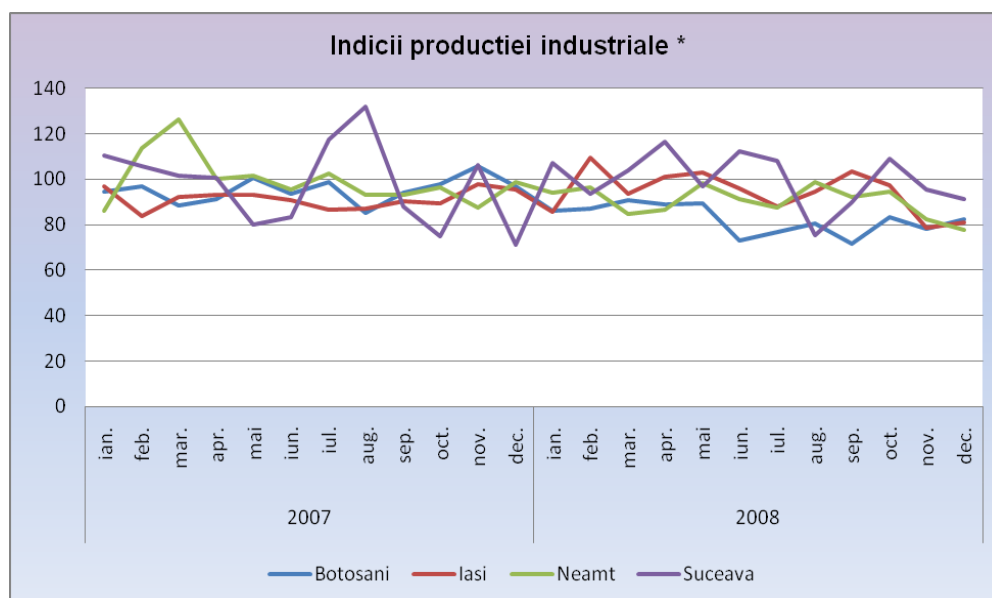
reprezentative fiind industria alimentară și industria ușoară;

Ponderile deținute de industrie 20-27%, fiind în descreștere anuală. Pentru județul Iași principalele ramuri sunt industria grea, industria alimentară, industria ușoară.

Sub aspectul contribuției fiecărui județ la valoarea adăugată brută, regională industrială, se observă că județul Iași asigură aproape un sfert din producția totală industrială a Regiunii de Nord Est.

3.2.2 Prezentarea activităților industriale

Topul Firmelor, publicație întocmită anual, la nivel județean, de către Camerele de Comerț și Industrie, prezintă în baza indicatorilor economici-financiari, întreprinderile de succes. Pentru zona geografică țintă a proiectului,

firmele cu cele mai bune situații financiare activează în următoarele sectoare:

- industria de construcții de mașini, utilaje si echipamente;
- industria alimentară;
- industria de prelucrare a lemnului, celulozei si hârtiei și producția de mobilier;
- industria ușoară (tricotaje, confecții, încălțăminte);
- industria farmaceutică.

Investițiile străine directe realizate, reprezintă un indicator care oferă informații utile atât sub aspectul gradului de atractivitate al unui areal cât și a posibilităților ulterioare de dezvoltare. Din păcate, în prezent, nu exista date statistice furnizate de Institutul Național de Statistică sub aspectul volumului total de investiții realizat în fiecare județ a regiunii, ci doar la nivel regional. Astfel, în anul 2003, doar 2.2% din totalul investițiilor străine directe au avut ca localizare Regiunea Nord-Est (211 mil. EUR), iar în anul 2004, acest procent a scăzut sever la doar 0.1% (18 mil. EUR).

Începând cu 2005, conform datelor publicate de către Banca Națională a României, se constată o creștere anuală a investițiilor în regiunea Nord-Est (292 mil. EUR – 1.3% din total pe tara), 411 mil EUR în 2006 (1.2% din total pe tara) si 672 mil EUR în 2007 (1.58% din total tara).

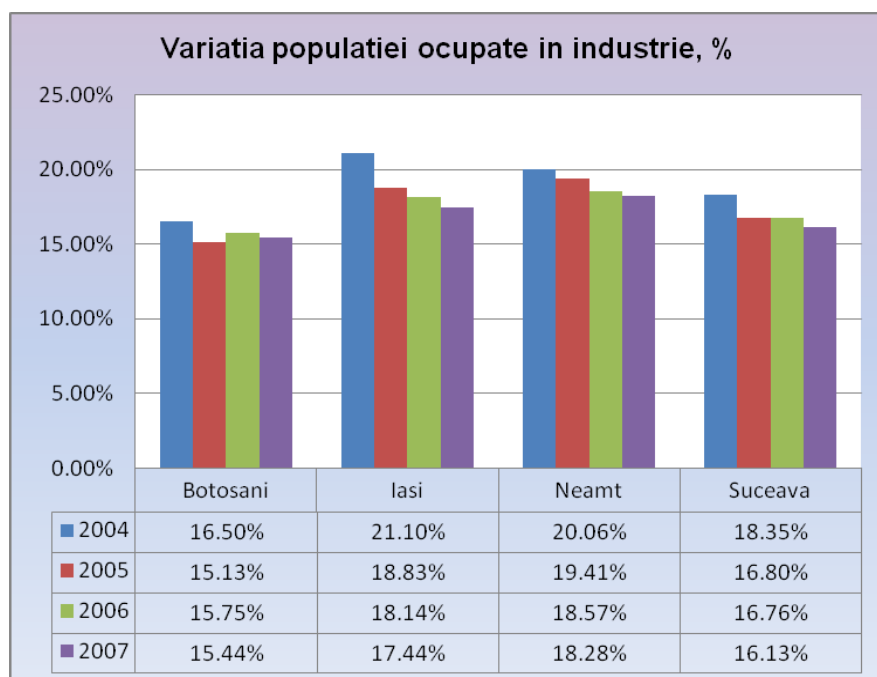
Există date statistice oficiale la nivel județean, pentru perioada 2007-2009, pentru societățile comerciale cu participare străină la capitalul social subscris (înmatriculate). Așa cum reiese din tabelul prezentat, tendința generală este de scădere , ceea ce poate conduce și la o scădere a volumului investițiilor străine directe realizate în cele 4 județe. Scăderea din anul 2009 este efectul direct al crizei economice și financiare, care a început să se manifeste în județele regiunii, începând cu noiembrie 2008.

Înmatriculări de societăți comerciale cu participare străină la capitalul social subscris, pe județe

Județul	Jan-07	Feb-07	Mar-07	Jan-08	Feb-08	Mar-08	Jan-09	Feb-09	Mar-09
Botoșani	7	5	3	3	2	5	3	2	2
Iași	23	13	28	21	26	26	12	17	25
Neamț	10	10	12	12	13	8	6	3	3
Suceava	8	13	15	7	12	9	5	3	8

Trebuie remarcat ca una din problemele cu care se confruntă industria este nivelul scăzut al investițiilor străine directe.

3.2.3 Populația ocupată în industrie

Analizând populația ocupată în industrie, la nivel județean, se observă că în Neamț și Iași există cea mai mare proporție de 18-21%, aceste 2 județe fiind urmate de Suceava 16-17%, respectiv Botoșani cu 15-16%.

În perioada pentru care sunt prezentate datele statistice (2004-2007), se constată o reducere anuală ușoară a populației ocupate în industrie pentru fiecare județ, ceea ce denota un transfer al acestora către zona de servicii.

3.3 Serviciile

În construcții și transporturi, regiunea contribuie la totalul național cu valori apropiate de media națională, în timp ce în tranzacții imobiliare, comerț și activități financiar-bancare, acestea sunt inferioare mediei naționale.

În serviciile publice din învățământ și sănătate-servicii sociale, contribuția la valoarea națională pe fiecare subsector menționat, este superioară mediei și asigură cel mai semnificativ aport (17,59%, respectiv 15,35% - 2005).

Ponderea populației ocupate în servicii în anul 2006, față de total regiune este de 32,18%, valoare foarte redusă în raport cu ponderea înregistrată la nivel național și comunitar.

Sectorul este caracterizat prin:

- concentrare ridicată în centrele dezvoltate ale regiunii, în restul teritoriului având o pondere foarte mică;
- predominante sunt activitățile de comerț și alimentație publică, serviciile directe către populație fiind insuficiente și de slabă calitate;
- serviciile turistice nu sunt valorificate la nivelul potențialului existent;
- serviciile de consultanță nu oferă calitatea așteptată de consumatori;
- serviciile de sănătate, învățământ și asistență socială sunt sub standardele de calitate necesare.

Capitolul 4 Infrastructura

Infrastructura este suma elementelor bazei tehnico-materiale cu ajutorul căreia se desfășoară toate fluxurile și transferurile de resurse materiale, umane, servicii și informații în timp util, dintre comunități. Aceste elemente sunt descrise de următoarele componente:

- transportul pe drumuri și căi ferate și alte categorii (aeriane, navale etc.);
- servicii de telecomunicații, televiziune radio etc.;
- utilitățile și structura locativă;
- infrastructura socială.

4.1 Infrastructura tehnica fizică

4.1.1 Infrastructura rutieră

Regiunea Nord-Est este străbătută de o serie de coridoare rutiere europene, după cum urmează:

- București – Bacău – Roman – Suceava - Siret – drumul european E85;
- Suceava - Vatra Dornei - Cluj (E576) legătura cu drumul european E60 Cluj - Oradea;
- Bacău – Brașov – Pitești drumul european E574, care face legătura cu drumul internațional E70 Craiova – Vidin - Scopje;
- București - Bârlad – Albița - Chișinău - drum european E581, prin județul Vaslui;
- Roman -Tg. Frumos cu ramificație către Botoșani (E58) și Iași (E 583).

Un aspect important îl constituie ponderea drumurilor modernizate în totalul drumurilor publice din regiune, care la 31 decembrie 2007 este de numai 26.0%. Dacă la acest procent se adaugă încă 21.0%, reprezentând ponderea drumurilor cu îmbrăcăminte ușoară asfaltice la 31 decembrie 2007, rezultă ca aproximativ 53% din infrastructura rutieră a Regiunii Nord-Est, este sub standardul minim acceptabil.

Dacă mai ținem cont că, din totalul drumurilor modernizate sau cu îmbrăcăminte ușoară, aproximativ jumătate sunt cu un pronunțat grad de uzură, cauzată de exploatarea intensivă a căilor rutiere între reședințele de județ și polii de dezvoltare din regiune, cu ramificații spre punctele de trecere a frontierei de stat, a orașelor regiunii și cu regiunile învecinate, se poate concluziona că este absolut necesară îmbunătățirea calității infrastructurii rutiere regionale.

Din informațiile prezentate, reiese un grad bun de acoperire a regiunii cu infrastructura de tip rutier ce asigură accesibilitatea necesară către obiectivele turistice, însă cu un grad insuficient de modernizare, în special la nivelul drumurilor județene și comunale, situație ce determină timpi de deplasare crescuți către acestea.

Analizând situația drumurilor publice din cele 4 județe țintă, se constată din punct de vedere cantitativ, că județele Botoșani și Iași dețin cea mai mare densitate – aproximativ 43 km/100 kmp, iar Suceava și Neamț cele mai mici - aprox. 30 km/kmp, corelat cu tipul de relief existent, câmpie/deal, respectiv munte/deal. Extinzând analiza spre partea calitativă, se observă că cea mai mare pondere a drumurilor publice modernizate se înregistrează în Suceava (41.6%), urmată de Neamț (25.3%) și la distanță de Iași și Botoșani cu valori în jur de 17%. Dacă se ține cont și de lungimea drumurilor publice rutiere înzestrate cu îmbrăcăminte ușoară, se poate afirma că proporția drumurilor aflate într-o stare acceptabilă este de în cel mai bun caz de 57% în Suceava și de numai 39% în Botoșani.

Pe ansamblu, apreciem pentru toate județele, un grad redus de acceptabilitate al drumurilor publice, cu o situație de atenție pentru județele Botoșani și Iași.

Drumurile publice pe județe, la 31.12.2007, km

Unitate teritorială	Drumuri publice	Din care:	Din total drumuri publice:				Densitatea pe 100 kmp
		modernizate	Drumuri Naționale	Din care: modernizate	județene comunale	Din care: modernizate	
Botoșani	2123	375	447	328	1676	47	42.6
Iași	2390	401	345	317	2045	84	43.6
Neamț	1846	468	422	410	1424	58	31.3
Suceava	2527	1051	632	613	1895	438	29.5
Regiunea Nord-Est	13524	3527	2674	2428	10850	1099	36.7

4.1.2 Infrastructura feroviară

Rețeaua de căi ferate se prezintă la un nivel comparabil cu media pe țară în ceea ce privește dotarea tehnică și lungimea tronsoanelor, dar condițiile geografice și de amplasament impun unele restricții de circulație. Astfel, ponderea rețelei regionale de căi ferate în total rețea cale ferată la nivel național este de 15.02 % la sfârșitul anului 2007.

Regiunea este traversată de două din cele opt magistrale feroviare, care facilitează un acces direct și relativ rapid către 2 zone de potențial turistic Iași și Suceava, dar un acces indirect către zona turistică a județului Neamț.

- București – Bacău – Suceava – Siret spre Ucraina- magistrala 500;
- București - Iași – Ungheni spre Republică e Moldova – magistrala 600.

Din prisma rețelei feroviare ce străbate cele 4 județe, se observă că județele Iași și Suceava sunt cele mai bine deservite, cu densități de 50, respectiv 60 km rețea /1000kpm, ca lungime de rețea electrificată, cât și datorită faptului că sunt traversate de 2 magistrale feroviare Naționale și dețin importante noduri feroviare (Pașcani, Verești).

Linii de cale ferată în exploatare, pe județe, la 31.12.2007, km

Unitate teritorială	Total	Din care: electrificate	Densitatea pe 1000 kmp
Botoșani	161	-	32.3
Iași	289	137	52.8
Neamț	173	89	29.3
Suceava	526	248	61.5
Regiunea Nord-Est	1619	663	43.9

4.1.3 Infrastructura aeriană

Transporturile aeriene de care beneficiază zona analizată, sunt susținute de o infrastructură specifică formată din două aeroporturi care deservește curse interne și zboruri externe, cursele regulate asigurând legătura cu capitala țării, București.

Cele două aeroporturi sunt situate în orașele Iași și Suceava. Ele operează curse Tarom cu destinația București și curse Carpatair cu escală la Timișoara, având ca destinații Germania (Düsseldorf, Frankfurt, München, Stuttgart), Italia (Milano, Torino, Verona, Veneția, Bologna, Florența, Ancona, Roma, Bari), Grecia (Atena, Salonic), Ucraina (Kiev, Odessa), Ungaria (Budapesta). De asemenea, Aeroportul Iași are ca partener compania de linie Austrian Airlines, fiind operate curse directe Iași – Viena.

Aeroportul Iași este primul aeroport din România, fiind înființat în anul 1932. El este situat la 8 km nord de Iași, la o altitudine de 120 m și este destinat traficului aerian intern și parțial extern de pasageri, cu avioane scurt curier.

Platforma de parcare și debarcare – îmbarcare poate primi cel mult 4 aeronave simultan, ceea ce conduce la serioase limitări operaționale deși solicitările pentru permisiuni de operare la Iași, îndeosebi în regim neregulat venite din partea altor companii, sunt numeroase dar mult peste capacitatea disponibilă.

Potențialul de pasageri identificat în Regiunea Nord – Est în urma studiului de piață întocmit de GAC – German Airport Consulting Group – Hamburg. Studiul în cauza a fost întocmit în anul 2003 la comanda R.A. Aeroportul Iași și a avut ca temă studiul pieței la nivelul Regiunii Nord - Est, precum și unele recomandări privind perspectivele de dezvoltare.

S-a identificat la nivelul Regiunii Nord – Est un potențial de 139.000 pasageri distribuit după destinații astfel:

- Budapesta - 24.000 pasageri / an
- Frankfurt - 22.000 pasageri / an
- Viena - 19.000 pasageri / an
- München - 15.000 pasageri / an
- Amsterdam -14.000 pasageri / an
- Paris -14.000 pasageri / an
- Istanbul -13.000 pasageri / an
- Zurich - 10.000 pasageri / an
- Londra - 8.000 pasageri / an

De asemenea, urmare a cercetărilor pe cont propriu efectuate de R.A., Aeroportul Iași a identificat și oportunități de deschidere a altor rute, după cum urmează:

- Moscova - 5.000 pasageri / an
- Atena - 5.000 pasageri / an

În același context, se apreciază că traficul actual nu pierde, ci dimpotrivă se va dezvolta, ruta internă Iași – Otopeni (cu mențiunea că Aeroportul Otopeni este un nod al traficului aerian Național) va cunoaște o creștere importantă la 22.000 pasageri anual. Tot aici se susține și ideea că traficul extern actual asigurat de compania Carpatair se va dezvolta, conducând la o creștere de până la 15.000 pasageri anual.

Aeroportul Suceava, situat pe teritoriul comunei Salcia, la aproximativ 15 km est de Suceava și 40 km de Botoșani, cu acces asigurat prin drumul Național DN29, este destinat traficului intern de pasageri cu avioane scurt curier și extern, fiind deservit de operatorul aerian Carpatair.

Este posibilă aterizarea – decolarea aeronavelor de tip scurt curier și mediu curier în condiții optime. Aerogara aeroportului a fost construită în anul 1982, având o capacitate de 250 de pasageri pe oră și este compartimentată special pe fluxuri de plecări, sosiri, atât pentru pasagerii din traficul intern cât și pentru cel extern.

4.1.4 Infrastructura de utilități

Majoritatea localităților din mediul urban (cu excepția a 2 orașe din Suceava), din cele 4 județe țintă ale proiectului dispun de rețea de alimentare cu apă potabilă, care deservește cea mai mare parte a populației. Mai mult, o serie de municipii și orașe au beneficiat/beneficiază de proiecte de reabilitare/modernizare/dezvoltare a rețelei de apă potabilă finanțate din programul de preaderare ISPA.

În mediul rural, situația este gravă întrucât numărul comunelor și satelor ce dispun de rețea de alimentare cu apă potabilă este foarte redus, reprezentând 2-4% din totalul acestora.

Rețeaua de distribuție a apei potabile, pe județe, la 31.12.2007

Unitate teritorială	Localități cu instalații de alimentare cu apă potabilă, nr		Lungimea totală simplă a rețelei de distribuție a apei potabile, km
	Total	Din care: municipii și orașe	
Botoșani	53	7	796
Iași	52	5	1244
Neamț	50	5	1116
Suceava	44	14	907
Regiunea Nord-Est	326	44	6270

Numărul localităților acoperite de rețea de canalizare este mult mai redus, fiind de aproape un sfert din numărul acelor care au rețea de apă potabilă, cu excepția județului Suceava unde ponderea este 75%. Din nou, situația este bună pentru mediul urban și gravă pentru mediul rural.

Canalizare publică pe județe, la 31.12.2007

Unitate teritorială	Localități cu instalații de canalizare publică, nr		Lungimea totală simplă a conductelor de canalizare publică, km
	Total	Din care: municipii și orașe	
Botoșani	15	7	228
Iași	14	5	562
Neamț	14	5	320
Suceava	33	13	687
Regiunea Nord-Est	143	43	2744

În prezent se află în stadiul de implementare o serie de proiecte finanțate din fonduri ISPA, cum ar fi:

- În municipiul Botoșani se implementează proiectul „Reabilitarea și modernizarea sistemului de distribuție a apei potabile, canalizării și a stațiilor de tratare a apelor menajere”. Bugetul proiectului este de 42.5 mil. euro.
- În municipiul Iași s-a finalizat implementarea proiectului „Îmbunătățirea sistemului de apă potabilă și cel al apelor uzate în scopul conformării cu standardele europene în domeniul calității apei și protecției mediului în municipiul Iași”, cu un buget total de 51.3 mil. Euro.
- În municipiul Pașcani s-a finalizat implementarea proiectului „Modernizarea sistemului de apă potabilă și cel al apelor uzate în orașul Pașcani”, având bugetul total de 16.2 mil. Euro.
- În municipiul Piatra Neamț este în stadiu de implementare proiectul „Îmbunătățirea sistemelor de alimentare cu apă potabilă, canalizare și a stației de epurare din Piatra Neamț”, având un buget total de 28.6 mil. Euro.
- În municipiul Suceava este în stadiu de implementare proiectul „Îmbunătățirea și modernizarea sistemelor de alimentare cu apă potabilă, canalizare și epurare a apelor uzate în municipiul Suceava”, având un buget total de 44.6 mil. Euro.

Rețeaua de alimentare cu gaz metan acoperă o mică parte din cele 4 județe, doar municipiile și orașele mari fiind racordate.

Rețeaua gazelor naturale pe județe, la 31.12.2007

Unitate teritorială	Localități în care se distribuie gaze naturale, nr		Lungimea totală simplă a conductelor de distribuție a gazelor naturale, km
	Total	Din care: municipii și orașe	
Botoșani	5	3	206
Iași	21	5	751
Neamț	17	4	372
Suceava	11	7	416
Regiunea Nord-Est	85	30	2690

4.1.5 Spațiile verzi

Suprafață spațiilor verzi per locuitor în zonele urbane din cele 4 județe este inferioară mediei comunitare (26 mp/loc), având valori cuprinse între 13 mp/loc în Iași și 17 mp/loc în Suceava. Privind starea străzilor orașenești, gradul de modernizare este mai mare decât cel înregistrat pe total, încadrându-se între 48-52% în Botoșani și Suceava și 60-70% în Iași și Neamț.

Străzile orașenești și spațiile verzi, pe județe, la 31.12.2007

Unitate teritorială	Lungimea străzilor orașenești, km		Suprafață spațiilor verzi în municipii și orașe, ha
	Total	Din care modernizate:	
Botoșani	530	252	308
Iași	759	454	515
Neamț	397	276	319
Suceava	862	447	516
Regiunea Nord-Est	3680	2063	2429

4.2 Infrastructura de sănătate

Sistemul de ocrotire a sănătății în regiune este caracterizat de trecerea dificilă de la centralism, egalitarism și limitarea libertății de opinie la autonomie locală, privatizare și competiție. Astfel, reforma ultimilor ani a încercat să schimbe fundamental sistemul de sănătate cu scopul de a reconstrui unitar cadrul legislativ și organizatoric, de a introduce Asigurările Sociale de Sănătate, a diversifica mecanismele de generare a resurselor financiare, concomitent cu trecerea centrului de greutate al serviciilor de sănătate către asistența ambulatorie. S-a urmărit stimularea privatizării sub diverse forme, introducerea competiției între furnizori, dar și descentralizarea sistemului de sănătate, prin creșterea rolului autorităților locale, al asociațiilor profesionale, al instituțiilor finanțatoare, al comunităților, etc.

Finanțarea spitalelor se face într-o proporție de peste 90% prin contracte de servicii încheiate între conducerile spitalelor și Casele Județene de Asigurări de Sănătate. În baza OG 124/1999, s-a realizat privatizarea aproape 100% a asistenței medicale primare, atât în mediul

urban, cât și în mediul rural și într-o proporție de peste 70% a asistenței de specialitate ambulatorii.

Regiunea Nord-Est se situează pe primul loc ca număr de unități sanitare (spitale, policlinici, dispensare medicale, sanatorii TBC) cu 172 de unități. De menționat este faptul că aceasta statistică se referă doar la unitățile sanitare în proprietate publică. În prezent, atât în regiunea Nord - Est, cât și în toată țara, există și unități medicale private, însă numărul acestora este relativ redus (cu excepția farmaciilor și cabinetelor medicale).

Dacă din acest punct de vedere lucrurile par bune pentru regiune, în schimb toată această infrastructură, la fel ca și cea din învățământ, se găsește într-o stare precară, existând riscul ca unele spitale să nu mai primească autorizație de funcționare. În plus, la fel ca și în învățământ, dotările tehnice de care dispun spitalele din regiune sunt uzate fizic și moral și nu mai corespund cerințelor actuale. Aceste observații sunt valabile pentru infrastructura de servicii sanitare publice, mai ales pentru toate tipurile de spitale din regiune care supraviețuiesc din ce în ce mai greu fără un sprijin pentru a fi reabilitate, modernizate și dotate cu echipamente la standarde europene.

Se observă că la nivelul regiunii cel mai bine stă județul Iași cu un număr relativ mare de spitale, diversificate pe specializări (neuro-chirurgie, boli infecțioase, urgente, psihiatrie, etc.), datorat în primul rând populației numeroase din județ, dar și faptului că municipiul Iași este centru universitar. Aici funcționează un spital universitar și diverse centre de cercetare în domeniu. La nivel județean, cele mai multe unități sanitare se găsesc în Iași, Suceava și Botoșani.

Numărul unităților sanitare în proprietate majoritar de stat, în anul 2007

Unitate teritorială	Spitale	Policlinici	Dispensare medicale		Centre de sănătate	Creșe	Farmacii 1)
			Total	Teritoriale			
Botoșani	10	-	222222	2		1	11
Iași	20	1	3			13	19
Neamț	7	1	3			7	6
Suceava	10		6		1	2	10
Regiunea Nord-Est	62	4	23		1	33	65

1) Inclusiv puncte farmaceutice

Cu capital majoritar privat subliniem existența a 8 de policlinici, 1427 de cabinete medicale, 914 cabinete stomatologice, 127 de laboratoare medicale, 198 laboratoare de tehnică dentară și 1012 de farmacii. Nu există afișate date pentru județul Iași.

Numărul unităților sanitare în proprietate privată, în anul 2007 (Număr de unități)

Unitatea medicală	Județul				Regiunea de Nord Est
	Botoșani	Iași	Neamț	Suceava	
Spitale	-		-	1	5
Policlinici			4		8
Cabinete medicale de familie	-		12	8	319
Cabinete medicale de medicină generală	17		27	28	83
Cabinete medicale de specialitate	65		180	152	1025
Cabinete stomatologice	47		132	158	914
Laboratoare medicale	5		13	19	127
Laboratoare de tehnică dentară	4		26	14	198
Farmacii1)	95		75	186	1012
Depozite farmaceutice	1		2	9	
Centre medicale de specialitate	1		1	-	2

1) Inclusiv puncte farmaceutice

4.3 Servicii sociale

Serviciile sociale în regiune sunt afectate puternic de caracteristicile dominante ale perioadei de tranziție prin care trece toată țara și de faptul că regiunea are cea mai mare populație comparativ cu celelalte regiuni, dar și cel mai redus PIBR/locuitor.

Pe de o parte, cererea pentru aceste servicii a crescut din ce în ce mai mult în ultima perioadă datorită disponibilizărilor masive din economie și datorită incapacității agenților economici de a absorbi forța de muncă tânără. În plus, cererea mare este determinată de nivelul general de sărăcie a populației, în special în cazul unor categorii sociale defavorizate cum ar fi: bătrânii, cei cu afecțiuni cronice sau cu diverse handicapuri.

În România, procentul din PIB alocat asistenței sociale este de 11,4 %, față de 4% pentru sănătate și 6% pentru educație. Având aceste repere pentru comparație, apare evidentă nu subfinanțarea domeniului, cât proasta administrare a fondurilor, ceea ce relevă greșeli în organizarea sistemului de asistență socială. Există prea multe prestații sociale și fonduri alocate acestea (circa 11 milioane de beneficiari de prestații sociale), dar și servicii sociale insuficiente, neprofesionist organizate, nici un control asupra modului în care beneficiarii cheltuiesc aceste prestații. Enumerăm câteva din formele de asistență socială:

- ajutor social
- alocația familială complementară
- alocația de susținere pentru familia monoparentală
- ajutor lunar pentru încălzirea locuințelor
- ajutor de urgență
- ajutor de deces

Pe baza Legii nr. 416/2001 familiile și persoanele singure, cetățeni români, au dreptul la un venit minim garantat ca formă de asistență socială. Venitul minim garantat se asigură prin acordarea ajutorului social lunar, în condițiile prevăzute de legea amintită mai sus. Instituirea venitului minim garantat se întemeiază pe principiul solidarității sociale. Beneficiază de acest drept și familiile sau persoanele singure, cetățeni ai altor state sau apatrizi, care au reședința sau, după caz, domiciliul în România, în condițiile legislației române. Au dreptul la venitul minim garantat în condițiile legii și soții despărțiți în fapt, dacă ancheta socială justifică acordarea acestuia.

Ajutoare sociale plătite în Trimestrul I 2009 conform Legii 416/2001 privind venitul minim garantat

Regiuni/Județe (Regions/Counties)	Ajutoare sociale efectiv plătite - număr total -	Ajutoare sociale efectiv plătite - număr mediu –pe lună	Sume plătite - lei
TOTAL	578.151	192.717	83.152.439
Nord-Est	95.537	31.845	12.148.185
Botoșani	8.350	2.783	1.161.466
Iași	19.091	6.364	3.167.264
Neamț	24.406	8.135	2.130.022
Suceava	9.089	3.030	1.121.938

Numărul mediu de ajutoare sociale plătite, în funcție de numărul de persoane din familie, în Trimestrul I 2009 conform Legii 416/2001 privind venitul minim garantat

Regiuni Județe	Persoane singure	Familii formate din:					Număr estimat de asistați social	Număr de asistați social / 1000 locuitori estimare
		2 persoane	3 persoane	4 persoane	5 persoane	Peste 5 persoane		
România	217.281	118.363	88.409	77.260	42.754	34.084	1446.548	67
Nord-Est	32.462	17.183	15.258	14.123	8.590	7.921	259570	70
Botoșani	3.126	1.537	1.372	1.136	651	528	21280	39
Iași	5.416	3.469	3.102	3.073	2.010	2.021	56128	68
Neamț	8.926	4.493	4.002	3.301	2.029	1.655	64097	113
Suceava	3.858	1.473	1.169	1.068	682	839	23027	32
Total zonă	21326	10972	9645	8578	5372	5043	163635	64

Din analiză, reiese că zona țintă are un număr de asistați mai mic decât media pe țară și cea a Regiunii de Nord Est. Județul cu numărul cel mai mare de asistați social conform Legii 416 pe 2002, este județul Neamț atât ca cifră absolută cât și raportat la populație. Județul Suceava are cea mai mică rata de asistați, urmat de județul Botoșani care este un județ sărac și de lași.

Capitolu 5 Resurse umane. Educație și formare profesionala

Populația școlară, prezintă interes pentru analiza realizată în cadrul proiectului, întrucât reflectă potențialul uman viitor, parte din acesta urmând să contribuie la dezvoltarea antreprenoriatului în mediul rural, atât pentru dezvoltarea întreprinderilor agricole cât și a turismului rural.

Global, urmărind populația angrenată în procesul de școlarizare în anul școlar 2007-2008, se constată că atât pentru învățământul preuniversitar liceal-profesional, cât și în cel universitar, cel mai mare număr de elevi, respectiv de studenți se regăsește în județele Iași și Suceava. Constatarea este firească, ținând cont că cele 2 județe au o populație însemnată și pentru că dețin 2 din cele 3 centre universitare din regiune.

Populația școlară pe județe și niveluri de educație, în anul școlar 2007-2008, număr.

Județul	Total	Preșcolar	Primar	Gimnazial	Învățământ special (cl. I-VIII)	Liceal	Profesional	Postliceal	Superior
Botoșani	81803	16237	22180	23181	311	13939	5464	273	218
Iași	212595	28714	38892	39760	775	27941	10494	3144	52875
Neamț	90898	15550	23136	24889	322	19076	6209	956	760
Suceava	145116	25281	34096	36756	839	27552	8433	958	11201
Regiune a Nord-Est	747608	127213	173564	181969	2942	127707	43989	6706	83518

În județul Botoșani își desfășoară activitatea 25 de unități de învățământ profesional și tehnic ce oferă calificări în următoarele domenii cerute de piața muncii locale: industrie ușoară, agricol, mecanică, construcții, instalații și lucrări publice, resurse naturale și protecția mediului, fabricarea produselor din lemn, turism și alimentație. La nivelul anului școlar 2007-2008, au fost înregistrați 8.885 elevi în aceasta formă de învățământ.

În județul Iași există 77 unități școlare de învățământ profesional și tehnic care califică 19.399 elevi în următoarele domenii: agricultura, construcții, mecanică și electromecanică, industria textilă, turism-alimentație publică, transport feroviar, chimie industrială.

În județul Neamț există 39 unități școlare de învățământ profesional și tehnic, care oferă pentru 13.429 elevi calificări în următoarele domenii: agricultură, silvicultură, industria lemnului, industria alimentară, chimie industrială, turism-alimentație publică, resurse naturale și protecția mediului.

În județul Suceava există 54 unități școlare de învățământ profesional și tehnic, care oferă pentru 16.837 elevi calificări în: agricultură, silvicultură, comerț, industria lemnului, industria alimentară, chimie industrială, turism-alimentație publică, resurse naturale și protecția mediului.

Nr. unități școlare învățământ profesional și tehnic (IPT) și nr. elevi aferenți în anul școlar 2008-2009

Județ	Nr. elevi IPT	Nr. unități școlare IPT	Raport nr. elevi/unități școlare
Botoșani	8885	25	355.4
Iași	19399	77	251.9
Neamț	13249	39	339.7
Suceava	16837	54	311.8
Regiunea Nord-Est	58370	195	299.3

Formarea adulților în școli IPT, 2007

Unitatea teritorială	Nr. școli IPT autorizate CNFPA	% școli IPT autorizate CNFPA din total școli IPT	Nr. programe (cursuri) autorizate derulate în 2007	Nr. beneficiari în 2007
Botoșani	2	8.00	4	77
Iași	8	10.39	23	244
Neamț	6	15.38	8	189
Suceava	9	16.67	26	577
Regiunea Nord-Est	30	10.31	98	2059

În județele Suceava și Iași sunt concentrate cele mai multe școli IPT autorizate de către CNFPA, 9 respectiv 8 școli. Acestea au derulat la nivelul anului 2007, 26, respectiv 23 programe (cursuri) autorizate de formare profesională. La polul opus se află județul Botoșani care deține numai 2 școli IPT autorizate, furnizoare de 4 programe de formare profesională. Cel mai mare număr de persoane instruite se înregistrează la nivelul județului Suceava, de peste 2 ori față de cel înregistrat în județul Iași și de 7 ori mai mare față de județul Botoșani.

5.1 Profesii și ocupații – tradiționale și locale

Meșteșugurile tradiționale au fost practicate pe aceste meleaguri din cele mai vechi timpuri, exprimând preocuparea și aptitudinile locuitorilor pentru modelarea și prelucrarea diferitelor materiale - lemn, metal, fibre textile, piele. Dezvoltarea industriei la sfârșitul secolului trecut și începutul secolului al XX-lea, a impus restrângerea activității meșterilor tradiționali și înlocuirea produselor realizate de către aceștia cu cele industriale.

Prelucrarea artistică a lemnului este legată de existența esențelor lemnoase: bradul, molidul, paltinul, fagul, teiul. Relevăm în primul rând meșteșugurile legate de confecționarea mobilierului (cum sunt lăzile de zestre, laițe, paturi, mese, dulăpioare, leagăne, etc.) acestea fiind în trecut lucrate prin îmbinări, fără cuie de fier și împodobite cu creștături, scrijelări de elemente în general geometrice.

În aceasta zonă, beneficiară a unor condiții geografice și social-economice specifice, s-au dezvoltat din cele mai vechi timpuri o serie de ocupații tradiționale precum creșterea animalelor și mica agricultura montană, exploatarea forestieră, plutăritul și mineritul.

Munții cu pășuni bogate, cu o floră de înviat, văile și așa-zisele șesuri din depresiune cu fânețe au favorizat practicarea creșterii animalelor. Aceasta ocupație străveche a avut condiții prielnice de continuare și dezvoltare până în zilele noastre, păstrând vechi elemente de cultură pastorală. Specific acestei zone este tipul de păstorit pendular sau local zonal; animalele se vârează la munte și iernează acasă, în sate. Există și varianta în care animalele se vârează pe munte, în gospodării pastorale bine organizate, cu grajd și odaie în aceeași clădire, cu corle pentru oi și ocoale pentru animalele mari.

Specifice acestei zone sunt asocierile țărănești în stâne și vâcării unde sunt angajați ciobani și vâcari, produsele obținute fiind împărțite în funcție de măsura laptelui făcută vacilor și oilor primăvara atunci când este vorba de produse (brânza-urda) sau măsura zilnică a laptelui de vacă (la vâcarii) și predarea acestuia la centrele de colectare.

Agricultura mică constă în cultivarea unei porțiuni mici de teren cu legume și zarzavaturi (ceapă, usturoi, sfeclă, morcov, pătrunjel, varză, gulie, fasole, mazăre, ridichi, salată verde (marole), cimbru, mărar) și a unor suprafețe mai mari cu cartofi, trifoi, ovăz, în și cânepă.

Exploatarea forestieră a fost din cele mai vechi timpuri, o ocupație de bază a locuitorilor din zonele montane ale județelor Neamț și Suceava. Dacă la început lemnul rezultă prin defrișarea pădurilor pentru a face loc terenului necesar agriculturii era ars, ulterior lemnul era legat în plute și transportat pe Valea Bistriței până la Piatra Neamț, Bacău sau Galați.

Pădurea a constituit un mijloc de venituri pentru locuitorii din zonă pe care fie ca o exploatau și vindeau buștenii și cheresteaua tăiată în fierăstraiele antrenate de forța apei, fie că o transportau în convoaie de căruțe, în zonele de șes ale Botoșanilor sau Iașilor, de unde la schimb, aduceau produse cerealiere ca porumb și grâu.

Mineritul a fost de asemenea o ocupație străveche dar care cuprindea în vechime o mică parte din forța de muncă locală. În secolul XX exploatarea minierei Călimani, Mina Dorna,

Mina Leșu Ursului, I.M.R. Crucea sau I.P.E.G. Vatra Dornei au oferit sute de locuri de muncă pentru dorneni.

Întinsele suprafețe acoperite cu pădure, au favorizat și apariția unor ocupații secundare cum ar fi culesul fructelor de pădure și al ciupercilor, vânătoarea, pescuitul, albinăritul, a căror însemnătate a crescut în zilele noastre urmare a cererii crescute pentru acest tip de produse (ecologice). Culesul din natură, cel mai vechi mod de agonisire a hranei, a fost practicat și în aceasta zonă: s-au cules diverse soiuri de ciuperci (hrib, zbârciog, răscov, gălbior, vinețica, ghebe, nicoreți) precum și fructe de pădure (afin, zmeur, merișoare) folosite în alimentație și vindecarea unor boli.

Albinăritul era și încă mai este practicat de un grup restrâns de oameni. În trecut se prindeau roiurile sălbatice de albine și se băgau în buduroaie (știubeie) făcute din tulpinile unor copaci scorburoși. Mierea și ceara erau folosite de obicei, pentru propria gospodărie. În prezent, odată cu conștientizarea efectelor benefice pe care le au aceste produse asupra sănătății omului a rezultat o dezvoltare amplă a industriei prelucrătoare de produse apicole.

De asemenea ocupațiile tradiționale legate de prelucrarea cânepii, lânii, pielicelelor de miel, țesutul în stative și „războiul” vertical au reprezentat principalele surse de trai pentru locuitori. În prezent Dorohoiul este recunoscut pentru obiectele de sticlă și porțelan fabricate aici.

Olăritul a apărut ca o necesitate a oamenilor de a stoca produsele obținute. Vasele din lut ars au contribuit la dezvoltarea societății primitive, prin posibilitatea stocării alimentelor și a preparării acestora. Vechimea olăritului în comuna suceveană Marginea, este aproape mitică, începutul lui fiind stabilit de către istorici în jurul anului 1500, iar prin ceramica neagră, cu reflexe sidefii, satul bucovinean a ajuns cunoscut în întreaga lume. Marginea, dacă nu este singurul, este cu siguranță cel mai important centru de producere a ceramicii negre din Bucovina. Ceramica de Marginea este deja o marcă binecunoscută în întreaga lume. Centre de olărit mai există în localitățile Cătămărăști Deal și Dorohoi (Botoșani), Schitu Stăvnic (Iași) și Rădăuți (Suceava).

Meseriile tradiționale, practicate de secole la sate și care ar putea constitui o resursă turistică importantă, riscă să dispară din cauza lipsei pieței de desfacere și a dezinteresului tinerilor de a prelua obiceiurile de la cei vârstnici, deoarece acestea nu le oferă venituri suficiente de trai. În astfel de situație se află meseriile de olar, încondeier de ouă, sculptor în lemn, pictor de icoane pe sticlă sau pe lemn, confecționar de măști și podoabe populare sau împletituri, realizator de instrumente populare, de obiecte decorative, țesătoare de piese de port popular. Un alt motiv pentru care meseriile tradiționale nu mai au succes șine de faptul că materia primă pentru realizarea produselor este destul de scumpă, iar manopera lor cere timp și îndemânare, în vreme ce cumpărătorii sunt destul de puțini. Deși în prezent, la nivel european se resimte tendința de a sprijini financiar meseriile tradiționale, principala piață de desfacere a meșterilor populari o reprezintă magazinele de pe lângă muzee sau târgurile organizate de acestea, de câteva ori pe an. Cei mai tineri și mai descurcăreți, care locuiesc în zone cu potențial turistic ridicat, cum ar fi Bucovina, reușesc să aibă comenzi în străinătate, care le asigură venituri frumoase, însă aceștia sunt rari. Pentru menținerea în viață a unora din meseriile românești ce datează din Evul Mediu, specialiștii în etnografie spun că este necesară o strategie Națională de revigorare a meșteșugurilor populare, care să permită centrelor de valorificare a creației să devină mai active.

Capitolul 6 Mediul de afaceri

Analiza firmelor la nivel județean, în anul 2007 s-a realizat folosind următoarea structură:

- Numărul de firme repartizate după domeniul de activitate CAEN și după clase de mărime;
- Cifra de afaceri a firmelor ,repartizate după domeniul de activitate CAEN.

Pentru județul Botoșani microintreprinderile dețin cea mai mare pondere din totalul firmelor (84%), urmate de IMM-uri cu 15%. Cele mai multe întreprinderi activează în domeniul comerțului (47%), industria prelucrătoare (16%). Ponderi de 8-10 % se înregistrează în construcții, transporturi și tranzacții imobiliare.

Sub aspectul cifrei de afaceri realizate, în strânsa corelare cu numărul de firme existent, cele mai mari valori sunt realizate de sectorul comerțului (42% din total) și a industriei prelucrătoare (34% din total). Productivitatea medie înregistrată este de 100.55 mii lei/persoană. Un indicator important este numărul de microintreprinderi și IMM-uri la 1000 de locuitori. Valoarea acestuia pentru județul Botoșani este 8.96 microintreprinderi și IMM-uri /1000 de locuitori.

Unități locale active pe activități și clase de mărimi cifra de afaceri și personal, în 2007 - județul Botoșani

Activități	Total, nr	din care: pe clase de mărime, după nr. de salariați				Cifra de afaceri, mil. Lei preturi curente	Personal, nr. persoane
		0-9	10-49	50-249	250 și peste		
Total	4095	3444	521	108	22	4149	41263
Industrie extractivă	11	7	3	1	0	10	164
Industrie prelucrătoare	643	414	168	46	15	1401	18116
Energie electrică și termică, gaze și apă	10	4	1	2	3	187	1291
Construcții	333	248	62	23	0	388	4525
Comerț, reparații auto, bunuri personale și casnice	1936	1712	203	20	1	1726	10653
Hoteluri și restaurante	285	258	24	3	0	68	1159
Transport, depozitare și comunicații	328	286	32	8	2	214	2785
Tranzacții imobiliare, închirieri și prestări servicii	402	381	17	4	0	85	1574
Învățământ	9	9	0	0	0	1	33
Sănătate și asistență socială	46	44	2	0	0	10	151
Alte activități de servicii colective, sociale și personale	92	81	9	1	1	60	812

Si în cazul județului Iași, microintreprinderile dețin cea mai mare pondere din total firme (87%), urmate de IMM-uri cu 12.6%.

Cele mai multe unități locale activează în domeniul comerțului (47%), urmate de tranzacții imobiliare (19%) și industria prelucrătoare (11%).

Cifra de afaceri realizată în județul Iași este de 4 ori mai mare decât în Botoșani, sectoarele care își aduc principala contribuție fiind: comerțul (50%), industria prelucrătoare (21%), construcții(10%) și tranzacții imobiliare (6%).

Productivitatea medie realizată la nivelul anului 2007 este 123.44 mii lei/persoană.

Numărul de microintreprinderi si IMM-uri la 1000 de locuitor este de 19.45, cea mai mare din județele analizate.

Unități locale active pe activități si clase de mărimi cifra de afaceri si personal, în 2007
Județul Iași

Activități	Total	din care: pe clase de mărime, după nr. de salariați				Cifra de afaceri, mil. Lei preturi curente	Personal, nr. persoane
		0-9	10-49	50-249	250 si peste		
Total	16115	14025	1706	323	61	16615	134596
Industrie extractivă	14	11	3	0	0	15	97
Industrie prelucrătoare	1782	1248	380	124	30	3560	40673
Energie electrică și termică, gaze si apă	18	9	3	2	4	754	3992
Construcții	1333	1027	228	66	12	1687	19347
Comerț, reparații auto, bunuri personale si casnice	7515	6790	663	59	3	8292	34429
Hoteluri si restaurante	627	511	106	10	0	242	4044
Transport, depozitare si comunicații	936	819	93	17	7	807	13207
Tranzacții imobiliare, închirieri și prestări servicii	3025	2821	161	39	4	1005	14205
Învățământ	95	87	8	0	0	10	421
Sănătate si asistență socială	318	300	17	1	0	60	1108
Alte activități de servicii colective, sociale si personale	452	402	44	5	1	183	3073

În județul Neamț, structura firmelor după clase de mărime urmărește aceeași distribuție înregistrată în județele anterioare, respectiv microintreprinderile dețin o pondere de 88% din total, iar IMM-urile 11.7%.

Mai mult, în comerț activează cele mai multe unități locale (43.8% din total), în industria prelucrătoare 17.5%, tranzacții imobiliare 13% si construcții 8.7%

Cifra de afaceri aferentă anului 2007 este dublă față de cea a județului Botoșani. Comerțul contribuie la formarea acestuia cu 40%, industria prelucrătoare cu 36%, si construcțiile cu 10%.

Productivitatea medie înregistrată este de 123.4 mii lei/persoana, identică cu cea din județul Iași.

Numărul de microintreprinderi si IMM-uri la 1000 de locuitor este de 16.54.

Unități locale active pe activități și clase de mărimi cifra de afaceri și personal, în 2007
Județul Neamț

Activități	Total	din care: pe clase de mărime, după nr. de salariați				Cifra de afaceri, mil. Lei preturi curente	Personal, nr. persoane
		0-9	10-49	50-249	250 si peste		
Total	9391	8266	913	185	27	8374	67842
Industrie extractivă	19	15	4	0	0	21	172
Industrie prelucrătoare	1646	1234	293	101	18	2999	28990
Energie electrică și termică, gaze si apă	12	3	2	4	3	305	1512
Construcții	819	667	124	25	3	830	7534
Comerț, reparații auto, bunuri personale si casnice	4121	3764	327	29	1	3366	17162
Hoteluri si restaurante	525	489	32	4	0	109	2225
Transport, depozitare si comunicații	678	625	41	11	1	357	4204
Tranzacții imobiliare, închirieri și prestări servicii	1212	1142	61	8	1	296	4397
Învățământ	39	35	4	0	0	5	142
Sănătate si asistență socială	125	119	5	1	0	22	384
Alte activități de servicii colective, sociale si personale	195	173	20	2	0	64	1120

In județul Suceava microintreprinderile sunt preponderente cu 87.3% din total, urmate de IMM-uri cu 12.3%.

Comerțul atrage din nou cele mai multe unități (46%), urmat de industria prelucrătoare cu 15% si construcție cu 9%.

Cifra de afaceri este superioara celei realizate în județul Neamț, si inferioară față de județul Iași, fiind egală cu 10089 mil. Lei, jumătate din aceasta fiind realizată în sectorul comerțului, 21% de industria prelucrătoare, 11% de construcții, iar numai 6% de transport.

In acest județ se înregistrează cea mai ridicată productivitate (131.12 mii lei/persoana) Numărul de microintreprinderi si IMM-uri la 1000 de locuitor este de 14.71.

Unități locale active pe activități si clase de mărimi cifra de afaceri si personal, în 2007
Județul Suceava

Activități	Total	din care: pe clase de mărime, după nr. de salariați				Cifra de afaceri, mil. Lei preturi curente	Personal, nr. persoane
		0-9	10-49	50-249	250 si peste		
Total	10415	9098	1124	163	30	10089	76940
Agricultura, vânătoare, silvicultura	372	336	33	2	1	n/a	n/a
Pescuit, piscicultură	7	5	1	1	1	n/a	n/a
Industrie extractivă	38	22	12	3	1	98	1534

Industrie prelucrătoare	1597	1130	374	78	15	2140	25939
Energie electrică si termică, gaze si apă	20	5	7	5	3	501	2282
Construcție	921	772	121	23	5	1126	9755
Comerț, reparații auto, bunuri personale si casnice	4800	4352	420	26	2	5064	22123
Hoteluri și restaurante	587	523	59	5	0	154	3068
Intermedieri financiare	81	75	6	0	0	n/a	n/a
Transport, depozitare și comunicații	935	853	68	11	3	614	6687
Tranzacții imobiliare, închirieri si prestări servicii	1008	966	34	7	1	269	3772
Învățământ	46	44	2	0	0	8	191
Sănătate si asistență socială	158	148	10	0	0	29	509
Alte activități de servicii colective, sociale și personale	224	208	11	5	0	86	1080

6.1 Structuri de susținere a activității economice

Incubatorul de afaceri pentru IMM-uri din Botoșani

Cu sprijinul finanțării atrase prin programul PHARE CES 2001, Consiliul Local al Municipiului Botoșani a implementat proiectul "Incubator de Afaceri pentru IMM-uri în municipiul Botoșani".

Scopul investiției realizate este de a genera noi locuri de munca și de a facilita accesul diferitelor categorii de populație la acestea, de a realiza transferul de idei fezabile între diferite societăți comerciale, facilita aplicarea în practică a rezultatelor cercetărilor științifice, dezvoltarea caracterului antreprenorial, incubatorul fiind locul potrivit pentru evaluarea, lansarea și punerea în practică a ideilor antreprenoriale, promovarea înființării și dezvoltării societăților.

Incubatorul de Afaceri funcționează în două locații și se adresează IMM-urilor nou înființate precum și celor deja existente, cu o vechime de până la 2 ani și asigură pentru aceștia servicii de incubare afaceri, constând în servicii închiriere de spații, servicii centralizate de pază, curățenie, salubritate, de asistență financiară și servicii expert de tutorizare constând în servicii de asistare în administrarea afacerilor, servicii de informare, documentare și organizare de evenimente, alte servicii la cerere. Perioada pentru care firmele vor avea contract de incubare este de 4 ani, cu posibilitatea de prelungire maxim 1 an.

Centrul Economic Bucovina, Suceava

Centrul economic Bucovina Suceava a fost finanțat prin programul PHARE CES 2001, fiind cofinanțat de către Primăria Municipiului Suceava, și a fost inaugurat în noiembrie 2006. Centrul este structurat în următoarele zone:

- a) centru expozițional;

- b) parc industrial;
- c) incubator de afaceri.

Centrul expozițional are ca destinație: spații pentru expoziții, conferințe, organizare traininguri, cercetare, mese festive și restaurant.

Parcul industrial cuprinde 8 pavilioane parter care sunt specializate pe principalele activități economice:

- o tehnologia informației (IT);
- o cercetare;
- o industria prelucrării lemnului;
- o industria alimentară;
- o turism;
- o industria ușoară;
- o activități artisanale.

Incubatorul de afaceri, construcție P+2E, este destinată sediilor de firmă.

Suprafața construită a incubatorului este de 440 mp, iar suprafața desfășurată de 1320 mp.

Centrul expozițional Moldova, Iași

Centrul expozițional este finanțat prin programul PHARE CES 2005 și se află în faza de implementare. Amplasat în preajma Parcului Tehnologic TEHNOPOLIS, într-o zonă industrială cu un potențial mare de dezvoltare, Centrul Expozițional Moldova va avea o suprafață utilă de 10368,2 mp care va fi distribuită pe trei corpuri principale. Spațiul destinat manifestărilor expoziționale va depăși 8000 mp, din care 6000 mp în interior, la care se adaugă platforma expozițională în aer liber de 2000 mp, oferind firmelor expozante facilități la standarde internaționale.

Disponând de cinci săli de conferințe dotate corespunzător, de un incubator de afaceri și de trei firme start-up, centrul va oferi întreprinderilor mici și mijlocii din Regiunea de Nord-Est posibilități multiple de participare la târguri și expoziții, de asigurare a unor servicii de marketing și relații publice de un nivel profesionist. Totodată, amplasamentul va cuprinde și o parcare pentru 145 de locuri, oferind posibilități de manevră și pentru mașini de mare tonaj necesare transportului de marfă și utilaje.

Parcul științific și tehnologic TEHNOPOLIS Iași

Această investiție a fost realizată prin programul PHARE CES 2000, beneficiari fiind Consiliul Județean Iași în parteneriat cu Primăria Municipiului Iași.

Amplasamentul este situat în partea sud-vestică a municipiului Iași, între platforma industrială a Combinatului Fortus Iași și șoseaua Nicolina, la 5 minute distanță de gara Nicolina și de drumul Național București – Iași și la 35 de minute de aeroportul Iași.

Suprafața terenului este de 107365,23 mp, din care 37847,00 mp proprietate a Consiliului Județean Iași și 69518,23 mp proprietatea Consiliului Local Iași.

Birourile și spațiile de producție au dimensiuni începând de la 40 mp până la 206 mp și sunt racordate la rețele de utilități. Parcelele de teren sunt în număr total de 9, din care 6 sunt amenajate (în principal cu toate utilitățile pe teren - apă, canalizare, energie electrică, fibră optică, gaz metan, posibilitatea de cuplare la sistemul de urmărire incendiu și urmărire caz efracție, centralizat al Parcului). Parcul beneficiază la ora actuală de 3 spații de seminarii și conferințe situate la nivelul 3 din clădirea NUCLEUS, capacitatea acestora variind între 15 - 75 persoane.

Parcul Industrial Botoșani,

Are o suprafață totală de 129500 mp și este realizat într-un parteneriat public-privat, fiind administrat de către SC ELECTROMINING SA Botoșani, având ca sectoare țintă industria prelucrătoare, mecanică, construcții de mașini. Servicii oferite sunt următoarele:

- Servicii de bază
- Locații pentru companii din industria prelucrătoare, distribuție și de prestări servicii

- Asistență în recrutarea de personal și management executiv
- Servicii de finanțe-contabilitate și audit
- Informatică
- Asistență juridică
- Transport persoane și marfă
- Consiliere pentru proiecte de finanțare.

Beneficiari ai serviciilor oferite sunt societăți comerciale din sectorul de producție comerțului/ distribuției și societăți comerciale prestatoare de servicii care asigură managementul parcului.

Parcul Industrial Ceahlău

Parcul este administrat de către SC Mecanica Ceahlău și are ca sectoare țintă: construcții de mașini, industrie ușoară. Servicii oferite sunt următoarele:

- Servicii de bază;
- Locații pentru companii din industria ușoară, construcții de mașini, etc.
- Servicii suport;
- Servicii de proiectare, servicii de întreținere a imobilelor, utilajelor, instalațiilor, utilizarea macaralelor, distribuția utilităților și întreținerea liniilor aferente.

Suprafață totală este de 10,44 ha din care suprafață dezvoltată 3,15 ha și suprafață nedevelopată: 7,29 ha (din care 4,43 ha suprafață construibilă, restul fiind ocupată de căi de acces, locuri de parcare, spații verzi, calea ferată).

Zona Industrială Siret

Zona este realizată într-un parteneriat public privat administrată de către Primăria Orașului Siret și se adresează următoarelor sectoare țintă:

- Industria ușoară
- Industria lemnului
- Industria mecanică
- Industria alimentară
- Industria textilă.

Suprafață totală este de 21,15 ha din care suprafață dezvoltată 15,85 ha și suprafață nedevelopată 5,30 ha.

Capitolul 7 Sectorul turistic

7.1 Istoric regiune si zone ținta

Regiunea Nord-Est acoperă partea de Nord-Est al țării și conform tradiției, este o parte din vechea regiune istorică a Moldovei. Geografic, regiunea se învecinează la Nord cu Ucraina, la Sud cu județele Galați și Vrancea (Regiunea Sud-Est), la Est cu Republica Moldova iar la Vest cu județele Maramures și Bistrița-Nasaud (Regiunea Nord-Vest) și județele Mureș, Harghita și Covasna (Regiunea Centru).

Beneficiind de o bogată tradiție istorică, culturală și spirituală, regiunea îmbină în mod armonios tradiționalul cu modernul și trecutul cu prezentul, potențialul acesteia putând fi folosit pentru dezvoltarea infrastructurii, zonelor rurale, a turismului și resurselor umane.

Regiunea Nord-Est este alcătuită din șase județe (Bacău, Botoșani, Iași, Neamț, Suceava, Vaslui), cu o populație de 3.726.642 locuitori (2007), situându-se din acest punct de vedere, pe primul loc între cele opt regiuni ale țării (17,3% din populația totală a României).

Ca întindere, regiunea acoperă o suprafață de 36.850 kmp (15,46% din suprafață totală a țării), cele mai întinse județe fiind Suceava, cu o suprafață de 8.553 kmp și Bacău, cu 6.621 kmp.

Zona țintă a acestui proiect cuprinde județele Botoșani, Iași, Neamț și Suceava din Regiunea de Nord Est.

7.2 Infrastructura turistica si gradul de dezvoltare a activității lor turistice

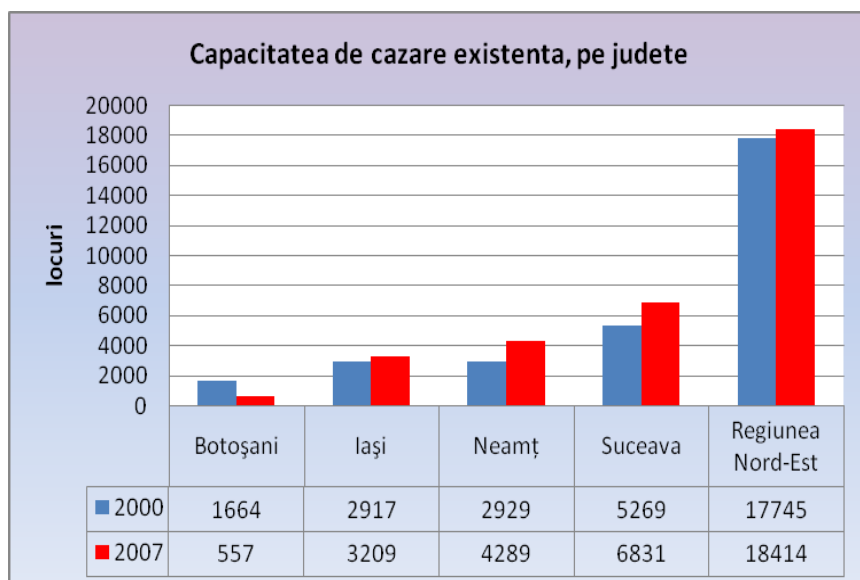
7.2.1 Structuri de cazare

Deși modernizarea capacităților de cazare, trecute în proprietate privată s-a realizat într-un procent mai mare de 90%, punerea în valoare a zonelor cu potențial turistic și a bazelor de tratament printr-o activitate promoțională adecvată și serviciile oferite turiștilor, au fost la un nivel scăzut, fapt ce a determinat existența unei durate medii de ședere inferioară celorlalte regiuni și a unui indice de utilizare a capacității de cazare foarte redus.

Structura de primire turistica cu funcțiuni de cazare, 2007, număr unități

Unitate teritoriala	Total	Hoteluri	Cabane	Camping	Vile	Tabere de elevi	Pensiuni turistice	Pensiuni agro-turistice
Botoșani	11	5	1	-	-	1	4	-
Iași	54	17	1	2	2	3	11	9
Neamț	112	19	5	2	7	6	14	55
Suceava	236	28	4	6	23	3	49	120
Regiunea Nord-Est	459	86	11	11	36	14	83	196

În intervalul 2000-2007 a avut loc o creștere a numărului de pensiuni turistice și agroturistice, ceea ce denotă dezvoltarea spiritului antreprenorial în sectorul turistic. Creșterea spectaculoasă a numărului de pensiuni agro-turistice este extrem de importantă căci activitățile turistice din mediul rural reprezintă o alternativă economică pentru locuitorii din mediul rural și contribuie la creșterea economică și poate fi o consecință a accesării Programelor SAPARD și FEADR.

Se poate observa ca județul cu cea mai mare capacitate de cazare este Suceava, situație normală dacă avem în vedere condițiile de relief deosebit de favorabile pentru turism și spiritul antreprenorial dezvoltat al locuitorilor din acest județ, la polul opus fiind județul Botoșani, unde se constată o diminuare a capacității de cazare existente.

7.3 Oferta turistică – puncte de atracție turistica religioase, naturale, istorice și culturale

Datorită condițiilor favorabile de care dispune, a frumuseții locurilor, purității aerului și apelor, precum și a inestimabilului patrimoniu cultural și religios existent, partea de Nord Est a țării deține un potențial turistic ridicat, care poate fi comparat cu alte zone turistice renumite din țară și din străinătate. Alături de pitorescul regiunii, binecunoscuta ospitalitate, tradițiile populare, obiceiurile, specificul gastronomiei moldovenești, tradiționalele degustări de vinuri din podgoriile Cotnari și Huși dau culoare locală pentru atragerea turiștilor. Județele Suceava și Neamț sunt recunoscute pentru maiestruozitatea masivilor muntoși și farmecul aparte al celebrelor mănăstiri, în timp ce județele Botoșani, Iași și Vaslui impresionează vizitatorii cu variate atracții turistice, dintre care se remarcă localitățile rurale tradiționale, neatinse de poluare, cu biserici străvechi și multe alte locații interesante, încărcate de cultură și istorie. Prin modul de viață simplu, apropiat de natură și păstrarea tradițiilor strămoșești, prin ospitalitatea lor, locuitorii acestei zone completează tabloul pitoresc oferit turiștilor dornici de inedit.

Principalele atracții turistice în regiune sunt:

7.3.1 Zonele montane

Lanțul Munților Carpați, aflat la granița de vest a regiunii, este acoperit de pășuni alpine și păduri bogate în floră și faună.

O întreagă gamă de sporturi montane pot fi practicate în aceasta regiune: rafting, alpinism, schi, ciclism montan, călărie.

7.3.2 Mănăstirile cu fresce exterioare

În secolul al XV-lea și al XVI-lea au fost ctitorite o serie de mănăstiri unice, aflate astăzi în patrimoniul internațional al UNESCO.

Elementul specific al acestora îl constituie frescele exterioare, pictate în stil bizantin. Multe dintre aceste mănăstiri sunt localizate în istoricul ținut al Bucovinei (județul Suceava), însă ctitoriile religioase ce constituie importante puncte de interes turistic se găsesc și în județele Iași, Botoșani, Neamț.

7.3.3 Stațiuni balneare

În lanțul carpatic se află numeroase stațiuni balneare, renumite pentru izvoarele cu apă termală și minerală. Ele reprezintă cea mai importantă sursă de ape minerale din sud-estul Europei. Pacienți din întreaga Europă vin aici pentru tratarea diferitelor afecțiuni. Printre cele mai populare stațiuni de acest gen sunt cele din Vatra Dornei (Suceava) și Baltăcești (Neamț).

7.3.4 Parcuri si rezervatii naturale

În județul Botosani există o rezervație naturală forestieră Tudora și una geologică - Stânca Costești.

În județul Neamț exista un Parc Național: Bicăz/Ceahlău și o rezervație de zimbri: Vânători.

Rezervația geologică de la Dealul Repede și cea botanică din Valea Lungă se găsesc în județul Iași.

Județul Suceava este cel mai bogat în rezervații, printre acestea figurând: Rarău-Giumalău, Lunca Zamostea, Slătioara, Pojorâta și Zugreni.

7.3.5 Lacuri

Una dintre cele mai puțin cunoscute caracteristici ale acestei regiuni este marele număr de lacuri și iazuri. Multe dintre acestea sunt situate în județele din estul regiunii în Botoșani, Iași și sunt adeseori înconjurate de păduri.

Abundența piscicolă face din pescuit principala atracție, însă această activitate se poate desfășura doar pe cont propriu, neexistând deocamdată oferte de excursii special organizate pentru pescuit.

O listă completă cu descrierea principalelor puncte de atracție turistică din cele 4 județe, este atașată în Anexa 1 a prezentei strategii.

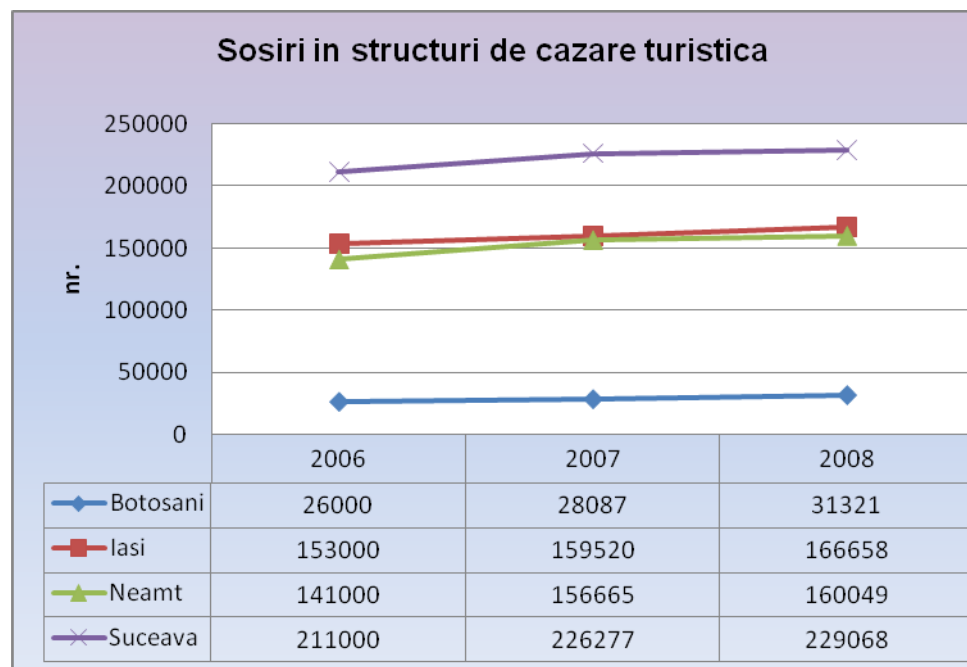
7.4 Cererea turistica

7.4.1 Evoluția fluxurilor turistice

Analiza cererii turistice pentru cele 4 județe țintă este realizată din prisma a 2 indicatori de bază, anume sosirile în structurile de cazare turistică, respectiv durata medie de ședere.

Corelând cei 2 indicatori menționați, se pot trage o serie de concluzii legate atât de apetitul manifestat față de potențialul turistic existent și de tipul de turism practicat.

Astfel, pornind de la datele prezentate în tabel se observă că cei mai mulți turiști, au fost înregistrați în Suceava, în perioada 2006-2008 având loc o ușoară creștere anuală a numărului acestora.

Pe pozițiile următoare, se află județele Neamț și Iași, cu valori apropiate, însă la un nivel de circa 70% față de Suceava. Un număr relativ redus de turiști are județul Botoșani, de numai 31321 turiști în 2008, la un nivel de 14% față de Suceava. Se constată că numărul de turiști urmează fidel potențialul turistic existent, natural și

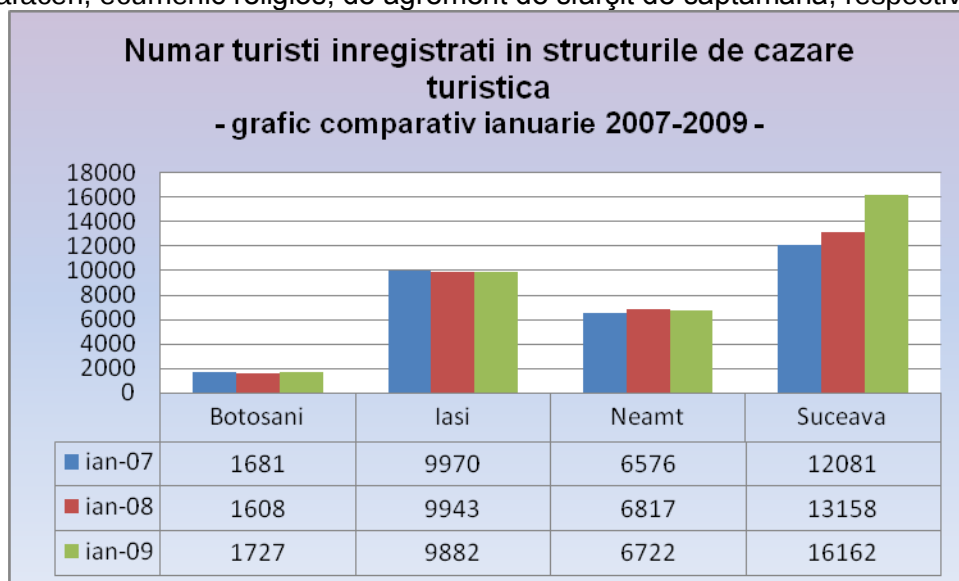
antropic, la nivelul fiecărui județ.

Cel de al doilea indicator menționat, respectiv durata medie de ședere, reflectă, în general, turismul practicat în cele 4 județe este de mică durată, de tranzit.

Mai mult, deși de la an la an, numărul de turiști a fost în creștere, durata medie de ședere este din ce în ce mai mică. Ținând cont că perioada analizată a fost una de creștere economică, rezultă că nu nivelul veniturilor populației este cel ce ar putea determina reducerea duratei medii de ședere. Apreciem că acest indicator este afectat în mod negativ de incapacitatea antreprenorilor/administratorilor de structuri turistice de a oferi o paletă variată de servicii de

agrement, care să rețină cât mai mult turistul. Totodată, parte din servicii, nu sunt în corelare cu noile orientări existente în prezent în turismul mondial, dar și cu preferințele actuale ale turiștilor. În plus, sistemul de promovare și semnalizare a obiectivelor turistice și cel de orientare turistică este deficitar.

Corelând cei 2 indicatori prezentați, reiese că tipurile de turism realizate sunt : de afaceri, ecumenic religios, de agrement de sfârșit de săptămână, respectiv cel de evenimente.

Extinzând analiza, la situația comparativă aferentă lunilor ianuarie/februarie/martie din 2007/2008/2009, se observă că turismul este și el afectat de efectele crizei economice și financiare. Astfel, pe de o parte cererea este afectată de scăderea veniturilor

populației dar și a firmelor (afectând implicit turismul de afaceri) și de trecerea la forme de turism cu un raport calitate/preț cât mai ridicat.

7.4.2 Structuri de susținere a activității turistice

Complexul de agrement Piatra Neamț, județul Neamț

Complexul a fost reabilitat/modernizat prin finanțare din programul PHARE CES 2000, și a fost inaugurat în anul 2006. Complexul este situat la poalele muntelui Cernegura, la 250 m în aval de barajul de la Piatra Neamț, în lunca râului Bistrița.

Complexul, cu o suprafață de 9 ha, cuprinde: bazin olimpic, bazin pentru copii cu adâncime sub 1 m, cabinet medical, patinoar natural, teren de fotbal cu gazon artificial, terenuri de tenis (standarde europene), terenuri de baschet, volei, handbal, instalație de nocturna pentru terenurile de sport, pista pentru role și skateboard-uri, terase, restaurante, spații de joacă pentru copii, scena pentru spectacole, video-proiecții, instalații de sunet, lumini și efecte speciale, spații de cazare, parcuri auto și biciclete, Aventura Land, etc.

Ecologizarea și modernizarea zonelor de protecție a monumentelor istorice din patrimoniul UNESCO și Național – Mănăstiri Suceava

Mănăstirile din județul Suceava, deși au un grad ridicat de atractivitate turistică, infrastructura de acces și facilitățile oferite în zonă nu sunt dezvoltate corespunzător. În acest sens, au fost identificate 20 de obiective de interes cultural și religios ce ar putea fi integrate într-un circuit turistic complex. Aceste obiective turistice nu beneficiază de drumuri de acces adecvate și parcuri bine dimensionate, grupuri sanitare moderne, canalizare și sisteme de epurare, precum și platforme de deșeuri menajere. Au fost selectate 13 mănăstiri pentru care proiectul - finanțat din programul PHARE CES 2003, și cofinanțat de Consiliul Județean Suceava - își propune să rezolve aceste deficiențe și anume: Mănăstirea Bogdana, Mănăstirea Dragomirna, Mănăstirea Humor, Mănăstirea Probota, Mănăstirea Rasca, Mănăstirea Slatina, Mănăstirea Slătioara, Mănăstirea Sucevița, Mănăstirea Moldovița, Mănăstirea Voroneț, Mănăstirea Arbore, Mănăstirea Pătrăuți, Mănăstirea Sf. Gheorghe.

Reabilitarea monumentului istoric "Cetatea Neamțului", județul Neamț

Scopul investiției este creșterea atractivității monumentului, în scopul includerii sale într-un circuit turistic Național și internațional.

Pentru realizarea proiectului se propun următoarele lucrări:

- Modernizarea drumului de acces;
- Restaurarea întregului ansamblu arhitectonic;
- Iluminarea cailor de acces și a monumentului;
- Construcția de noi clădiri care să satisfacă cerințele funcționale impuse;
- Amenajarea celor 3 parcuri existente în apropierea Cetății;
- Alimentarea cu apă și canalizare;
- Demolarea construcției existente la baza monumentului istoric.

Proiectul a fost finanțat din programul PHARE CES 2004 și a fost finalizat în 2009.

Telegondola și pârtia de schi Piatra Neamț

Investiția a fost realizată în întregime din fondurile Primăriei Piatra Neamț. Stația de bază este în fața gării, la 323 m altitudine, iar stația de vârf se află pe Muntele Cozla, la 632 m altitudine. Lungimea traseului este de 1915 m, viteza de deplasare este de 6 m/s, ceea ce face ca timpul de parcurgere să fie de aproximativ 5 minute.

Pârtia de schi de pe Cozla are o lungimea pârtiei de 965 m, lățimea minimă - 20 m, înclinare medie a pârtiei de 27%, diferența de nivel - 260 m, altitudine plecare - 647 m, sosire - 387 m. Pârtia de schi are un telescaun cu o capacitate de 1200 de persoane/ora.

7.5 Tipuri de turism practicate în județele din zona țintă

Oferta turistică a județelor Botoșani, Iași, Neamț și Suceava asigură condiții pentru practicarea a numeroase forme de turism.

Pe tot cuprinsul Moldovei, dar mai ales în zona Bucovinei se practică o multitudine de forme de turism: turismul itinerant cu valențe culturale, turismul balnear, turismul rural, ecoturismul, turismul de tranzit, turismul pentru vânătoare și pescuit, turismul pentru echitație, turismul pentru sporturile de iarnă, turismul de congrese și reuniuni, turismul de odihnă, recreere și agrement.

7.5.1 Turismul cultural

Prezintă mari posibilități de atracție pentru turiștii străini prin integrarea valorilor de patrimoniu cultural național în cel european și mondial (mănăstirile clasificate de UNESCO și având semnificații internaționale – atribuirea premiului „Pomme d'Or” de către Federația Internațională a Ziariștilor și Scriitorilor de Turism). Revelator în privința potențialului cultural al zonei este faptul că în presa germană se vehiculează sloganul „Bucovina - țara celor 1000 de biserici”, atrăgând atenția asupra dezvoltării deosebite a turismului ecumenic și de pelerinaj. În zona turistică a Moldovei se afla o adevărată „salbă” de mănăstiri, biserici și cetăți, care trebuie să stea mereu în atenția circuitelor turistice. Sunt remarcabile edificiile religioase din județele Iași, Neamț și Suceava, cu muzee ce adăpostesc valori de patrimoniu. În meleagul moldav există un cult al istoriei, cel mai vestit domn, Ștefan cel Mare, fiind cel mai cunoscut ctitor de biserici și cetăți, dintre care nu pot fi uitate mănăstirile Putna, Neamț și Voroneț, Cetatea fortificată a Sucevei, Biserica domnească „Sf. Nicolae” din Iași.

Prin natura sa, turismul cultural interferează cu alte forme de turism, se intersectează cu cel de agrement și de afaceri. Evenimentele culturale reprezintă o formă modernă de turism, insuficient valorificată în prezent, concretizată în festivaluri, stagiuni, turnee, vernisaje, , dar cu un deosebit potențial de dezvoltare. Pentru promovarea acestora este necesară crearea unui baze de date cu informații despre toate evenimentele și perioada de desfășurare.

Evenimente culturale importante au loc în localitățile natale ale marilor compozitori, scriitori sau de care se leagă cariera artistică a acestora.

Manifestările culturale-artistice dedicate marelui poet Mihai Eminescu, organizate de către Complexul memorial din Ipotești, județul Botoșani, sunt:

- o “Festivalul național de muzică folk pe versuri de Mihai Eminescu” – 14-15 iunie la Ipotești cu spectacole în amfiteatrul în aer liber;
- o “Zilele Mihai Eminescu” – 14-15 iunie când se decernează Premiul Național de poezie Mihai Eminescu;
- o “Porni Luceafărul...”- 14-15 iunie omagierea poetului Mihai Eminescu printr-un concurs de creație și interpretare a poeziei eminesciene.

Pictorul Ștefan Luchian (1868-1916), unul dintre cei mai importanți pictori români, s-a născut în localitatea Ștefănești, județul Botoșani. În această localitate este organizată expoziția

„Ștefan Luchian”, cu obiecte și documente privind viața și activitatea pictorului, lucrări ale acestuia, precum și ale celor mai importanți artiști plastici contemporani. Tabăra de creație plastică „Ștefan Luchian” a pictorilor amatori din țară și străinătate se organizează anual în lunile august-septembrie.

Alte festivaluri cu tradiție în Regiunea Nord-Est sunt Festivalul de Teatru de la Piatra-Neamț, Vacanțele Muzicale din Piatra-Neamț.

În Regiunea Nord-Est festivalurile etnografice și folclorice sunt foarte diverse: festivaluri de muzică, dans, târguri de artă populară, târguri specializate ale olarilor, lemnarilor. Manifestările artistice și sărbătorile populare tradiționale din tot cursul anului aduc în atenția publicului larg spiritul viu, autentic al meleagurilor moldave, prin portul popular, cântece și dansuri, obiceiuri străvechi - festivaluri de artă plastică, folclor, datini și obiceiuri (spre exemplu, Festivalul Național „Trandafir de la Moldova” de la Strunga, Iași, festivalul „Datini și obiceiuri de iarnă” din Iași, târguri ale meșterilor populari („Cucuteni 5000” - Iași); Festivalul internațional de folclor „Ceahlăul” (Neamț); Festivalul internațional de folclor „Arcanul” (Suceava);

Un loc aparte în peisajul cultural al orașului Câmpulung Moldovenesc, îl ocupă Festivalul Internațional Întâlniri bucovinene, ajuns la a XVII-a ediție, recunoscut ca cel mai mare festival de folclor din Europa.

În municipiul Botoșani se organizează în perioada 21-23 septembrie „Festivalul comunităților etnice”, festival ce își propune conservarea și valorificarea specificului cultural al etniilor (evrei, ruși, lipoveni, greci, romi, polonezi etc). Fiecare etnie se prezintă cu ceea ce îi este specific: portul, muzica și dansurile populare.

În cadrul „Festivalului datinilor și obiceiurilor de iarnă” organizat în perioada 16-18 decembrie în municipiul Botoșani sunt prezentate obiceiurile specifice zonelor etnografice din județul Botoșani în preajma sărbătorilor de iarnă.

În plus, o atracție deosebită a zonei o constituie numeroasele activități artisanale ce au loc aici: pictarea icoanelor (cca. 15 artizani plus maicile de la mănăstiri), încondeierea ouălor meșteșugul lemnului (artizani care fabrică butoaie, sculptori în lemn, fabricanți de instrumente muzicale tradiționale), olărit (în special olăritul cu argilă neagră cunoscut în întreaga lume), sculptura în piatră, țesutul și lucrăturile din piele, blănărie, măști populare.

7.5.2 Turism ecumenic

Numărul mare de biserici și mănăstiri existente pe întreg teritoriul regiunii, contribuie la dezvoltarea turismului religios, oferind posibilitatea organizării de pelerinaje prin crearea unor trasee turistice, care să pună în valoare aceste lăcașe de cult și spiritualitate.

Turismul ecumenic constă în pelerinajele credincioșilor la lăcașurile de cult, considerate sfinte de diferite religii. În aceeași măsură, marile sărbători de cult, hramurile mănăstirilor și bisericilor atrag, în perioada sărbătorilor religioase tradiționale, un număr considerabil de pelerini.

Potențialul turistic pentru această formă de turism în zona țintă este reprezentat de:

- monumentele de cult care adăpostesc rămășițe pământești ale unor sfinți (mormântul Sfintei Parascheva la Iași);
- bunuri culturale – religioase, cum ar fi mănăstirile din Nordul Moldovei și Bucovina;
- destinațiile religioase unde au loc manifestări religioase: sărbătorile legate de Crăciun, Paște în Nordul Moldovei și Bucovina, etc.

Cel mai important centru de pelerinaj din țară este Centrul de Pelerinaj Sf. Parascheva din Iași,

7.5.3 Turismul balnear

Este relativ dezvoltat, dar necesită îmbunătățiri pe linia modernizării bazei materiale. Municipiul Vatra Dornei, din județul Suceava declarat stațiune turistică, s-a dezvoltat în special prin turism, datorită stațiunii balneoclimaterice și a izvoarelor de apă minerală (carbogazoase, hipotone, termale, bicarbonate sodice, calcice și magnezice, feruginoase), cu multiple calități terapeutice, precum și a nămolului de turbă din Tîrnovul Mare. Indicațiile terapeutice sunt de profilaxie, pentru tratament curativ și de recuperare, afecțiuni ale aparatului cardio – vascular, afecțiuni ale aparatului locomotor, u boli asociate etc.

7.5.4 Turismul rural

Forma particulară de turism, mai complexă, cuprinzând atât activitatea turistică propriu-zisă (cazare, pensiune, circulație turistică, prestare de servicii suplimentare), cât și cea economică (de regula agricolă), găsește în sate mai ales în cele de munte, premise favorabile de dezvoltare.

În general, așezările rurale încă mai păstrează în bună măsură datinile și obiceiurile străvechi, un bogat și variat folclor, elemente originale de etnografie și artizanat. Talentul și atracția către frumos se materializează în adevărate opere de artă din ceramică, covoare țesute manual, articole de joacă, țesături, instrumente populare, măști.

Zonele rurale ale regiunii dispun pe lângă un cadru natural pitoresc, nepoluat și cu multiple variante de recreere și de un valoros potențial cultural și istoric.

În zona rurală există numeroase biserici, mănăstiri (Văratec, Putna, Voroneț, Agapia, Moldovița, Sucevița, etc.), muzee, case memoriale, conace, hanuri și curți domnești. Multe dintre aceste așezăminte de cult sunt unice în lume prin frumusețea lor.

Manifestările artistice și sărbătorile populare tradiționale din tot cursul anului, aduc în atenție dansuri, obiceiuri străvechi - festivaluri de artă plastică, folclor, datini și obiceiuri. Artă populară, religia și obiceiurile creștine nealterate, posibilitatea de a se afla în mijlocul evenimentelor specifice locului (serbări, târguri, festivaluri, etc), chiar și terapia muncii fizice sunt în egală măsură puncte de atracție.

Prin valorile sale culturale, istorice, etnografice, naturale și socio-economice, satul moldovenesc poate deveni un produs turistic de mare originalitate și o marcă pentru Regiunea Nord-Est. Pe lângă monumentele istorice și naturale, interesul turistic este legat de existența unor valoroase resurse de biodiversitate. Acțiunea de atragere a satelor care dispun de potențial natural, cultural și spiritual, în cadrul rețelelor de turism intern și internațional este în permanent progres pe teritoriul județului. Astfel, au apărut ONG-uri care se ocupă de asemenea activități: Agenția Națională de Turism Rural, Ecologic și Cultural – ANTREC, Federația Româna de Dezvoltare Montana și Rurală – FRDMR, Asociația "GEC Bucovina" etc.

7.5.5 Ecoturismul

Este considerat o nișă mică pe piață în cadrul industriei turistice mondiale, însă într-o creștere susținută. Ecoturismul trebuie să includă următoarele elemente: produsul are la baza natura și elementele sale, managementul ecologic în vederea unui impact minim, contribuind la conservarea biodiversității, la bunăstarea locală a comunităților din zonele turistice și educație ecologică a turiștilor și a populației locale. Acestea au stat la baza modului de definire a ecoturismului unanim acceptat în anul 2002, la Quebec. Ariile protejate prezintă o diversitate a florei și faunei, multe din ele fiind unice pe cale de dispariție. Deși protejarea și conservarea acestor arii reprezintă un obiectiv principal al administratorilor, ariile protejate sunt o resursă majoră pentru turism. Activitățile practicate în zonele protejate pot varia de la vânătoare și drumeții montane până la plimbări de agrement și sporturi de iarnă. Există un potențial considerabil de creștere a numărului de vizitatori în anumite părți ale ariilor protejate.

În România, Parcul Vânători Neamț a implementat unul dintre primele programe de ecoturism în jurul anului 2000, beneficiare a unui grant GEF (Global Environment Facility).

7.5.6 Turismul de afaceri

Este un domeniu prin excelență dinamic la nivelul întregii lumi. În ultimii 15-20 de ani, circulația turistică mondială are din ce în ce mai des drept motivație participarea la congrese internaționale, expoziții și târguri specializate, forumuri de afaceri, sesiuni de training, programe de team building. Dacă în anii trecuți turismul de afaceri se baza exclusiv pe industria hotelieră, în ultima vreme și turismul rural a început să ofere soluții pentru turismul de afaceri. Specialiștii care se ocupă de turismul rural au constatat că acum din ce în ce mai multe evenimente se desfășoară în turismul rural.

În accepțiunea celor implicați, turismul rural este o alternativă interesantă, în special pentru programele de teambuilding, pentru grupuri ce nu depășesc 30 de persoane, deoarece oferă o plajă mult mai largă de distracții, cum ar fi focul de tabără, grătarul în aer liber, aroma mâncărilor "ca la mama acasă", practicarea diverselor sporturi, excursii și drumeții. Este considerată benefică implicarea în turismul de evenimente, deoarece este un segment care aduce turiști nu numai în weekend sau în concediu și care oferă astfel o continuitate turismului

rural. Totodată, este ideal pentru seminarii sau teambuilding, pentru că oferă grupului acea atmosferă pe care un hotel nu o poate oferi.

7.5.7 Turismul uval

Este o formă de turism care poate fi practică în Regiunea Nord-Est datorită existenței unei tradiții viticole recunoscute, centre de degustare, vinoteci în renumite podgorii Cotnari, Bucium – Iași.

Cotnari dispune de o impresionantă și valoroasă vinoteca, cu o vechime a vinurilor cuprinsă între anii 1956 și 2000. Din producția 1956, vinoteca Cotnari SA se află 1.793 sticle, din soiul Grasa de Cotnari, iar 343 sticle vor fi păstrate în premieră națională, ca și valori în Tezaurul BNR.

7.5.8 Turismul montan de drumeție

Este favorizat în județele Neamț și Suceava de existența masivelor muntoase, a suprafeței mari acoperite cu păduri, a existenței traseelor marcate, cabanelor montane și bazelor de cazare din localitățile limitrofe, precum și a promovării acestor zone pe plan național și internațional.

7.5.9 Turismul științific tematic

Este pe secțiuni de biodiversitate, speologie, geologie, paleontologie în rezervațiile naturale ale zonei țintă.

Capitolul 8 Analiza SWOT

Este vorba de un diagnostic pe baza cărora au fost extrase obiectivele viitoare. Matricea expune într-o dispunere vizuală și concentrată formulări cât mai precise și concise:

Analiza SWOT a zonei țintă:

Puncte Tari	Puncte Slabe
- diversitatea potențialului turistic natural, a reliefului, florei și faunei; - existența unui patrimoniu cultural-istoric bogat (monumente istorice și de artă medievală, tradiții și obiceiuri, structuri istorice bine păstrate, urme vestigii din istoria Moldovei: cetăți, biserici, mănăstiri, case memoriale muzee); - tradiția turismului în județele Neamț și Suceava; - capacitate mare de cazare în diverse structuri de primire a turiștilor, inclusiv pensiuni rurale; - capacitatea de cazare utilizabilă pe tot parcursul anului. - ofertă universitară bine dezvoltată în domeniile management-turism-servicii; - existența habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, biodiversității; - O gamă largă de festivaluri de tradiții și folclor; - Meșteșuguri populare răspândite în toată zona țintă ; - Spectacole folclorice de nivel național și internațional; 3 stațiuni cu izvoare terapeutice în județul Neamț, o stațiune balneară Vatra Dornei în județul Suceava; - O ofertă turistică diversificată: ecumenic, cultural, balnear, ecoturism, agroturism - buna accesibilitate rutieră (E85, E574, E577) și pe cale ferată; - Existența aeroporturilor Iași și Suceava; - Potențial balnear atractiv tot timpul anului în județul Suceava; - Concentrarea investițiilor în comerț / industrie / servicii în anumite zone ale județului facilitează adaptările de infrastructură; - Numărul semnificativ de zone atrăgătoare pentru investiții în locații turistice și în locuințe; cu utilizare rezidențială sau de vacanță - agroturism dezvoltată mai ales în zonele montane; - Poziția a 3 dintre județe pe granițele cu	- infrastructura de transport inadecvată (drumuri nemodernizate, aeroporturi nemodernizate la Iași și Suceava și lipsa acestora la Neamț și Botoșani, lipsa autostrăzii) economică a diferitelor microregiuni ale zonei; - Număr redus de IMM-uri în mediul rural - Gradul redus de asociere în mediul rural pentru afaceri și absența parteneriatelor public-private; - Calitatea slabă a mijloacelor de transport; - Lipsa sistemelor de canalizare și de alimentare cu apă în cea mai mare parte a mediului rural; - Starea de degradare a numeroase clădiri și monumente istorice; - Birocrația mare, lipsa consultanței și asistenței pentru afaceri în mediul rural; - Numărul mare de asistați social: - Grad mic de ocupare a locurilor de cazare, în extrasezon: - practicarea unor tarife mari peste nivelul pieței internaționale: - starea de degradare a unor obiective protejate - Inexistența unei culturi a serviciilor, consecvența calității acestora : - numărul redus al programelor de instruire pentru turism și neadaptarea celor existente la nișele de piață, - lipsa studiilor de marketing specifice zonelor turistice din zonă, necesare promovării unor pachete turistice - controlul calității serviciilor de turism nu acoperă totalitatea unităților turistice; - Consumul scăzut de servicii conexe (altele decât cazare și masă) ale vizitatorilor; - nerespectarea normelor de construcție în unele zone turistice, în special în perimetrul parcurilor și ariilor protejate; - Oferta slab dezvoltată de servicii conexe: agrement, alimentație publică ; - Lipsa unui sistem organizat de indicatoare pentru obiective și trasee turistice în gări, aerogări, autogări, drumuri europene; - inexistența serviciilor de pompieri, ambulanță, asigurare, bancomate, servicii, ghizi etc. în multe din localitățile zonei; - Lipsa unei autostrăzi care să facă legătura între Moldova și Ardeal; - Poluarea industrială, precum și existența unor

Republica Moldova și Ucraina avantajează comerțul și traficul internațional pe căi rutiere și feroviare în zonă și posibil turismul în viitor • Activitatea intensă a organizațiilor bon guvernamentale și asociațiilor profesionale de turism;	unități industriale dezafectate și poluante cu un impact vizual negativ; • Inexistența unui sistem integrat de gestionare a deșeurilor la nivelul județelor; • Dotări depășite în stațiunile balneare; • Facilități de campare de slabă calitate; • Lipsa brandurilor turistice sau a publicității acestora; • Lipsa parcarilor și a grupurilor sanitare în numeroase obiective turistice și în lungul drumurilor naționale, județene și comunal. Lipsa indicatoarelor turistice la obiectivele și atracțiile turistice – indicatoare turistice convenționale internaționale de culoare maro; • Lipsa centrelor de informare turistică; • Lipsa susținerii față de tradițiile locale și folclor; • Calitatea slabă a prezentării și traducerii în obiectivele turistice; • Conștientizarea slabă a importanței turismului pentru economie; • Migrația forței de muncă din sectorul turistic; • Lipsa unor cursuri performante de pregătire profesională în teritoriu; • Concentrarea mare a spațiilor de cazare în municipiile Iași și Botoșani și în jurul acestora și inexistența lor în jurul obiectivelor de interes din aceste județe; • Lipsa informațiilor de interes turistic pe site –urile administrațiilor locale și județene; • Publicitate redusă pentru obiectivele de interes turistic; • Poluare datorată exploatărilor miniere, poluării urbane și managementului deficitar al deșeurilor.
Oportunități	Riscuri
• Disponibilitatea unor resurse atractive pentru • investitori (resurse umane, resurse naturale); • Extinderea ofertei de servicii turistice integrate cazare, gastronomie, produse tradiționale /ecologice, suveniruri locale tradiționale; • accesarea de fonduri interne și externe pentru reabilitarea monumentelor și ansamblurilor istorice și de arhitectură din zonă, precum și pentru creșterea capacității de cazare și diversificarea serviciilor; • dezvoltarea evenimentelor și a festivalurilor locale laice și bisericești; • creșterea ofertei de servicii de calitate; • păstrarea datinilor și a arhitecturii specifice zonei; • dezvoltarea pachetelor turistice: enogastronomie, ecoturism,	• Creșterea diferențelor economice între zonele Județului; • lipsa de adaptare a operatorilor la concurența internațională; • promovarea unor servicii de turism neadecvate din punct de vedere calitativ; • lipsa intervenției urgente poate duce la degradarea iremediabilă a unor monumente istorice; • diminuarea valorii istorice, arhitecturale și ambientale a obiectivelor protejate prin utilizarea de materiale necorespunzătoare la reabilitarea lor; • tendința ca falsul istoric și kitsch-ul să ia locul valorilor autentice; • supraaglomerarea zonelor turistice prin construcții fără autorizații sau care nu respectă stilul arhitectonic și mediul înconjurător; • necorelarea planurilor de dezvoltare locală cu cele județene și cel regional; • Competiția cu județele învecinate în atragerea

agroturism, pescuit sportiv, sporturi montane; • Dezvoltarea și diversificarea bazelor de agrement și a parcurilor de distracție ; • dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii de transport pentru facilitarea accesului spre zonele turistice; • marcarea obiectivelor turistice inclusiv a potecilor de munte • extinderea și îmbunătățirea rețelei de informare turistică astfel încât să răspundă nevoilor turiștilor; • atragerea operatorilor de turism din zonă la târgurile naționale și internaționale; • Implicarea administrațiilor locale în promovarea activităților turistice • Dezvoltarea structurilor asociative reprezentative pentru mediul de afaceri; • Buna absorbție a fondurilor structurale și de coeziune .	interesului investitorilor și turiștilor; • Deteriorarea atractivității zonelor turistice dezvoltării unor zone puternic industrializate în apropiere; • Modificările dese ale legislației fiscale.
--	---

Analiza SWOT agricultură

Puncte Tari	Puncte Slabe
• predominanța pășunilor și a fânețelor (în Suceava și Neamț) permite dezvoltarea sectorului zootehnic, cu precădere a animalelor rumegătoare; • creșterea animalelor păstrează tradiția transumanței; • promovarea produselor agro-alimentare tradiționale reprezintă o premisă pentru dezvoltarea agroturismului; • unitățile de procesare a producției agrozootehnice se află în plin proces de modernizare conform noilor standarde tehnologice; • fermele agricole și zootehnice pun în aplicare proiecte de dezvoltare și modernizare; • oferta largă de resurse naturale și de vegetație; • forestieră încurajează dezvoltarea de activități cu profil agricol diverse; • terenurile nepolate din zona montană favorizează dezvoltarea agriculturii ecologice.	• gradul mare de fărâmițare a terenurilor agricole determină practicarea unei agriculturi neperformante; • lipsesc mijloacele de producție; • câștigurile din activitățile agricole nu sunt atractive; • forța de muncă din mediul rural este îmbătrânită și va continua evoluția de îmbătrânire • produsele agro-alimentare din import, cu prețuri scăzute, fac concurență produselor autohtone; • activitățile economice cu profil non-agricol sunt insuficient diversificate și sunt sezoniere
Oportunități	Riscuri
• posibilitatea desfacerii rapide a produselor agro-alimentare tradiționale datorită numărului mare de turiști pe tot parcursul anului; • existența specialiștilor tehnologi din agricultură; • putere de cumpărare a populației peste media pe țară, balanța înclinând spre produsele naturale, ecologice și de calitate superioară; • agroturismul s-a dezvoltat cu succes în	• apariția marilor firme și concerne în activitățile agricole riscă să ducă la falimentul micilor producători; • fenomenul de globalizare va influența negativ activitatea agricolă zonală; • lipsa infrastructurii și dotării tehnice în rezolvarea deșeurilor și apelor

județele Neamț și Suceava.	uzate din activitățile agricole intrând în contradicție cu protecția mediului,
----------------------------	--

Capitolul 9 Strategie Turism

Analiza competitivității turistice.

În ultimii ani industria/sectorul turismului și călătoriilor s-a confruntat cu o serie de provocări. Prețurile ridicate ale petrolului, criza economică internațională și preocupările legate de amenințările teroriste, au diminuat cererea turistică. În ciuda acestor dificultăți, sectorul turismului și călătoriilor (T&T) rămâne unul important pentru economia mondială, reprezentând o parte semnificativă din produsul intern brut la nivel mondial și care are o contribuție însemnată în ceea ce privește ocuparea forței de muncă în special pentru țările în curs de dezvoltare, stimulând producerea de valoare adăugată mare în sectorul serviciilor. Consiliul Mondial al Turismului și Călătoriilor estimează că acest sector reprezintă la ora actuală 9,9% din PIB-ul mondial, 10,9% din exportul mondial și 9,4% din investițiile la nivel global. O creștere națională a sectorului călătoriilor și turismului, contribuie la creșterea ratei de ocupare pe piața muncii, a venitului național și poate îmbunătăți balanța de plăți a statului. Acest sector este un important factor generator de creștere economică, competitivitate și prosperitate, iar în țările în curs de dezvoltare poate juca un rol important în ceea ce privește reducerea sărăciei. În ciuda importanței pe care o are în general dezvoltarea acestui sector, există încă la nivel național o serie de obstacole care îi împiedică dezvoltarea.

Recunoscând rolul fundamental al turismului în economia Uniunii Europene, Comisia a adoptat în martie 2006 o nouă politică în materie de turism, al cărei obiectiv principal este de a contribui la „sporirea caracterului competitiv al industriei europene a turismului și la lărgirea și îmbunătățirea ofertei de locuri de muncă prin intermediul dezvoltării durabile a turismului în Europa și la nivel global”. De asemenea, Comisia a recunoscut în mod explicit faptul că „obiectivul prioritar al creșterii și ocupării forței de muncă trebuie să fie însoțit de promovarea obiectivelor sociale și a obiectivelor în materie de mediu” și a anunțat pregătirea unei Agende 21 Europene pentru turism pe baza rezultatelor Grupului pentru un turism durabil (TSG), prezentate în cadrul raportului „Acțiuni pentru un turism european mai durabil”, publicat în februarie 2007.

Turismul reprezintă într-adevăr una dintre activitățile economice cu cel mai semnificativ potențial pentru a genera creștere și locuri de muncă în UE. În accepțiune restrânsă, turismul contribuie în prezent cu aproximativ 4% la BIP-ul UE, variind între 2% într-o serie de noi state membre și 12% în Malta. Contribuția indirectă a turismului la PIB este mult mai mare, acesta generând indirect mai mult de 10% din PIB-ul UE și asigurând aproximativ 12% din locurile de muncă.

Într-un top al celor mai vizitate țări din Europa realizat de World Tourism Organization, pe primul loc se află Franța care conduce detașat de câțiva ani încoace. Ea primește anual 79,1 milioane de turiști. Urmează Spania cu 57,3 milioane, China cu 53,2 milioane, Italia cu 42,7 milioane, Marea Britanie cu 30,2 milioane, Ucraina cu 25,4 milioane, Turcia cu 25,1 milioane, Germania cu 24,9 milioane și Mexic cu 22,1 milioane. Se poate observa că numărul de turiști nu este neapărat proporțional cu numărul atracțiilor turistice, contând foarte mult modul în care o țară își atrage turiștii și reclama pe care și-o face.

În România, sosirile vizitatorilor înregistrate la punctele de frontieră au fost în perioada 1 ianuarie – 31 august 2008 de 6,090 milioane, în creștere cu 22,2% față de perioada 1 ianuarie – 31 august 2007. Majoritatea vizitatorilor străini provine din țări situate în Europa (94,9%). Din totalul sosirilor vizitatorilor străini în România, 62,5% provin din statele Uniunii Europene. Dintre statele UE cele mai multe sosiri provin din: Ungaria (34,0%), Bulgaria (19,7%), Germania (9,5%), Italia (7,6%) și Polonia (5,7%).

În ceea ce privește contribuția veniturilor realizate din turism la Produsul Intern Brut, România se plasează pe penultimul loc în Europa (în fața Serbiei), cu doar 5,8 procente din PIB provenind din activitățile turistice (realizate în 2008), potrivit datelor transmise de Consiliul Mondial al Turismului și Călătoriilor. Dintre alte țări din Europa de Est enumerăm veniturile totale realizate în același an: 15,6 miliarde de euro - Croația, Ungaria - 15,5 miliarde și Bulgaria - 8,14 miliarde de euro. În timp ce în România încasările din turism și din domeniile conexe turismului ajung la 5% din PIB, turismul din Bulgaria contribuie cu 8% la PIB, cel din Ungaria formează 8,8% din PIB, iar în Croația 10%. Pentru aceste performanțe, administrațiile de turism au avut la

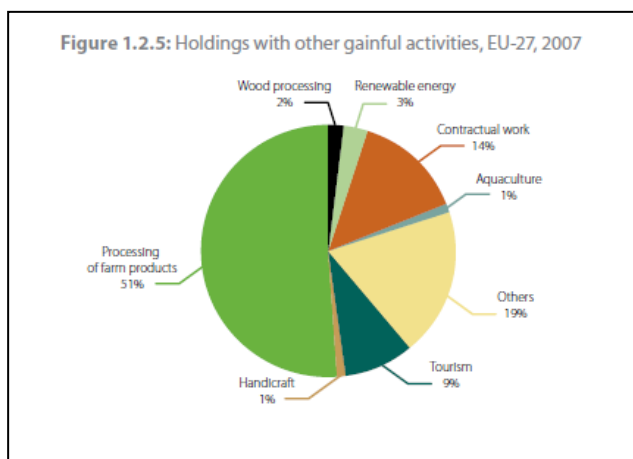
dispoziție următoarele bugete: 15 milioane de euro - Croația, circa 30 de milioane de euro - Ungaria și Bulgaria. Pentru 2009, cu bugete oarecum comparabile, cele trei țări își propun să realizeze următoarele venituri: 14,4 miliarde de euro - Croația, 14,5 miliarde - Ungaria și 7,8 miliarde euro - Bulgaria. Prin comparație, sectorul turistic românesc, care are un potențial net superior celor trei țări menționate și un număr mult mai mare de stațiuni și posibilități de cazare, a înregistrat în 2008 venituri totale de doar 7,9 miliarde de euro, cu un buget de 5 milioane de euro.

Analiza comparativă a datelor statistice pe regiuni puse la dispoziție prin anuarul statistic Eurostat cu privire la turism reliefează o serie de discrepanțe între țările Uniunii Europene. Luând ca indicatori: Numărul de paturi/locuri în hoteluri și pensiuni la 1000 de locuitori pe regiuni, Înnopțările și Durata medie a sejurului petrecut în hoteluri/pensiuni, situația reliefează următoarele:

- a) la numărul de paturi/1000 de locuitori, cele mai slab dezvoltate regiuni sunt următoarele: în România: Nord-Est cu 4,34, în Spania: Ciudad Autónoma de Ceuta cu 12,03, Franța: Île de France cu 31,20, Italia: Lombardia cu 29,31, Ungaria: Del-Alfold cu 13,20, Bulgaria: Severozapaden cu 5,59. În paralel, la același indicator, cele mai bine situate regiuni/țară sunt următoarele: pentru România: regiunea Sud Est cu 40,82, pentru Spania: Cantabria cu 101,88, Franța: Corsica cu 364,44, Italia: Provincia Autonoma Bolzano/Bozen cu 332,90, Ungaria: Közép-Magyarország cu 86,29, Bulgaria cu Severoiztochen cu 84,41. Aici discrepanța este și mai evidentă, cea mai dezvoltată regiune ca ofertă a României situându-se cu mult în urma ofertei similare din celelalte țări UE.
- b) La înnopțări în hoteluri și pensiuni, cele mai slab reprezentate regiuni sunt următoarele: Regiunea Nord-Est a României: 1.627.644, Spania: Ciudad Autónoma de Melilla cu 141.604, Franța: Franche-Comté cu 3059979, Italia: Molise cu 557180, Ungaria: Dél-Alföld cu 927794, Bulgaria: Severozapaden cu 357477. Cele mai bine situate regiuni/țară la acest indicator sunt: pentru Spania: Cataluna cu 56.377.496, Franța: Île de France cu 68 677 853, Italia: Veneto cu 46 252 754, Ungaria: Közép-Magyarország cu 6.526.299, Bulgaria- Severoiztochen cu 6 013 526, Regiunea Sud Est a României cu 5.150.360. Așa cum se poate observa, și la acest indicator România se situează în urma celorlalte țări europene.
- c) La durata medie de cazare: Regiunea NE a României: 2,33, Spania, Castilla y León cu 1,76, Franța: Champagne-Ardenne și Bourgogne cu 1,49, Italia: Umbria cu 2,42, Ungaria: Észak-Magyarország cu 2,20, Bulgaria: Severen Tsentralen cu 1,66. La același indicator, cele mai bine situate regiuni/țară sunt următoarele: pentru România: regiunea Sud Est cu 4,30, pentru Spania: Valencia cu 3,69, pentru Franța: Languedoc-Roussillon cu 3,58, Italia: Calabria: 5,56, Ungaria: Észak-Alföld cu 3,08, Bulgaria: Yugoiztochen cu 6,15. Referitor la durata medie de cazare, regiunea de Sud Est se situează înaintea Spaniei, Franței și Ungariei, dar în urma Italiei și Bulgariei.

După cum se poate observa din datele prezentate de Eurostat, și scurta analiză comparativă a acestora, regiunea de Nord Est a României se clasează nu doar printre cele mai puțin dezvoltate dintre regiunile țării, dar și sub nivelul celor mai slab dezvoltate dintre regiunile Europei la numărul de paturi/locuri de cazare; în schimb aceeași regiune stă mai bine decât regiunea omonimă din Spania la numărul de înnopțări și mai bine decât regiunile slab dezvoltate turistic din Spania, Franța, Ungaria și Bulgaria la durata medie de ședere.

Conform anuarului statistic Eurostat cu privire la agricultură, agroturismul reprezintă 9% din activitățile nonagricole desfășurate de UE în anul 2008, în timp ce în România serviciile din zonele rurale cu profil non-agricol reprezentau doar 2,2%. În regiunea NE, din total populație ocupată 48,64% activează în agricultură, 34,96% în servicii, iar 16,21% în industrie (14.03% în industria prelucrătoare). În zona hotelurilor și restaurantelor activează

numai 0.94% din populația ocupată.

Din anul 1995, prin Legea nr. 145/31.12.1994 pentru aprobarea O.U.G. Nr. 62/24.08.1994 privind acordarea unor facilități pentru dezvoltarea sistemului de turism rural din zona montană, în România este promovată inițiativa privată, în sensul că gospodăriile țărănești pot fi autorizate să presteze servicii turistice în calitate de pensiuni sau ferme agroturistice.

Dezvoltarea și promovarea turismului rural românesc este realizată de Asociația Națională pentru Turism Rural Ecologic și Cultural (ANTREC), organizație non-guvernamentală înființată în 1994, membră a Federației Europene de Turism Rural – EUROGITES. ANTREC are 32 de filiale județene (din cele 41 de județe din țară) acoperind aproape toată România, un număr de 2500 membri, pensiuni turistice și agroturistice din 770 de sate românești.

“Raportul asupra competitivității sectorului turismului și călătoriilor”, realizat de Organizația Mondială a Turismului măsoară diferite probleme legate de norme/legi și de mediul de afaceri, probleme care au fost identificate ca fiind un factor de îmbunătățire a competitivității sectorului T&T (sectorul turismului și serviciilor).

Această analiză urmărește două obiective:

- furnizarea unei analize “cross” a factorilor care contribuie la creșterea competitivității sectorului T&T
- furnizarea prin intermediul analizei a unor puncte cheie referitoare la necesitățile de modificare/îmbunătățire legislativă care pot contribui la creșterea competitivității acestui sector, dar și la realizarea unui dialog între sectorul public și privat în vederea îmbunătățirii mediului de dezvoltare a industriei T&T la nivel național.

Utilizând datele prezentate în cadrul acestui raport, am efectuat o analiză comparativă asupra sectorului turismului și călătoriilor care vizează identificarea stadiului în care se află în acest moment România. În cadrul analizei au fost incluse 6 țări: Ungaria, Bulgaria, Franța, Italia, Spania și România. Analiza comparativă este structurată pe 3 categorii de variabile:

- Cadrul de reglementare a sectorului turismului și călătoriilor,
- Mediul de afaceri și infrastructură T&T
- Resursele umane, culturale și naturale ale sectorului T&T

Variabilele sunt împărțite în 14 piloni de analiză, fiecare pilon având indicatorii proprii:

- 1). Normele de politică și legislație
- 2). Sustenabilitatea mediului
- 3). Securitate și Siguranță
- 4). Igienă și Sănătate
- 5). Gradul de prioritizare al T&T
- 6). Infrastructura de transport aerian
- 7). Infrastructura de transport la sol
- 8). Infrastructura turistică
- 9). Infrastructura TIC (Tehnologie/Informații/Comunicații)
- 10). Competitivitatea prețului în industria T&T
- 11). Resurse Umane
- 12). Afinități față de T&T
- 13). Resurse naturale
- 14). Resurse culturale

În Anexa nr.1 vom prezenta valorile acordate de Organizația Mondială a Turismului (OMT) în raport cu cei 14 piloni de analiză și indicatorii aferenți, celor 6 țări incluse în această analiză. Datele sunt grupate în două tabele, un tabel care prezintă valorile acordate de OMT exclusiv celor 14 piloni, și un tabel care cuprinde detalierea acestor valori prin utilizarea mai multor indicatori.

Analizând datele prezentate în Anexa 1, Tabel 1, observăm că România se clasează pe ultimul loc, fiind depășită și de Bulgaria în ceea ce privește Cadrul de reglementare al sectorului turismului și călătoriilor. România devansează Italia, Bulgaria și Spania la capitolele Norme de politică și legislație, și Securitate și siguranță și ocupă ultimul loc în ceea ce privește Igienă și sănătatea și gradul de prioritizare al sectorului turistic.

Conform datelor, România ocupă ultimul loc și în ceea ce privește Mediul de afaceri și infrastructura specifică sectorului turismului și călătoriilor. Singurele capitole la care România devansează Bulgaria sunt pilonii de infrastructura transport aerian și infrastructura informatică și

comunicațională. De asemenea România depășește Ungaria, Franța și Italia la pilonul competitivitatea prețului în sectorul turistic, însă este depășită de toate țările la pilonii de infrastructura transport la sol și infrastructura turistică.

România este depășită clar și la capitolul Resurse Umane, culturale și naturale ale sectorului T&T, iar singurii piloni în care devansează Bulgaria și Ungaria sunt Resursele Umane și Educație&Training.

Concluzionând, putem afirma faptul că deși România deține o serie de avantaje competitive în sectorul turismului și călătoriilor, acesta nu sunt suficient de bine exploatate, iar în unele privințe o bună parte sunt neglijate. Un prim pas pe care România trebuie să îl facă este cel legat de îmbunătățirea infrastructurii și exploatarea eficientă și maximă (în sens pozitiv) a resurselor naturale și culturale prin acțiuni de promovare, utilizare și reafirmare a statutului de unicatitate. Eliminând punctele negative care există în acest sector și fructificând avantajele competitive, România poate deveni una dintre cele mai importante țări din Europa în ceea ce privește sectorul turistic.

În anexa 2 veți regăsi valorile care au fost date celor 6 țări în funcție de cei 14 piloni de analiză (tabel 1), dar și detalierea acestor piloni prin alți indicatori care să identifice mai bine problemele și avantajele pe care le are fiecare stat în parte.

Analiza situației la nivelul Regiunii de Nord Est

Din analiza bazelor de date, a informațiilor puse la dispoziție de partenerii în proiect și din discuțiile purtate în cadrul meselor rotunde susținute la Iași, Botoșani, Piatra Neamț și Suceava, reies următoarele:

Puncte tari:

Cele 4 Județe Botoșani, Iași, Neamț și Suceava beneficiază de:

- existența a numeroase obiective turistice: mănăstiri, șantiere arheologice, așezări fortificate, cetăți medievale, muzee pe diverse tematici, case memoriale, obiective declarate monumente de interes național sau județean, parcuri și rezervații naturale, site-uri propuse la Natura 2000, etc.
- Un număr mare de produse tradiționale atestate pe județe (2007) care însă sunt comercializate sub eticheta unităților producătoare:
 - Suceava 114
 - Botoșani 33
 - Iași 30
 - Neamț 8
- Județele Neamț și Suceava beneficiază de frumusețea peisajului montan și posibilitatea de practicare a sporturilor de iarnă;
- Toate județele au conservat tradițiile, folclorul și meșteșugurile tradiționale;
- Stațiuni balneare în județele Iași, Neamț și Suceava;
- Multe zone viticole cu denumire de origine controlată în județul Iași: Cotnari, Bucium, Bohotin, Uricani, unde se poate practica turismul uval;
- Toate județele au oferte turistice diversificate: ecumenic, cultural, balnear, agroturism, turism de afaceri. Județele Neamț și Suceava au oferte de turism montan de drumeție, sporturi de iarnă. Județul Neamț oferă practicarea ecoturismului în Parcul Vânători Neamț.
- Există strategii de dezvoltare a turismului, elaborate de Consiliile județene Suceava și Neamț: Strategia de dezvoltare a turismului în județul Suceava, document în lucru și Strategia de Dezvoltare a Turismului a județului Neamț, document în faza de dezbatere publică. Pentru județele Botoșani și Iași, turismul este tratat ca punct separat în Strategia de Dezvoltare economico-socială a județului Botoșani, 2008-2013 și respectiv în Strategia de Dezvoltare economico-socială durabilă a Județului Iași.

Situația spațiilor de cazare se prezintă astfel:

- în județul Suceava au fost identificate 160 de unități de cazare, în Iași 95, în județul Neamț 53, iar în Botoșani 29 unități de cazare.

- În Neamț și Suceava, unitățile de cazare acoperă cu mici excepții, zonele de interes turistic.
- În județul Iași oferta de cazare este masată în jurul municipiului Iași, care prezintă un interes turistic cultural și religios. Majoritatea spațiilor de cazare dar mai ales a pensiunilor, au ca locație municipiul Iași și comuna Bârnova.
- În județul Botoșani, numărul spațiilor de cazare este foarte mic, iar agroturismul inexistent în zonele de interes cultural, istoric sau natural.

Se poate observa că județul cu cea mai mare capacitate de cazare este Suceava, situație normală dacă avem în vedere condițiile de relief deosebit de favorabile pentru turism, precum și spiritul antreprenorial deosebit de dezvoltat al locuitorilor din acest județ, la polul opus situându-se județul Botoșani .

Mijloacele de promovare a obiectivelor turistice, evenimentelor culturale și religioase sunt:

- Materiale promoționale tipărite (pliante, broșuri, flyere etc.)
- Panouri de informare
- Site-uri / Internet
- Agenții de turism
- Asociații profesionale de turism
- Mass-media locală / națională
- Participări la târguri / expoziții de profil
- Promovare din gură în gură
- Panouri publicitare în gări și aeroporturi

Cele mai frecvent întâlnite, sunt panourile de informare, site-urile /Internet

Numărul de evenimente culturale, religioase, festivaluri promovate pe județe:

- Suceava - 245
- Neamț - 14
- Iași - 2: Zilele Iașului, Cucuteni
- Botoșani - 14

Atentie! Site-urile Direcțiilor pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național ale Județelor Botoșani, Iași, Neamț și Suceava nu cuprind informații cu privire la manifestările culturale, târguri specifice.

Meșteșugurile sunt bine conservate în toate cele 4 județe analizate .Unitățile de producere a obiectelor artizanale și a suvenirurilor localizate pe județe sunt:

- Botoșani - 21
- Iași - 53
- Neamț - 16
- Suceava - 92
- Suceava - 114

Există legături între unitățile de primire turistică din județul Suceava și meșteșugarii din județ. Unele unități de turism promovează și comercializează suveniruri produse de meșterii locali. Toți reprezentanții structurilor de primire turistică consideră necesară dezvoltarea parteneriatului.

În județele Iași și Botoșani, suvenirurile tradiționale sunt comercializate prin magazinele specializate “Artizanat “dar sunt inexistente în unitățile de primire a turiștilor.

Atentie! Site-urile Direcțiilor pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național ale Județelor Botoșani, Iași, Neamț și Suceava nu cuprind informații privind locațiile care comercializează produse artizanale specifice în zonă.

Oferta de produse agroalimentare ecologice - observăm din enumerarea de mai jos, că cele mai multe produse bio certificate, sunt din județul Suceava (pășuni, vaci, lapte) Numărul producătorilor înregistrați în agricultura ecologică în anul 2007, pe județe se prezintă astfel:

- Botoșani - 13
- Iași - 17
- Neamț - 5
- Suceava - 1610

Centrele de informare turistică au fost înființate cu finanțare prin proiecte Phare, transfrontaliere, dar numărul lor este insuficient. De asemeni nu se pot face rețineri on line (pentru cazare) pe site-urile centrelor de informare turistică. Nu toate site-urile au informațiile traduse în 1-2 limbi de circulație europeană. Centrele de informare Turistică, existente în zona țintă sunt:

- Centrul Județean de Informare Turistică INFOTURISM Suceava;
- Centrul de informare și marketing turistic "PROMOTUR BUCOVINA";
- Centrul de Informare Turistică Bucovina - www.turismbucovina.ro;
- Centrul de informare turistică Câmpulung Moldovenesc - www.turismbucovina.ro;
- Centrul de informare turistică Vatra Dornei;
- Biroul de Promovare, Consultanță și Publicitate în Turism – Suceava - www.turismbucovina.ro
- Centrul de Informare Turistica Reteaua Verde Sucevița – Suceava;
- Centrul de Informare Turistică Iași - www.turism-iasi.ro (limba română și engleză);
- Centrul de Informare Turistică „Gheorghe Iacomi” Piatra Neamt - www.neamt-turism.ro (limba română, franceză și engleză) foarte bine structurat ca informații oferite
- Centrul de Informare Turistică al județului Botoșani înființat în cadrul unui proiect transfrontalier .

O mențiune deosebită trebuie făcută pentru Biroul de Promovare, Consultanță și Publicitate în Turism – Suceava, care oferă: informații și consultanță în domeniul turismului (Bucovina): pensiuni și hoteluri, oferte directe cazare, info turism, rezervări, documentații pentru clasificare, proiecte turistice; promovare turistică (pagini web, anunțuri plasate pe Internet, materiale promoționale); publicitate specializată pentru structurile turistice.

Informații despre obiectivele turistice sunt postate pe site-urile lor Primăriilor Botoșani Iași, Suceava și pe site-urile primăriilor comunale dar sunt prezentate numai în limba română.

Relația unităților de cazare cu agențiile de turism:

- La Asociația Română de Cazare și Turism Ecologic Bed and Breakfast sunt afiliate 10 pensiuni din Regiunea Moldova
- La filialele ANTREC (Asociația Națională de Turism Rural, Ecologic și Cultural) numărul pensiuni lor afiliate pe județe, este următorul:

• Iași	5 pensiuni
• Botoșani	0
• Suceava	41
• Neamț	26

Puncte Slabe:

- Starea infrastructurii rutiere a fost analizată în unul din capitolele anterioare și este deficitară în toate județele .Ne referim la infrastructura rutieră națională, județeană și locală de acces la obiectivele turistice.
- În toate județele zonei țintă nu este realizată în întregime, inventarierea obiectivelor turistice și marcarea acestora.
- Lipsa investițiilor efectuate de primăriile comunale în amenajări situate în zonele de interes turistic: parcuri pentru autocare, wc –uri, standuri cu vânzarea produselor de meșteșugărit, tradiționale etc.
- Valoare ridicată a taxelor percepute la obiectivele bisericesti ;
- Calitate inconstantă a serviciilor de cazare și turism iar prețurile practicate sunt relativ mari comparativ cu standardul de calitate oferit.
- Lipsa programelor pentru promovarea brandurilor locale (cu excepția județului Suceava, care dezvoltă și promovează brandul Bucovina);
- Lipsa parcarilor, grupurilor sanitare în /și pe lângă numeroase obiective turistice și în lungul drumurilor naționale, județene și comunale, fapt care denotă lipsă de respect elementar față de turiști.

Concluzie general valabilă:

Județul Suceava, se detașează net față de celelalte județe prin politica de dezvoltare a turismului, caracterizată prin:

- Numărul mare al unităților de turism și al celor de agroturism;

- Promovare agresivă a brandului Bucovina;
- Grad mare de asociere al unităților de turism;
- Respectul pentru conservarea mediului și a biodiversității: produse și suprafețe înregistrate în agricultura ecologică și situri naturale protejate
- Păstrarea tradițiilor: număr mare de produse tradiționale atestate, meșteșuguri conservate, meșteșugari, evenimente și tradiții;
- Programe clare de dezvoltare a turismului în județ:
 - Programul “Brand și promovare pentru județul Suceava”
 - Programul “Infrastructura pentru turism în județul Suceava”
 - Programul “Dezvoltarea obiectivelor turistice în Bucovina”
 - Programul “Infrastructura pentru turism în județul Suceava”
 - Programul “Turismul - șansa dezvoltării economice locale”
 - Programul “Tradiție și autenticitate în zona Bucovinei prin turism”

Liniile directoare pentru dezvoltarea sectorului turistic integrat

Finalitatea generală a acestei analize, nu este aceea de a redistribui competențe între diferiți actori ai dezvoltării economice, ci de a crea Grupuri de lucru la nivel local, județean și regional cu rol integrator al tuturor actorilor interesați, care să elaboreze și să pună în aplicare Planuri de dezvoltare integrată a comunităților, pentru ca acțiunile să devină sinergice și pentru a îmbunătăți comunicarea în cadrul acestora.

Conform modelelor vestice Europene, Grupurile de lucru se bazează pe o largă cooperare între instituții, întreprinzători și populația locală.

Liniile directoare ale Planului de acțiune sunt rezultatul unui proces constructiv, care ia în considerare:

- Principiile agriculturii durabile
- Referirea constantă la participarea locală
- Dezvoltarea unui sector turistic, care să se situeze la o calitate ridicată și nu neapărat cu costuri ridicate;
- Orientările în fapt spre programarea și planificarea economică la nivel Regional și Național;
- Nevoia de diversificare a ofertei turistice cu noi posibilități de agrement și refacere;
- Oportunități existente în programe cofinanțate din fonduri ale Uniunii Europene

Obiective strategice

Strategia identifică 8 obiective strategice:

I. Dezvoltarea competențelor antreprenoriale ale operatorilor din sectorul agroalimentar, proces bazat pe implementarea procedurilor și practicilor .

II. Sensibilizarea sistemului întreprinderilor cu privire la oportunitățile oferite de noul cadru instituțional și de piață, pentru a genera beneficii pentru comunitatea locală .

III. Conservarea resurselor naturale și culturale ca parte și premise ale dezvoltării turismului, care să reflecte tradițiile locale.

IV. Inventarierea inițiativele specifice, disponibile pentru formarea profesională a operatorilor

V. Promovarea recunoașterii județelor din zona țintă Botoșani, Iași, Neamț Suceava, prin intermediul produselor sale turistice și agroturistice specifice.

VI. Promovarea și stabilizarea ocupării forței de muncă prin favorizarea incluziunii tinerilor, îmbunătățirea și diferențierea ofertei de produse și servicii rurale.

VII. Creșterea calității și diversificarea ofertei turistice

VIII Îmbunătățirea calității vieții în mediu rural prin creșterea numărului locurilor de muncă, practicarea unor meserii tradiționale, atragerea populației în practicarea turismului.

Planul de acțiune

Se bazează pe o largă cooperare între instituții, întreprinzători și populația locală.

Reprezentanții acestora ar trebui să se organizeze în grupuri de lucru care să genereze acțiuni și să implementeze rezultatele. Grupurile pot fi organizate ca asociații non guvernamentale, formate din oficiali ai administrației publice locale interesați sau implicați direct în activități legate de dezvoltarea turismului: Consiliile Județene și membrii aleși ai Consiliilor Locale; operatori de voiaj sau turism; reprezentanți ai agențiilor de voiaj; asociații turistice locale sau filiale locale ale asociațiilor naționale precum Asociația Națională pentru Turism Rural, Ecologic și Cultural (ANTREC); proprietarii sau directorii generali ai hotelurilor, stațiunilor balneoclimaterice, centrelor sportive, parcurilor de distracții și de agrement, reprezentanții sectorul bancar și ai agenției de dezvoltare regională, proprietari de pensiuni, meșteșugari locali, producători de produse tradiționale, ecologice etc. În activitatea Grupului ar trebui implicat și reprezentantul local al Ministerului Turismului.

Sarcina grupului ar trebui să fie aceea de a defini prioritățile, de a fixa obiectivele, stabili activitățile, identifica resursele financiare și de a implementa diferitele acțiuni (dezvoltarea, implementarea și monitorizarea strategiei turistice) pentru comunitate (adică regiune, județ, oraș, comună).

Planul de acțiune al Grupului poate include următoarele căi de acțiune:

- stabilirea modului de protecție a ecozonelor sensibile, implementarea standardelor de mediu, în scopul dezvoltării durabile a turismului;
- alcătuirea unor echipe de lucru și analiză cu populația locală, organizații regionale sau locale, guvernamentale/ nonguvernamentale interesate în dezvoltarea turismului inventarierea resurselor naturale, culturale și tradiționale care pot fi utilizate ca potențial turistic, analiza informațiilor obținute;
- lobby pe lângă Guvern și Parlament în scopul modificării legislației cu privire la turism; Crearea de rețele proprii locale de omologare a locuințelor, locuri de găzduire sub forma de case, apartamente, imobile sau reședințe din zonele turistice rurale și a serviciilor prestate turiștilor pe baza criteriilor proprii;
- Stabilirea priorităților de realizare a infrastructurii de acces și utilități în zonele rurale cu potențial turistic;
- Analiza posibilității și emiterea de către autorități, a unor decizii cu privire la :
 - o limitarea accesului turistic de masă în zonele ecologice sensibile (parcuri naturale și naționale)
 - o crearea sau mărirea spațiilor cu informații turistice existente pe site-urile autorităților publice și locale; elaborarea lor în cel puțin 2 limbi de circulație internațională.
 - o Realizarea infrastructurii de acces și asigurarea utilităților în zonele rurale cu potențial turistic;
 - o stabilirea politicilor pe termen scurt, mediu și lung de consolidare și dezvoltare a turismului prin :
 - acordarea de facilități locale pentru dezvoltarea turismului (realizarea de parcuri lângă obiectivelor turistice, facilități sanitare, concesionarea pe sume modice sau gratis, a unor locații sau spații către artizanii și producătorii care comercializează produse tradiționale);
 - crearea de parcuri de distracție pentru dezvoltarea turismului pentru copii și tineret;
- Elaborarea de proiecte având ca scop perfecționarea pregătirii profesionale a forței de muncă din turism;

Politicile de consolidare și Dezvoltare a Turismului

Dintre politicile care ar trebui configurate de Grupul de lucru, enumerăm:

Politica de produs și cea privind consumatorii:

În domeniul produsului, modalitățile de a atrage clienți sunt date de criteriile pe care trebuie să le îndeplinească, criterii legate de siguranță, conținut ecologic, autenticitate, specificitate. Astfel, prestatorului de servicii îi revine sarcina de a identifica coordonatele comportamentului de consum al turiștilor pentru a răspunde la cel mai înalt nivel preferințelor lor. Diferențierea și diversificarea produsului turistic se impune pentru menținerea unui turism operativ și competitiv atât pe plan intern cât și extern.

În acest sens se conturează următoarele direcții strategice:

- Sporirea atracției turistice prin originalitate și inedit;
- Definitivarea unui număr de produse turistice rurale pentru piața externă, bine puse la punct;
- Diversificarea ofertei turistice prin promovarea unor "produse unicate"

Segmentele de consumatori de turism care pot deveni nișe de piață sunt:

- Turismul de afaceri: Datele actuale menționează turismul de afaceri ca un posibil segment de marketing de explorat pe termen lung. Multe din unitățile de cazare din municipii dispun de săli de conferințe dotate cu facilități corespunzătoare pentru întâlniri și convenții de afaceri, simpozioane, reuniuni, sesiuni științifice și pentru turism (confort, mediu, instalații de comunicare și proiecție etc.).
- Turism de mini-vacanțe și de week-end. Combinația de turiști de mini-vacanțe și de week-end sugerează că ar trebui acordată o atenție specială acestui segment de piață, printr-o publicitate regională și prin campanii de informare. În actualele condiții economico-sociale ale țării, cu o majoritate a populației aflată sub standardul minim al posibilităților de practicare a unui turism decent, turismul de scurtă durată din zonele periurbane (îndeosebi ale așezărilor urbane mari, cu cerere turistică importantă) oferă posibilități largi de practicare unui mare număr de persoane. Motivele principale pentru care respondenții respectivi vizitează zone ca turiști, sunt următoarele:
 - vizitarea obiectivelor istorice, culturale și naturale;
 - petrecerea mini-vacanțelor și concediilor;
 - petrecerea week-end-ului
- Turismul balnear turismul balnear reprezintă deplasarea unor persoane de diferite sexe, vârste și profesii în stațiuni balneare pentru îngrijirea sănătății, odihnă și cure de substanțe balneare naturale (ape minerale, nămoluri etc.).

Toate categorii de turiști menționate beneficiază de o singură ofertă de turism respectiv: business, week-end sau balneo, din cauză necunoașterii și a lipsei de oferte de pe piața turismului. Din aceste considerente, le considerăm nișe de piață pentru care se pot dezvolta pachete turistice complexe și care pot satisface cerințele turiștilor. Pachetele de servicii turistice reprezintă un mijloc de dezvoltare a turismului local, generatoare de locuri de muncă și bunăstare economică.

Dintre acestea enumerăm:

- Organizarea de către hoteluri, administrațiile stațiunilor balneo climaterice, agențiilor locale de turism de tururi, drumeții turistice, circuite gastronomice. Organizatorii pot pune contra cost la dispoziția turiștilor, mijloace de transport adecvate, ghizi profesioniști, seturi de bilete de intrare la obiectivele turistice, muzee și asigură masa. Este necesară colaborarea cu administrația publică locală pentru respectarea orarului dar și pentru punerea la dispoziția turiștilor de materiale informative despre obiectivele vizitate.
- Organizarea în parteneriat public / privat, a unor evenimente / manifestări cultural-artistice etc. introduse în circuitele turistice pentru a atrage vizitatori autohtoni și străini și care pot constitui prilejuri de promovare și dinamizare a turismului local:
 - festivaluri muzicale, folclorice, studentești etc.
 - târguri, expoziții și saloane:
 - conferințe medicale, seminarii academice, întruniri de afaceri, simpozioane etc.;
 - sesiuni de comunicări științifice ;
 - stagiuni de teatru și operă;
 - lansări de carte, reviste, deschiderea unor obiective turistice (hoteluri, restaurante, cluburi) etc.

- Organizarea unor tururi / circuite turistice pentru elevi și studenți de către instituțiile de învățământ de programe turistice pe circuite tematice (istorice, geografice, economice, complexe etc.)
- Organizarea de hoteluri, agenții de turism de tururi enogastronomice planificate incluzând rute de vin (drumurile vinului), în scopul de a da turiștilor posibilitatea de a aprecia produsele gastronomice, alimentare în locații care dețin vestigii culturale, istorice. Turiștii pot vizita principalele întreprinderi și restaurante agroturistice din zonă, pot degusta produsele gastronomice și băuturile tradiționale, face cumpărături și vizita monumentele și lucrările de artă. Comorile gastronomice ale bucătăriei moldovenești sunt bine cunoscute în țară și în străinătate. Principalele produse necesită publicitate adecvată inclusiv prin realizarea acestor circuite enogastronomice. De asemenea e nevoie de controale DOC și de marcaje DOP pentru a garanta calitatea și originalitatea produselor.
- Organizarea de către Asociațiile județene de Vânătoare și pescuit sportiv în cooperare cu hotelurile, agențiile de turism de partide de vânătoare și pescuit sportiv.

Politica de preț

În ceea ce privește politica de preț, trebuie adoptată o strategie a tarifelor funcție de durata sejurului și a serviciilor/facilităților suplimentare oferite, de calitatea acestora. Este necesară o flexibilitate mare a acestora mai ales în extrasezon.

Politica de distribuție

Distribuția vizează legături directe cu consumatorii potențiali prin intermediul Internetului. Activitatea de distribuție a produsului turistic, prezintă o importanță foarte mare, de modul cum este acest distribuit depinzând reușita acțiunii de lansare și promovare a produsului pe piață.

O relație mai strânsă între agențiile de turism și operatorii ar putea asigura creșterea cifrei de afaceri a operatorilor.

Politica de promovare

Obiectivele strategiei promoționale urmăresc ca efect creșterea notorietății și îmbunătățirea imaginii produselor românești, a turismului rural.

Metodele de promovare a produsului turistic local pe piețe externe ar trebui să fie diversificate, mult mai agresive și sprijinite prin politică de stat:

- Promovare prin Internet prin AdWords, serviciu oferit de Google.com și care constă în indexarea cât mai bine a siteului firmei, în special a secțiunii dedicate produsului și hosting de banner publicitar;
- Spoturi publicitare de promovare a turismului național pe Animal planet, Discovery;
- Campanie de e-mail îndreptată către o bază de date cu agenții de turism prin care se dorește penetrarea pieței prin intermediul agențiilor locale;
- Toate informațiile privind turismul incluzând site-urile unităților de turism, centrelor de informare, instituțiilor ar trebui să fie traduse în mai multe limbi de circulație europeană;
- Afilierea operatorilor din turism la Asociații mari ANTREC, BED&BREAKFAST.

Politica de personal

Calificarea resurselor umane din acest sector este prioritară în condițiile în care creșterea numărului de turiști străini este în continuă creștere. Pentru a putea face față cerințelor și exigentelor unui turism de calitate, pentru fidelizarea turiștilor, pentru atragerea unor noi segmente de piață se impune identificarea unor noi surse de finanțare pentru realizarea periodică a unor astfel de cursuri și asta pentru că majoritatea celor care lucrează în acest sector, nu sunt calificați profesional pentru activitatea pe care o desfășoară, deoarece ei provin din alte sectoare de activitate.

Astăzi datorită exigențelor, un turism modern, de o bună calitate nu mai poate fi făcut de personal necalificat, după metode și norme învechite, sau la bunul plac al prestatorului.

În condițiile în care turismul românesc trebuie să se alinieze legislației europene iar calitatea pachetelor de servicii turistice trebuie crească, este normal să avem în vedere factorul uman, care este hotărâtor în asigurarea calității serviciilor în domeniul turismului.

Resurse venite în sprijinul Strategiei

- Editarea unui Ghid Turistic al comunității.
Scopul ghidului turistic este de a-i oferi clientului (fie el un grup, un agent de turism sau o persoană privată) principalele informații necesare pentru a decide dacă dorește să viziteze obiectivul. (O ediție într-o limbă străină este necesară dacă turiștii străini sunt și ei o „țintă” a efortului de marketing). Următoarele componente trebuie să fie luate în considerare pentru un ghid turistic:
 - prezentare fotografică a atracțiilor și ofertei comunității - imaginile spun o poveste și reprezintă un îndemn la vizitarea locului;
 - descriere sumară a obiectivului și atracțiilor sale;
 - puncte de atracție turistică din zonă(muzee, monumente, biserici și alte atracții cultural-istorice) ce să fie incluse în diverse tururi ale orașului;
 - modalități de petrecere a timpului liber (agrement);
 - trasee și obiective turistice periurbane, căi de acces;
 - servicii pentru turiști : agenții de turism, servicii de transport, comerț (centre comerciale, prețuri reduse),rent-a-car;
 - locuri de cazare – indicatori de calitate, număr de camere, adrese, numere de telefon și fax, adrese de e-mail și servicii , pachete turistice;
 - sugestii pentru pachete de turism – excursii de o jumătate de zi, de o zi, de două zile etc., după publicul țintă corelat cu potențialul obiectivului
 - restaurante cu specific local, indicatori de calitate, facilități pentru organizarea de evenimente,contacte, ore de funcționare, posibilități de comunicare în limbi străine;
- Materiale de marketing și pachetul promoțional:Orice comunitate implicată în turism și în marketingul vizitatorilor , are nevoie de un set de materiale de bază care împreună, reprezintă un pachet informativ care îl va încuraja pe potențialul vizitator să cheltuiască timp și bani în acea comunitate. Iată elementele cheie ale pachetului, la care se pot adăuga multe componente suplimentare:
 - o Un calendar al evenimentelor editat în 3-4 limbi:Scopul calendarului evenimentelor este de a-i oferi turistului o listă a evenimentelor din cadrul comunității care ar putea încuraja prezența vizitatorilor. În unele cazuri este suficientă listarea evenimentelor anuale. În altele, cu mai multe activități, sunt mai potrivite liste pentru șase luni. Festivalurile populare, târgurile de arte și meserii, concertele simfonice și alte activități similare pot îmbogăți experiența vizitatorilor;
 - o hartă a comunității sau a zonei editată în 3-4 limbi: Harta trebuie să identifice principalele atracții pentru a-l ajuta pe vizitator să își planifice traseul și să ajungă în locurile dorite;
 - o broșuri individuale editate în 3- 4 limbi: Broșurile individuale ale obiectivelor turistice, hotelurilor, restaurantelor, centrelor comerciale, oferă informații mai detaliate care îi permit vizitatorului să aleagă singur cum dorește să își petreacă timpul în comunitatea respectivă;
 - o o mapă atrăgătoare pentru materialele informative editată în 3-4 limbi:Efortul de promovare trebuie să ia în considerare ideea de a crea o mapă sau un alt recipient pentru materialele informative distribuite în agențiile turistice, hoteluri și alte locuri în care se pot afla turiști;
 - o un material video de 10 – 15 minute care să prezinte comunitatea poate fi utilizat ca parte a pachetului promoțional pentru tur-operatorii care vor aduce vizitatori cu autocarele.

Modele de succes

În spațiul rural, locuitorii ca prestatori de servicii turistice, teritoriul satului turistic și produsul turistic, respectiv oferta turistică, reprezintă elementele esențiale ale dezvoltării locale, a turismului rural și agroturismului. Dezvoltarea turismului rural și a agroturismului în mod special, prin valorificarea biodiversității specifice, oferă o nouă șansă, dezvoltării rurale sustenabile pe multiple planuri, iar cooperarea interregională poate fi fructuoasă datorită elementelor comune ale acestora.

Turismul rural și agroturismul reprezintă forme de valorificare durabilă a spațiului rural, deoarece:

- exploatează resursele naturale și tradițiile cultural-istorice a produselor agricole și gastronomice specifice locului, prin produsele de marcă, etnografie, folclor ale identității locale;
- au ca efect dezvoltarea locală durabilă.

Agroturismul, componentă a turismului rural, are cele mai mari implicații în valorificarea resurselor locale, în ridicarea nivelului de trai și nu în ultimul rând, în protejarea și conservarea mediului natural și antropic, în contextul unei activități economice pe principii ecologice.

Statisticile Organizației Mondiale a Turismului arată că turismul rural se dezvoltă într-un ritm mai rapid decât turismul internațional în ansamblul său. Acest sector are un potențial foarte important de branding pentru România, deoarece ne putem identifica și individualiza oferta turistică cu această marcă.

Cea mai complexă și completă rețea de agroturism se găsește în Uniunea Europeană care a acordat o atenție deosebită agroturismului, încurajând apariția organismelor nonguvernamentale sau naționale care se ocupă de acest domeniu de activitate, creditând aceste activități pe termen lung, cu dobânzi mici și scutind de impozit pe termen lung. Agroturismul s-a dezvoltat mai ales în Austria, Franța, Elveția, Spania, Grecia, Germania, Portugalia, Irlanda.

Germania. „Vacanțele la fermele țărănești” au condus, printre altele, la o concluzie apreciată și bine cunoscută a gazdelor (receptorilor-prestatorilor de servicii turistice): ”un oaspete pentru un sejur aduce mai mult profit decât orice altă activitate în cursul unui an întreg”. Drept urmare, în 1980 a fost inaugurat un proiect de amenajare „de la Marea Nordului până la Alpi”, ce-și propune realizarea a 2000 de locuințe de vacanță cu circa 10 000 de camere (cu unul și două paturi). Regiunile cele mai dezvoltate în activitatea de turism rural sunt Schwartwald și Messen.

Cele mai de sus pot fi conjugate cu legislația anti-trust, cu încurajarea permanentă a afacerilor „mici și mijlocii” cu capital familial și nu în ultimul rând cu un foarte vechi concept german (Mala John-„Bussnis Guide Efopeen”) asupra vieții de familie și în special legat de poziția femeii în societate („kinder, kuche und kirche”= „copil, bucătărie și biserică”) - care au condus la obținerea unor rezultate deosebite și o promovare ascendentă a turismului rural.

În momentul de față turismul rural este practicat în mai bine de 2/3 din spațiul rural german. Poziționând geografic, vom întâlni dotări începând din Rhenania de Nord, Westfalia, continuând apoi cu Hessen, Bavaria sau Baden Wurtemberg.

Sejururile oferite în turismul rural german, poartă parfumul serbărilor berii, culoarea Dunării și căldura copilăriei din poveștile fraților Grimm. O altă surpriză plăcută constă în vorbirea limbilor franceză și engleză de către gazdele germane.

Ambianța rurală este angrenată cu multe inițiative de petrecere a clipelor de vacanță și cu animația turistică.

În cele 3000 de oferte ale „Ferien auf dem Lande” (Ghidul ospitalității rurale în Germania), sunt propuse, în afara serviciilor de găzduire cu mic dejun, demipensiune sau pensiune completă și itinerarii turistice cu căruța sau caleașca; vizite în atelierele artizanilor, sejururi de vânătoare, plimbări, drumeții, pelerinaje.

Franța. În această țară, turismul rural are vechi tradiții și realizează cote maxime de diversificare, organizare și promovare. Mare parte a pensiunilor franceze numite case rustice, sunt controlate, omologate și rezervate prin federația națională „Gites Rulaux”, ce cuprinde circa 37 000 de așezăminte.

Funcție de dotări, segmentul de clientelă căruia se adresează sau preocupări, în spațiul francez vom întâlni asocieri ca: „Gites de France”, „Logis et Auberges de France”, „Stations Vertes de vacances”, „Relais et Chateau”, „Relais de Silence”, „Camping et Caravaning” etc. În 1970, urmare a preocupărilor de a oferi servicii turistice în spațiul rural, ia naștere „Tourisme en espace rural” (TER), ce cuprindea 4 000 de sate turistice, 150 000 de paturi, dispersate în 80 de departamente.

Dintre zonele care situează aceasta activitate pe o poziție importantă amintim: Haute-Savoie, Hérault, Loire, Côtes d’Armor sau Bas-Rhin, pe de o parte precum și regiuni binecunoscute ca: Bourgogne, Bretagne sau Alsace.

Ce-i face pe toți acești vizitatori să aleagă Franța?

- bucătăria franceză;
- vinurile albe, roșii, roz sau negre;
- șampania;
- produsele tradiționale brânzeturi, pate de foie gras;
- edificiile culturale.

În plus nu trebuie neglijat raportul preț-calitate care constituie o preocupare majoră pentru fiecare prestator. La cele de până acum este necesar a adăuga grija autorităților de a sprijini toate aceste întreprinderi prin credite (agricole, hoteliere, speciale pentru amenajarea satelor) pe termen lung (până la 15 ani) cu dobânda mică (3.5%).

Austria. Și în această țară turismul rural reprezintă o activitate care a confirmat, a dezvoltat noi preocupări, devenite în timp profesii, care au contribuit la evoluția așezărilor sătești. Formele de manifestare ale turismului rural sunt: pensiunea țărănească (case țărănești cu camere de închiriat) și turismul în hanuri. Analizând statistic realizările domeniului, se remarcă poziția de lider a regiunii Tirol.

Vechimea acestor preocupări, în 1979 s-au împlinit 100 de ani, a condus la conservarea și perfecționarea tradiției. Totul a pornit de la poziția geografică a Tirolului, aflat la intersecția rutelor nord-sud și est-vest, caracterizată printr-un trafic ridicat.

Creșterea realizată în domeniul turismului s-a bazat pe: creșterea economică a întregii regiuni, a populației, bugetului de timp liber, dezvoltarea transportului și a infrastructurii necesare, dezvoltarea noilor sisteme de comunicație, a sporturilor de iarnă și nu în ultimul rând a urbanizării.

Rezultatele obținute în zona Tirolului sunt o urmare firească a programului inițiat de Ministerul Agriculturii și al Comerțului, intitulat „Planul Verde”, prin care s-au acordat gospodăriilor tiroleze, împrumuturi (credite) cu o durată de rambursare mare (15 ani) și o dobândă scăzută (3-5%). Toate acestea au condus la: omologarea și funcționarea a 25 de comune turistice, în care o familie din două primește turiști la fermă, în medie existând la fiecare fermă, 6 paturi. Astăzi în întreg Tirolul o treime din gospodăriile din mediul rural, închiriază spații de cazare.

Corelarea eforturilor și necesitatea desfășurării unei activități calitative în corelație cu creșterea concurenței, au contribuit la înființarea Organizațiilor Turistice Sătești (OST), și a Centrelor de Administrație a Organizațiilor Turistice Sătești (CAOST) la nivelul regiunilor. În întâmpinarea acestor inițiative au venit „Sindicatul de inițiativa sătească”, „Oficiul de turism al landului” și „Oficiul pentru promovarea turismului austriac”.

Promovarea activităților turistice rurale este realizată prin camera de Comerț Exterior, instituțiile culturale, birourile liniilor aeriene, birourile oficiale din țările emitente de fluxuri turistice, prin ziare, reviste, emisiuni la radio și televiziune, afișe în locurile publice, prospecte, pliante, firme, participarea la târguri și expoziții.

Produsul turistic rural austriac se caracterizează prin:

- imensul efort investițional pentru echiparea unităților de mici dimensiuni și caracterul familial al acestora;
- nivelul calitativ al echipamentelor hoteliere, îmbunătățit continuu (salon, bar, salon T.V, sală de jocuri, saună, piscină, etc);
- crearea de centre de echitație, terenuri de tenis, piscine acoperite, sala de masaj, solarium, bufete, saună, patinoare, pârtii de schi, cu școlile de schi aferente, tunuri de zăpadă artificială (lacuri colectoare), mașini de bătut zăpadă;
- amenajarea de parcuri zoo și locuri de joacă pentru copii;
- programarea unor evenimente tradiționale locale cum ar fi coborârea vacilor toamna de pe munte, festivaluri ale vinului, ale berii.

Capitolul 10 Finanțare ,Surse de finanțare

Măsura 112 „Instalarea tinerilor fermieri” Axa I – „Creșterea competitivității sectoarelor agricol și forestier”

Obiective generale:

- Îmbunătățirea și creșterea competitivității sectorului agricol prin promovarea instalării tinerilor fermieri și sprijinirea procesului de modernizare și conformitate cu cerințele pentru protecția mediului, igiena și bunăstarea animalelor, siguranța la locul de muncă;
- Îmbunătățirea managementului exploatațiilor agricole prin reînnoirea generației șefilor acestora, fără creșterea populației active ocupate în agricultură.

Obiectivele specifice ale măsurii se referă la creșterea veniturilor exploatațiilor conduse de tinerii fermieri.

Obiectivele operaționale se referă la creșterea numărului de tineri agricultori care încep pentru prima oară o activitate agricolă ca șefi de exploatații și încurajarea tinerilor fermieri de a realiza investiții.

Beneficiarii eligibili pentru sprijinul financiar nerambursabil acordat prin Măsura 112 sunt:

- fermierii în vârstă de până la 40 de ani (neîmpliniți la data depunerii Cererii de finanțare),
- persoane fizice sau juridice care practică în principal activități agricole și a căror exploatație agricolă:
- are o dimensiune economică cuprinsă între 6 și 40 UDE;
- este situată pe teritoriul țării;
- este înregistrată în Registrul fermelor/Registrul agricol.

Beneficiarii eligibili care primesc sprijin nerambursabil prin Măsura 112, sunt:

- Persoană fizică;
- Persoană fizică înregistrată și autorizată în conformitate cu prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 44/2008;
 - individual și independent, ca persoane fizice autorizate;
 - ca întreprinzători titulari ai unei întreprinderi individuale;
 - ca membri ai unei întreprinderi familiale;
 - Societate cu răspundere limitată – SRL, înființată în baza Legii 31/1990; republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Măsura 123, Axa I – „Creșterea competitivității sectorului agricol și forestier”

Obiectiv general:

- Creșterea competitivității întreprinderilor de procesare agroalimentare și forestiere, prin îmbunătățirea performanței generale a întreprinderilor din sectorul de procesare și marketing a produselor agricole și forestiere, printr-o mai bună utilizare a resurselor umane și a altor factori de producție;
- Introducerea și dezvoltarea de tehnologii și procedee pentru obținerea de noi produse agricole și forestiere competitive;
- Adaptarea întreprinderilor la noile standarde comunitare atât în etapa de procesare, cât și în cea de distribuție a produselor obținute;
- Îmbunătățirea veniturilor întreprinderilor sprijinite prin creșterea valorii adăugate a produselor agricole;
- Creșterea valorii adăugate a produselor forestiere precum și a eficienței economice a activității microîntreprinderilor, prin dezvoltarea și modernizarea echipamentelor, proceselor și tehnologiilor de prelucrare.

Beneficiari:

- Micro-întreprinderi și întreprinderi mici și mijlocii;
- Alte întreprinderi care nu sunt micro-întreprinderi, întreprinderi mici și mijlocii, care au mai puțin de 750 de angajați sau cu o cifră de afaceri care nu depășește 200 milioane euro;
- Cooperative agricole de procesare a produselor agricole – constituite conform Legii 566/2004;
- Societăți cooperative de valorificare – constituite;

- Asociații familiale;
- Grupuri de producători care au ca scop comercializarea în comun a produselor agricole și silvice și aparțin următoarelor forme juridice:
- societăți comerciale - constituite conform Legii nr. 31/1990
- cooperative agricole de procesare a produselor agricole, constituite conform Legii nr. 566/2004.

Măsura 125 - „Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii legate de dezvoltarea și adaptarea agriculturii și silviculturii”

Obiectiv general: adaptarea infrastructurii agricole și forestiere la noile structuri de proprietate apărute ca urmare a procesului de restituire a proprietăților în vederea creșterii competitivității sectorului agricol și forestier.

Măsura cuprinde două submăsuri pentru care se detaliază obiectivele specifice mai jos, după cum urmează:

Submăsura 125 a: „Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii legate de dezvoltarea și adaptarea agriculturii”

Obiective specifice

- Creșterea eficienței activității agricole prin îmbunătățirea aprovizionării cu input-uri și o mai bună valorificare a produselor rezultate;
- Diminuarea riscului și incertitudinii în agricultură prin reducerea incidenței fenomenelor naturale (secetă, inundații, eroziunea solului etc.);
- Ameliorarea calității mediului și diminuarea surselor de poluare.

Obiective operaționale

- Construirea și/sau modernizarea infrastructurii agricole: drumurile de acces și drumurile agricole de exploatație, lucrările de corectare a torenților, situate în fondul funciar agricol;
- Modernizarea și/sau re tehnologizarea sistemelor de irigații și a altor lucrări de îmbunătățiri funciare (drenaje, lucrări de apărare împotriva inundațiilor etc.).

Beneficiari ai Submăsurii 125 a:

- unitățile administrativ-teritoriale deținătoare de terenuri agricole și/sau de infrastructură de acces la exploatațile agricole, prin reprezentanții lor legali;
- Asociații de Dezvoltare Intercomunitare (ADI) deținătoare de terenuri agricole și/sau de infrastructură de acces la exploatațile agricole;
- Organizații /federații de utilitate publică ale proprietarilor/ deținătorilor de terenuri agricole.

Submăsura 125 b: „Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii legate de dezvoltarea și adaptarea silviculturii”.

Obiective specifice:

- Dezvoltarea infrastructurii pădurii în vederea asigurării competitivității sectorului forestier;
- Diminuarea riscului incidenței fenomenelor naturale periculoase asupra pădurii.

Obiective operaționale:

- Construirea și/sau modernizarea infrastructurii forestiere (drumuri forestiere, căi ferate forestiere și funiculare);
- Lucrări de corectarea torenților în păduri.

Beneficiari ai Submăsurii 125 b:

- proprietari/deținători (cu drept de folosință) privați de pădure, persoane fizice și juridice;
- asociații de proprietari / deținători privați de pădure;
- unități administrativ-teritoriale deținătoare de pădure;
- Asociații de Dezvoltare Intercomunitare (ADI) deținătoare de pădure;
- Administratorul fondului forestier de stat - Regia Națională a Pădurilor –ROMSILVA, prin unitățile și filialele din structura sa.

ATENȚIE! Reprezentantul legal al unității administrativ-teritoriale este primarul (poate fi și Administratorul public pentru Comune și Asociații de Dezvoltare).

Măsura 141 „Sprijinirea fermelor agricole de semi-subzistență”.

Obiectiv general: creșterea competitivității exploatațiilor agricole în curs de restructurare pentru facilitarea rezolvării problemelor legate de tranziție, având în vedere faptul că sectorul agricol și economia rurală sunt expuse presiunii concurențiale a pieței unice.

Obiectivele specifice ale măsurii se referă la:

- Creșterea volumului producției destinate comercializării pentru ca fermele de semi-subzistență să devină viabile economic;
- Diversificarea producției în funcție de cerințele pieței și introducerea de noi produse.

Obiectivele operaționale se referă la asigurarea sprijinirii veniturilor necesare în perioada de restructurare a fermelor de semi-subzistență pentru o mai bună utilizare a resurselor umane și a factorilor de producție, prin:

- stimularea spiritului antreprenorial;
- diversificarea activităților și veniturilor.

Beneficiarii eligibili pentru sprijinul nerambursabil acordat prin Măsura 141, sunt persoanele fizice în vârstă de până la 62 de ani (neîmpliniți la data depunerii Cererii de finanțare), care desfășoară activități economice, în principal activități agricole și a căror exploatație agricolă:

- are o dimensiune economică cuprinsă între 2 și 8 UDE¹;
- este situată pe teritoriul țării;
- este înregistrată în Registrul fermelor/Registrul agricol;
- comercializează o parte din producția agricolă obținută.

Persoanele fizice pot desfășura activități economice și se pot înregistra și autoriza în conformitate cu prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 44/2008:

- individual și independent, ca persoane fizice autorizate;
- ca întreprinzători titulari ai unei întreprinderi individuale;
- ca membri ai unei întreprinderi familiale.

IMPORTANT ! Persoanele fizice neautorizate la data depunerii Cererii de finanțare, pot fi beneficiari eligibili ai acestei măsuri, dacă se înregistrează și autorizează în condițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 44/2008 până la data încheierii Contractului de finanțare cu APDRP.

Pentru a putea primi sprijin în cadrul Măsurii 141, solicitantul va trebui să întocmească un Plan de afaceri pentru o perioadă de cinci ani.

După o perioadă de trei ani de la acordarea sprijinului se verifică respectarea cerințelor minime din Planul de afaceri depus inițial la solicitarea sprijinului. La această dată, solicitantul trebuie să demonstreze că față de situația inițială a activității precizată în

Planul de afaceri:

- producția agricolă obținută destinată comercializării înregistrează o creștere de 20%;
- dimensiunea economică a exploatației agricole crește cu minim 3 UDE.

Măsura 142 – „Înființarea grupurilor de producători”

Obiectiv general:

¹**Unitatea de dimensiune economică (UDE)** reprezintă unitatea prin care se exprimă dimensiunea economică a unei exploatații agricole determinată pe baza marjei brute standard a exploatației (Decizia Comisiei nr. 85/377/CEE). Valoarea unei unități de dimensiune economică este de 1.200 Euro.

ATENȚIE!
Fondurile
nerambursabile
le puteți accesa
începând din
acest an și până
în 2013.

ATENȚIE
Elaborarea Planului de
afaceri se realizează
cu titlu gratuit prin
accesarea Măsurii 143
”Furnizarea de servicii
de consiliere și
consultanță pentru
agricultori”.

Creșterea competitivității sectoarelor primare agricol și silvic, prin dezvoltarea echilibrată a relațiilor dintre producători și sectoarele de procesare și comercializare, precum și adaptarea producției din punct de vedere calitativ și cantitativ la cerințele consumatorilor.

Obiectivul specific al măsurii este încurajarea înființării grupurilor de producători din sectorul agricol și silvic în vederea obținerii de produse de calitate care îndeplinesc standardele comunitare, prin aplicarea unor tehnologii de producție unitare și sprijinirea accesului la piață a propriilor membri.

Beneficiarii eligibili pentru sprijinul acordat prin Măsura 142 sunt grupurile de producători recunoscute oficial începând cu data de 1 ianuarie 2007 până la 31 decembrie 2013, conform prevederilor legislației în vigoare.

IMPORTANT! Se exclud de la finanțare grupurile de producători, recunoscute preliminar, cele care au primit sprijin prin Programul SAPARD sau de la bugetul național, precum și organizațiile de producători din sectorul legume-fructe care beneficiază de sprijin prin Regulamentul (CE) nr. 2200/1996, precum și organizațiile de producători înființate pentru cultura de hamei.

Prin Măsura 142 se acordă sprijin public nerambursabil de 100%, conform anexei Regulamentului (CE) nr. 1698/2005.

Categoriile de solicitanți care pot primi finanțare nerambursabilă, recunoscuți ca și grup de producători conform legislației naționale în vigoare, sunt:

- Societăți comerciale, conform Legii nr. 31/1990 republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- Societăți agricole și alte forme de asociere în agricultură, conform Legii nr. 36/1991 cu modificările și completările ulterioare;
- Asociații conform Ordonanței Guvernului nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 246/2005;
- Cooperative agricole, conform Legii cooperației agricole nr. 566/2004;
- Orice altă formă juridică de asociere, conform legislației în vigoare.
- În cadrul Măsurii 142 se acordă sprijin pentru grupurile de producători recunoscute conform legislației naționale în vigoare, care activează în următoarele sectoare:

ATENȚIE!
Concomitent cu sprijinul primit prin Măsura 142 grupul de producători și membrii săi pot depune proiecte și pentru alte măsuri din FEADR sau alte fonduri.

1. Sectorul agricol:

- culturi de câmp (cereale, oleaginoase, culturi proteice, tehnice, culturi rădăcinoase câmp);
- horticultură (flori, plante ornamentale);
- viticultură (viță de vie pentru vin);
- creșterea animalelor pentru lapte;
- creșterea animalelor (excluzând laptele);
- granivore (porci și păsări);
- mixt (creșterea animalelor pentru lapte și carne/culturi vegetale și creșterea animalelor).

2. Sectorul forestier:

- produse lemnoase;
- produse nelemnoase*.

Pentru obținerea avizului de recunoaștere, grupul de producători trebuie să se adreseze Direcției pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală a județului, unde acesta își desfășoară activitatea.

Măsura 311: Diversificarea către activitățile non-agricole – măsură nelansată.

* Produsele nelemnoase specifice fondului forestier sunt: fructele de pădure, semințele forestiere, ciupercile comestibile din flora spontană, plantele medicinale și aromatice, rășina și altele de acest fel, conform art. 39, litera e) din Codul Silvic, exceptând produsele rezultate din activități de vânătoare.

Măsura 312 „Sprijin pentru crearea și dezvoltarea de micro-întreprinderi”, Axa III – „Îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale și diversificarea economiei rurale”.

Obiectiv general: dezvoltarea durabilă a economiei rurale prin încurajarea activităților non-agricole, în scopul creșterii numărului de locuri de muncă și a veniturilor adiționale.

Populația de la sate obține venituri în special din agricultură, majoritatea locuitorilor din mediul rural practicând o agricultură de subzistență. De aceea veniturile sunt mici și nu asigură un nivel de trai decent. Prin măsura 312 - Sprijin pentru diversificarea către activități non-agricole și crearea și dezvoltarea de micro-întreprinderi - cuprinsă în Planul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) se dorește ca rata șomajului la sate și dependența de agricultură să se reducă treptat. Femeile și tinerii sunt categoriile sociale vizate de această măsură. În ceea ce privește activitățile care pot fi stimulate, PNDR prevede acordarea unei atenții speciale celor legate de valorificarea materiilor prime și a resurselor naturale prin crearea valorii adăugate, de promovarea meșteșugurilor tradiționale, producerea energiei regenerabile, practicarea agriculturii ecologice și obținerea produselor tradiționale ce pot fi valorificate prin turismul rural.

Obiective specifice:

- Crearea și menținerea locurilor de muncă în spațiul rural;
- Creșterea valorii adăugate în activități non-agricole;
- Crearea și diversificarea serviciilor pentru populația rurală prestate de către micro-întreprinderi.

Obiectivele operaționale ale Măsurii 312 se referă la:

- Crearea de micro-întreprinderi precum și dezvoltarea celor existente în sectorul non-agricol în spațiul rural;
- Încurajarea inițiativelor de afaceri promovate, în special de către tineri și femei;
- Încurajarea activităților meșteșugărești și a altor activități tradiționale;
- Reducerea gradului de dependență față de agricultură;

Beneficiari eligibili pentru sprijinul acordat prin Măsura 312:

- Micro-întreprinderile așa cum sunt definite în Recomandarea Comisiei (CE) nr. 361/2003 și în legislația națională în vigoare (având mai puțin de 10 angajați și care realizează o cifră de afaceri anuală netă sau de active totale în valoare de până la 2,0 milioane Euro echivalent în lei);
- Persoane fizice (neînregistrate ca agenți economici) - care se vor angaja ca până la data semnării contractului de finanțare să se autorizeze cu un statut minim de persoană fizică autorizată și să funcționeze ca microîntreprinderi, iar în situația în care, în urma autorizării, se modifică reprezentantul legal al proiectului, vor depune toate documentele ce demonstrează transferul dreptului de reprezentare pentru noua formă de organizare juridică, această modificare neafectând respectarea criteriilor de eligibilitate și selecție ale cererii de finanțare.

Activități eligibile: Sunt sprijinite investițiile realizate atât de către micro-întreprinderile existente, cât și cele nou înființate din sectoarele non-agricole, în spațiul rural:

- Industria ușoară (articole de pielărie, încălțăminte, lână, blană, tricotaje, produse de uz gospodăresc, produse odorizante etc.);
- În activități de procesare industrială a produselor lemnoase – începând de la stadiul de cherestea (ex. mobila);
- Mecanică fină, asamblare mașini, unelte și obiecte casnice, producerea de ambalaje etc.
- Investiții pentru dezvoltarea activităților meșteșugărești, de artizanat și a altor activități tradiționale non-agricole cu specific local (prelucrarea fierului, lână, olăritul, brodatul, confecționare instrumente muzicale tradiționale etc.), precum și marketingul acestora (mici magazine de desfacere a propriilor produse obținute din aceste activități).
- Servicii pentru populația rurală cum ar fi:
- Servicii de croitorie, frizerie, cizmărie;
- Servicii de conectare și difuzare Internet;
- Servicii de mecanizare, transport (altele decât achiziția mijloacelor de transport) protecție fitosanitară, însămânțare artificială a animalelor;
- Servicii reparații mașini, unelte și obiecte casnice;

- Achiziționarea de echipamente de producere a energiei din alte surse regenerabile decât biocombustibilii, numai ca parte componentă a proiectelor de investiții sprijinite prin această măsură.

Măsura 313 „Încurajarea activităților turistice”, Axa III – „Îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale și diversificarea economiei rurale”.

Obiectiv general: dezvoltarea activităților turistice în zonele rurale, care să contribuie la creșterea numărului de locuri de muncă și a veniturilor alternative, precum și la creșterea atractivității spațiului rural.

Obiectivele specifice ale Măsurii 313:

- Crearea și menținerea locurilor de muncă prin activități de turism, în special pentru tineri și femei;
- Creșterea valorii adăugate în activități de turism;
- Crearea, îmbunătățirea și diversificarea infrastructurii și serviciilor turistice;
- Creșterea numărului de turiști și a duratei vizitelor.

Obiectivele operaționale ale Măsurii 313 se referă la:

- Creșterea și îmbunătățirea structurilor de primire turistice la scară mică;
- Dezvoltarea sistemelor de informare și promovare turistică;
- Crearea facilităților recreaționale în vederea asigurării accesului la zonele naturale de interes turistic.

Beneficiarii eligibili:

- micro-întreprinderile,
- persoanele fizice autorizate care funcționează ca și micro-întreprinderi,
- comunele (prin reprezentanții lor legali),
- asociațiile de dezvoltare intercomunitară realizate doar între comune, precum și ONG-urile. Micro-întreprinderile trebuie să fie înregistrate și să-și desfășoare activitatea propusă prin Proiect, în spațiul rural.

Prin Măsura 313 vor fi finanțate investițiile în infrastructura de primire turistică (construcția, modernizarea, extinderea și dotarea structurilor de primire turistice inclusiv cele agro-turistice). De asemenea, vor mai fi finanțate: investiții în activități recreaționale în infrastructura turistică de agrement independentă sau dependentă de structura de primire turistică; investiții în infrastructura la scară mică precum centrele de informare, amenajarea de marcaje turistice; dezvoltarea și/sau marketingul serviciilor turistice legate de turismul rural (prima editare a materialelor promoționale).

Măsura 322 – „Renovarea, dezvoltarea satelor, îmbunătățirea serviciilor de bază pentru economia și populația rurală și punerea în valoare a moștenirii rurale”, Axa III – „Calitatea vieții în zonele rurale și diversificarea economiei rurale”.

Obiective:

- Îmbunătățirea infrastructurii fizice de bază în spațiul rural;
- Îmbunătățirea accesului la serviciile publice de bază pentru populația rurală;
- Creșterea numărului de sate renovate;
- Creșterea numărului de obiective de patrimoniu din spațiul rural sprijinite.

Beneficiarii eligibili:

- Comunele prin reprezentanții lor legali conform legislației naționale în vigoare;
- Autoritățile locale (comune) sau Asociații de Dezvoltare Intercomunitare prin operatorii regionali pentru investițiile în infrastructura de apă/apă uzată;
- Asociațiile de Dezvoltare Intercomunitare (ADI) realizate între două sau mai multe comune înființate conform legislației naționale în vigoare (Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale cu modificările și completările ulterioare și Ordonanța Guvernului nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, cu modificările și completările ulterioare);
- ONG-uri, Așezăminte culturale și Instituții de cult definite conform legislației naționale în vigoare;

- Persoane fizice și juridice care dețin în proprietate sau administrează obiective de patrimoniu cultural sau natural de interes local și care aplică pentru protejarea patrimoniului cultural de interes local și natural din spațiul rural.

www.madr.ro ;

Programul operațional regional POR

Regio - Programul Operațional Regional (POR) contribuie, alături de celelalte programe operaționale (e.g. Programul Operațional Sectorial Infrastructura de Transport, Programul Operațional Sectorial Creșterea Competitivității Economice), la realizarea obiectivului Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională, respectiv diminuarea disparităților de dezvoltare economică și socială dintre România și media statelor membre ale Uniunii Europene.

Obiectivul strategic al Regio constă în sprijinirea unei dezvoltări economice, sociale, durabile și echilibrate teritorial, a tuturor regiunilor României, potrivit nevoilor și resurselor specifice, cu accent pe sprijinirea dezvoltării durabile a polilor urbani de creștere, îmbunătățirea mediului de afaceri și a infrastructurii de bază, pentru a face din regiunile

- Axa Prioritară 1: Sprijinirea dezvoltării durabile a orașelor – poli urbani de creștere; Sprijin pentru dezvoltarea orașelor în vederea creșterii calității vieții locuitorilor și crearea de noi locuri de muncă.
- Axa Prioritară 2: Îmbunătățirea infrastructurii regionale și locale de transport; sprijin pentru reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri județene, străzi urbane, inclusiv a șoselelor de centură.
- Axa Prioritară 3: Îmbunătățirea infrastructurii sociale; Sprijin pentru îmbunătățirea infrastructurii serviciilor sociale, de sănătate și siguranță publică în situații de urgență; modernizarea infrastructurii educaționale.
- Axa Prioritară 4: Sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri regional și local; Finanțare pentru dezvoltarea structurilor de sprijinire a afacerilor, reabilitarea centrelor industriale neutilizate; sprijinirea microintreprinderilor

Domeniul de intervenție 4.3 – „Sprijinirea dezvoltării microîntreprinderilor”

Beneficiari:

- Societăți comerciale (definite conform Legii 31/1990 privind societățile comerciale, cu modificările și completările ulterioare) și societăți cooperative (definite conform Legii 1/2005 privind organizarea și funcționarea cooperativei, cu modificările și completările ulterioare) care se încadrează în categoria microîntreprinderilor (conform Legii 346/2004 privind stimularea înființării și dezvoltării IMM, cu modificările și completările ulterioare).

Proiectele finanțate în cadrul acestui domeniu de intervenție se supun regulilor ajutorului de minimis și prevederilor Ordinului ministrului dezvoltării regionale și locuinței nr. 155/2008 privind aprobarea Schemei de ajutor de minimis pentru sprijinirea microîntreprinderilor pentru domeniul major de intervenție „Sprijinirea dezvoltării microîntreprinderilor” în cadrul axei prioritare „Sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri regional și local” din cadrul Programului Operațional Regional 2007-2013, cu modificările și completările ulterioare.

Valoarea maximă a ajutorului, în regim de minimis, ce poate fi acordat unei întreprinderi, din fonduri publice, într-o perioadă de până la 3 ani fiscali (ultimii 2 ani fiscali înainte de data depunerii cererii de finanțare și anul curent depunerii cererii de finanțare) este de 200.000 de euro, în conformitate cu reglementările comunitare privind concurența și ajutorul de stat și de 100.000 de euro în cazul întreprinderilor din domeniul transportului rutier (transportul de marfă și transportul de călători pe cale rutieră).

În cazul acestui domeniu de intervenție, ajutorul de minimis se acordă sub formă de finanțare nerambursabilă.

- 1) Domeniul de activitate în care se realizează investiția
Regio finanțează investiții numai în anumite domenii de activitate .
Lista domeniilor de activitate eligibile

Clasa	Denumire clasă CAEN
-------	---------------------

SECȚIUNEA C – INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE

- 13XX Fabricarea produselor textile
- 14XX Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte
- 15XX Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțămintei; prepararea și vopsirea blănurilor
- 16XX Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite
- 17XX Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie
- 18XX Tipărire și reproducerea pe suporturi a înregistrărilor
- 1920 Fabricarea produselor obținute din prelucrarea țigărilor
- 20XX Fabricarea substanțelor și a produselor chimice
- 21XX Fabricarea produselor farmaceutice de bază și a preparatelor farmaceutice
- 22XX Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice
- 23XX Fabricarea altor produse din minerale nemetalice
- 24XX Industria metalurgică (Cu excepția clasei 2446 „Prelucrarea combustibililor nucleari”)
- 25XX Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații (Cu excepția subgrupeii 254 „Fabricarea armamentului și muniției”)
- 26XX Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice
- 27XX Fabricarea echipamentelor electrice
- 28XX Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.
- 29XX Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor
- 301X Construcția de nave și bărci
- 302X Fabricarea materialului rulant
- 309X Fabricarea altor echipamente de transport n.c.a.
- 31XX Fabricarea de mobilă
- 32XX Alte activități industriale n.c.a.
- 33XX Repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor

SECȚIUNEA E - DISTRIBUȚIA APEI; SALUBRITATE, GESTIONAREA DEȘEURILOR, ACTIVITĂȚI DE DECONTAMINARE

- 36XX Captarea, tratarea și distribuția apei
- 37XX Colectarea și epurarea apelor uzate
- 38XX Colectarea, tratarea și eliminarea deșeurilor; activități de recuperare a materialelor reciclabile
- 39XX Activități și servicii de decontaminare

SECȚIUNEA F - CONSTRUCȚII

- 41XX Construcții de clădiri
- 42XX Lucrări de geniu civil
- 43XX Lucrări speciale de construcții

SECȚIUNEA G - COMERȚ CU RIDICATA ȘI CU AMĂNUNTUL; REPARAREA AUTOVEHICULELOR ȘI MOTOCICLETELOR

- 4520 Întreținerea și repararea autovehiculelor

SECȚIUNEA H - TRANSPORT ȘI DEPOZITARE

- 49XX Transporturi terestre și transporturi prin conducte
- 50XX Transporturi pe apă
- 51XX Transporturi aeriene
- 52XX Depozitare și activități auxiliare pentru transporturi
- 53XX Activități de poștă și de curier

SECȚIUNEA I - HOTELURI ȘI RESTAURANTE

- 55XX Hoteluri și alte facilități de cazare
- 5621 Activități de alimentație (catering) pentru evenimente

SECȚIUNEA J - INFORMAȚII ȘI COMUNICAȚII

- 58XX Activități de editare
- 59XX Activități de producție cinematografică, video și de programe de televiziune; înregistrări audio și activități de editare muzicală
- 60XX Activități de difuzare și transmitere de programe
- 61XX Telecomunicații

62XX	Activități de servicii în tehnologia informației
63XX	Activități de servicii informatice
SECȚIUNEA N - ACTIVITĂȚI DE SERVICII ADMINISTRATIVE ȘI ACTIVITĂȚI DE SERVICII SUPORT	
78XX	Activități de servicii privind forța de muncă
79XX	Activități ale agențiilor turistice și a tur-operatorilor; alte servicii de rezervare și asistență turistică
80XX	Activități de investigații și protecție
81XX	Activități de peisagistică și servicii pentru clădiri
82XX	Activități de secretariat, servicii suport și alte activități de servicii prestate în principal întreprinderilor
SECȚIUNEA Q - SĂNĂTATE ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ	
86XX	Activități referitoare la sănătatea umană
87XX	Servicii combinate de îngrijire medicală și asistență socială, cu cazare
88XX	Activități de asistență socială, fără cazare
SECȚIUNEA R - ACTIVITĂȚI DE SPECTACOLE, CULTURALE ȘI RECREATIVE	
90XX	Activități de creație și interpretare artistică
91XX	Activități ale bibliotecilor, arhivelor, muzeelor și alte activități culturale
93XX	Activități spotive, recreative și distractive
SECȚIUNEA S - ALTE ACTIVITĂȚI DE SERVICII	
95XX	Reparații de calculatoare, de articole personale și de uz gospodăresc
96XX	Alte activități de servicii

- ✚ Activități eligibile :Regio finanțează doar anumite tipuri de investiții (denumite activități eligibile), în cadrul proiectului, care conduc la dezvoltarea microîntreprinderii:
 - o Achiziționarea de echipamente și tehnologii noi, moderne pentru activitatea de producție, prestare servicii, construcții a microîntreprinderii;
 - o Achiziționarea de sisteme IT (hardware și/sau software);
 - o Construirea/ extinderea/ modernizarea spațiilor de producție/ prestare servicii ale microîntreprinderii. Pentru modernizarea spațiilor de producție/ prestare servicii ale microîntreprinderii nu sunt considerate eligibile lucrările de mentenanță sau reparații. Pot fi considerate eligibile doar lucrările care se supun autorizării, conform Legii 50/1991, cu modificările și completările ulterioare.
 - ✚ Valoarea totală a proiectului :Valoarea totală a proiectului (suma cheltuielilor eligibile și neeligibile) trebuie să fie cuprinsă între 100.000 lei și 3.000.000 lei.
 - ✚ Contribuția proprie minimă a solicitantului la valoarea eligibilă a proiectului trebuie să reprezinte minimum 30,00%.
- Axa Prioritară 5: Dezvoltarea durabilă și promovarea turismului: Sprijin pentru restaurarea patrimoniului cultural-istoric, modernizarea infrastructurii turistice; îmbunătățirea calității infrastructurii din zonele naturale care ar putea atrage turiști.
- o Domeniul major de intervenție 5.1(varianta consolidată): Restaurarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, precum și crearea/modernizarea infrastructurilor conexe. Cererea deschisă de proiecte a fost lansată pe data de 14 martie 2008.
 - o Domeniul major de intervenție 5.2 : Crearea, dezvoltarea, modernizarea infrastructurii de turism pentru valorificarea resurselor naturale și creșterea calității serviciilor turistice. Cererile de finanțare pot fi depuse începând cu data de 23 noiembrie 2009.
 - o Domeniul major de intervenție 5.3: Promovarea potențialului turistic și crearea infrastructurii necesare, în scopul creșterii atractivității României ca destinație turistică
 - Crearea Centrelor Naționale de Informare și Promovare Turistică (CNIPT) și dotarea acestora - Cererea deschisă de proiecte a fost lansată pe data de 11 septembrie 2008.
 - Dezvoltarea și consolidarea turismului intern prin sprijinirea promovării produselor specifice și a activităților de marketing specifice - Cererile de

finanțare pot fi depuse continuu, în condițiile precizate în ghid, începând cu data de 11 ianuarie 2010.

- Promovarea brandului turistic național - Cererea deschisă de proiecte a fost lansată pe data de 11 septembrie 2008.

<http://www.inforegio.ro> și <http://www.mdrl.ro>.

Programul Operațional Sectorial "Creșterea Competitivității Economice"

- Axa prioritară 1 - Un sistem inovativ și ecoeficient de producție

Domeniul major de intervenție 1.1 - Investiții productive și pregătirea pentru competiția pe piață a întreprinderilor, în special a IMM.

- o 1.1. Investiții productive și pregătirea pentru concurența pe piață a întreprinderilor, în special IMM-uri;
- o 1.2. Accesul IMM-urilor la finanțare;
- o 1.3. Dezvoltarea unui antreprenariat sustenabil.
- Axa Prioritară 2 - Cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare pentru competitivitate
 - o 2.1 CD în parteneriat între universități/ institute de cercetare-dezvoltare și întreprinderi, în vederea obținerii de rezultate aplicabile în economie ;
 - o 2.2 Investiții pentru infrastructura de CDI;
 - o 2.3 Accesul întreprinderilor la activități de CDI (în special IMM-urile).;
 - Operațiunea 2.3.1 - Sprijin pentru start-up-uri și spin-off-uri inovative și Cerere de proiecte (17 martie 2008- depunere continuă)
 - 2.3.3 Promovarea inovării în cadrul întreprinderilor.
- AXA PRIORITARA 3 - Tehnologia Informațiilor și Comunicațiilor pentru sectorul privat și public
 - o 3.1. Susținerea utilizării tehnologiei informației
 - o 3.2. Dezvoltarea și eficientizarea serviciilor publice electronice ;
 - o 3.3. Dezvoltarea e-economiei .
- Axa prioritară 4 - Creșterea eficienței energetice și a securității furnizării în contextul combaterii schimbărilor climatice:
 - o 4.1 Energie eficientă și durabilă
 - o 4.2 Valorificarea resurselor regenerabile de energie pentru producerea energiei verzi ;
 - Operațiunea: Sprijinirea investițiilor în modernizarea și realizarea de noi capacități de producere a energiei electrice și termice, prin valorificarea resurselor energetice regenerabile: a biomasei, a resurselor hidroenergetice (în unități cu putere instalată mai mică sau egală 10MW), solare, eoliene, a biocombustibilului, a resurselor geotermale și a altor resurse regenerabile de energie"
 - o 4.3 Diversificarea rețelelor de interconectare în vederea creșterii securității furnizării energiei

<http://amposce.minind.ro/>

Programul Operațional Sectorial de Mediu (POS Mediu)

Prin POS Mediu se vor finanța investiții pentru următoarele sectoare de mediu:

- Sectorul apă/apă uzată (total 3,27 miliarde Eur, din care grant UE 2,78 miliarde)

Acest sector va beneficia de cea mai mare parte din fondurile europene alocate POS Mediu (60%). Investițiile au în vedere extinderea/modernizarea rețelelor de apă și canalizare, construirea/modernizarea stațiilor de tratare a apei potabile și a stațiilor de epurare, precum și creșterea calității serviciilor publice de apă și canalizare, în condițiile unor tarife acceptabile pentru populație. Pentru acest sector vor fi finanțate proiecte mari de infrastructură, care acoperă mai multe localități la nivel regional / județean și care vor aduce o contribuție importantă la conformarea cu standardele europene de mediu și vor avea un impact considerabil la dezvoltarea comunităților respective. Această abordare urmărește atât creșterea eficienței costurilor de investiții (prin realizarea de economii la scară), cât și a costurilor de operare a obiectivelor de investiții nou create. Beneficiarii proiectelor sunt Companiile Regionale

de Apă. Proiectele vor fi selectate având ca bază obiectivele de realizare a angajamentelor de aderare pentru sectorul apă, conținute în Planurile de Implementare și luate în considerare la elaborarea Planurilor județene pentru apă/apă uzată (o listă indicativă a proiectelor este anexată la POS Mediu).

- Sectorul de gestionare a deșeurilor/reabilitarea terenurilor poluate istoric (total 1,17 miliarde Euro, din care grant UE 0,93 miliarde Euro)

Investițiile pentru acest sector vizează crearea de sisteme integrate de gestionare a deșeurilor la nivel regional, în paralel cu închiderea depozitelor de deșeuri neconforme. Se vor finanța măsuri de colectare, sortare, transport, tratare și depozitare a deșeurilor menajere combinate cu măsuri de reducere a cantității de deșeuri, conform cu principiile și practicile Uniunii Europene în domeniu. Alte investiții sunt destinate unor proiecte pilot de reabilitare a terenurilor afectate de-a lungul timpului de diverși poluanți și care afectează negativ mediul și sănătatea umană. Beneficiarii proiectelor sunt autoritățile locale/județene sau asociațiile de dezvoltare intercomunitară. Proiectele vor fi selectate în raport cu Planul Național și Planurile Regionale pentru Managementul Deșeurilor (o listă indicativă este anexată la POS Mediu). O primă prioritate se va acorda proiectelor de realizare a sistemelor integrate noi de gestionare a deșeurilor la nivel regional/ județean, unde nu au fost, până acum, investiții majore (planificate a fi lansate în 2007-2009), iar o prioritate secundară se va acorda proiectelor pentru extinderea sistemelor existente de management al deșeurilor.

- Sectorul termoficare (total 458 milioane Euro, din care grant UE 229 milioane Euro)

Investițiile preconizate pentru acest sector au în vedere reducerea emisiilor provenite de la centralele municipale de termoficare. Proiectele de investiții se vor realiza în localitățile în care centralele municipale reprezintă sursa cea mai mare de poluare a mediului. Beneficiarii proiectelor sunt autoritățile locale care au în gestionare centralele municipale de termoficare. Proiectele vor fi selectate în baza solicitărilor de oferte, la nivel național (call for proposals). Se va acorda asistență tehnică pentru pregătirea proiectelor de investiții.

- Sectorul protecția naturii (total 215 milioane Euro, din care grant UE 172 milioane Euro)

Proiectele finanțate în acest sector vizează asigurarea unui management corespunzător al ariilor protejate și, implicit, stoparea degradării biodiversității și a resurselor naturale. O atenție deosebită se va acorda managementului site-urilor Natura 2000. Beneficiarii proiectelor sunt: administrațiile și custozii ariilor protejate, inclusiv situri Natura 2000, Agenția Națională pentru Aarii Protejate (după înființare), Agențiile Locale de Protecție a Mediului, autoritățile publice, ONG-uri, institute de cercetare, universități, muzee. Proiectele vor fi selectate în baza solicitărilor de oferte, la nivel național.

Proiectele de investiții au ca scop protejarea populației și a bunurilor materiale de efectele devastatoare ale inundațiilor. Zonele de intervenție se vor selecta în concordanță cu strategia națională în domeniu, precum și în baza unor analize de risc.

http://www.mmediu.ro/proiecte_europene_pos.htm

Capitolul 11 Raport cercetare - analiza chestionarelor

Activitatea de cercetare derulată în cadrul proiectului “Proiect integrat de sprijinire a dezvoltării antreprenoriatului prin sistemul turistic în regiunea Nord Est”, finanțat de Uniunea Europeană prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, a urmărit îmbunătățirea competitivității teritoriale și a performanțelor întreprinzătorilor și IMM-urilor din zona rurală prin intermediul dezvoltării turismului rural și a canalelor de distribuție directă în regiunea de Nord-Est a României.

Cercetarea s-a orientat către următoarele direcții:

- analiza asupra nevoilor, problemelor și posibilităților de dezvoltare a antreprenoriatului în vederea inserării în circuitele de piață a întreprinzătorilor și IMM-urilor din zona rurală respectând o logică de dezvoltare rurală integrată întreprinderilor agro-alimentare ;
- analiza asupra activităților cu potențial de stimulare a implementării de inovații tehnologice și de diversificare a activităților din mediul rural prin orientare către sectorul
- analiza asupra posibilităților de acțiune în vederea valorificării produselor locale în strânsă legătură cu teritoriul și dezvoltarea relațiilor intra și inter-sectorial
- oportunități de colaborare/parteneriate
- profilul întreprinzătorilor și IMM-urilor
- abilități și cultura antreprenorială specifică
- posibilități de dezvoltare integrată
- identificarea nevoilor de instruire și informare antreprenorială în raport cu posibilitățile de dezvoltare integrată
- identificarea situației pieței de desfacere și a resurselor umane
- fotografierea situației reale a zonei și modalitățile de dezvoltare integrată

Elaborarea cercetării s-a realizat pe baza unei metode calitative și a fost realizată pe un esantion reprezentativ de 600 de persoane fizice și juridice. Instrumentul utilizat în elaborarea cercetării a fost chestionarul. Aplicarea chestionarelor a fost administrată de echipa de implementare a proiectului și de reprezentanți ai partenerilor din cadrul proiectului. Prelucrarea și analiza datelor a fost realizată de experții desemnați în cadrul proiectului, iar rezultatele cercetării, concluziile precum și recomandările specifice obiectului cercetării sunt integrate în cadrul Strategiei de dezvoltare a antreprenoriatului din zona rurală.

Analiza generală a datelor prelucrate relevă faptul Regiunea Nord-Est se confruntă cu nivel scăzut de dezvoltare a turismului. Principalele probleme ale industriei turismului și calatoriilor sunt legate de:

- nivel scăzut de calificare în turism prin:
 - deficit de abilități manageriale,
 - lipsa abilităților profesionale în turism.
- nivel scăzut de organizare în turism prin:
 - lipsa informației/slaba informare;
 - lipsa unor servicii esențiale necesare sau solicitate de turiști
 - modul de promovare necorespunzător;
 - inconstanță în calitatea serviciilor
 - produse /pachete turistice nediversificate
- implicare scăzută la nivel local și regional a actorilor instituționali și privați;
- comunicare ineficientă între actorii locali și regionali;
- acces redus la credite – politica creditării prestată de bănci face imposibil accesul la credite;
- lipsa unei infrastructuri de calitate pentru acces regional și local al turiștilor în zonele turistice;
- grad redus de asociere pe orizontală și pe verticală;

Efectele principale ale situației actuale:

- număr scăzut de turiști
- nivel scăzut al veniturilor din turism
- somaj crescut

Soluții și recomandări:

- asocierea inter-sectorială la nivel local si regional sub un leadership comun;
- dezvoltarea de parteneriate public-privat in vederea susținerii dezvoltării integrate a turismului si sectoarelor conexe (meșteșuguri-turism-produse traditionale-servicii, planificare integrata a turismului);
- dezvoltarea produsului turistic îmbunătățind: promovarea, calitatea, politica de preț, resursele umane;
- dezvoltarea componentei Educație și Instruire Personal;
- Îmbunătățirea accesului la serviciile de consultanță;
- Regândirea politicii de creditare în raport cu indicatorii regionali și locali în ceea ce privește dezvoltarea economică regională conform planurilor strategice si potențialului prognozat;
- Îmbunătățirea infrastructurii locale și regionale

Bibliografie

- **Comunicare a Comisiei Europene „Agenda pentru un turism european durabil și competitiv”; Bruxelles, 19.10.2007; COM(2007) 621 final**
- Eurostat Agricultural statistics; Main results - 2007–08.
- Eurostat Industry, trade and services Statistics in focus Author: Julia URHAUSEN
69/2008
- “Perspectivele dezvoltării durabile a turismului românesc” - Asistent univ. drd. Carmen Boghean, Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava, România
- Strategia de Dezvoltare economico-socială a Județului Botoșani 2008-2013
- Strategie Turism a județului Neamț (2009)
- Strategia de dezvoltare a turismului în județul Suceava- propunere în lucru
- Strategia de Dezvoltare Regională Nord-Est 2007-2013
- Anuarul Statistic al României 2008, Institutul Național de Statistică
- Buletin statistic trimestrial în domeniul muncii și protecției sociale nr.2 (66)/2009 editat de Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale

Linkuri:

- www.insse.ro
- www.madr.ro
- <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>

Anexa 1 Oferta turistică - puncte de atracție turistică religioase, naturale, istorice și culturale

Județul Botoșani

Municipiul Botoșani

- Centrul vechi al orașului-Cel mai valoros din punct de vedere arhitectonic este vechiul centru comercial al municipiului Botoșani. El reprezintă un mare număr de clădiri cu destinație comercială, construite pe o structură complexă de beciuri boltite suprapuse datând din sec. XVII-XVIII.
- Biserica „Sfântul Gheorghe”, construită în anul 1551 era inițial împodobită în exterior cu discuri ceramice smălțuite, dispuse în brâe. În urma reparațiilor și transformărilor suferite în timp, acestea au dispărut, biserica având acum pereții din piatră brută, doar partea superioară și turla fiind decorate cu nișe de formă semiovală, placate cu cărămida aparentă.
- Biserica „Adormirea Maicii Domnului” cunoscută de botoșăneni mai ales sub numele de „Uspenia”, a fost construită în anul 1552 și a fost considerată biserica centrală a orașului. De-a lungul timpului și ea a suferit numeroase renovări și transformări, cele mai vizibile fiind alungirea corpului principal, înălțarea unui turn – clopotnița deasupra pridvorului și înălțarea zidurilor – fapt ce a avut ca urmare îngroparea parțială în zid a bazei stelare a turlei. Biserica nu mai păstrează urme din pictura originală. Renumele „Uspenia” este mărit de faptul că aici a primit botezul geniul poeziei românești, Mihai Eminescu.
- Muzeul județean de istorie -Cea mai importantă instituție muzeală a județului Botoșani o constituie Muzeul județean de istorie. Amenajat în fosta prefectură a județului Botoșani, muzeul expune într-un generos spațiu care ocupă parterul și etajul monumentalei clădiri, mii de piese ilustrând istoricul acestui ținut, din zorii istoriei până în contemporaneitate.

Județul Botoșani

- Cetățile dacice de la Stâncești sunt situate la 4 km vest de Botoșani, fiind un complex fortificat format din două cetăți traco-getice, din secolele VI-III IC. Ele au fost construite dintr-un val de pământ cu șanț de apărare și au o suprafață totală de 50 ha. Aspectul cetăților impresionează și astăzi, valul de pământ având încă 5 m înălțime, iar șanțul de apărare o adâncime de 6-7 m.
- Complexul mănăstiresc de călugărite Vorona -Începuturile mănăstirii datează, conform tradiției din jurul anului 1600, când, câțiva călugări veniți din Rusia, construiesc aici o mică biserică din lemn. În anul 1835, arhimandritul Rafail a construit pe locul acesteia o biserică de zid cu hramul “Nașterea Maicii Domnului”. Alături de aceasta biserică se află altă biserică ridicată în anul 1793 de paharnicul lordachi Panait cu soția sa Kestachi și cu sora sa Safta, având hramul “Adormirea Maicii Domnului” conservă două tablouri pictate pe pânză de o frumusețe rară “Judecata Universală” și “Patimile mântuitorului”. Într-un spațiu special amenajat există o bibliotecă cu fond de carte religioasă datând din secolul XVIII-XIX. Cea de-a treia biserică a mănăstirii, purtând hramul Sfântului Ierarh Nicolae se află în cimitir. Ctitorită în anul 1835 de arhimandritul Rafail, pe cheltuiala familiei Iorgu Varnav, biserica se remarcă prin catapeteasma sa cu stâlpi sculptați în spirala de sus până jos, ca și pictura sa deosebit de îngrijită. Complexul mănăstiresc este amplasat în marginea unui frumos cadru în suprafață de 150 ha și în imediată sa apropiere se află stejarul multisecular cunoscut sub denumirea de “Stejarul lui Cuza” la umbra căruia a poposit Al.I.Cuza, primul domn al Principatelor Române Unite.
- Localitatea Vorona constituie un centru cu vechi tradiții etno-folclorice. Turii străini și români pot colecționa produse turistice de artă populară care reflectă tradițiile moștenite din bătrâni. Este locul în care se poate admira portul popular local, pictura religioasă, sculptura în lemn, țesături tradiționale, goblenuri, măști populare, împletituri de nulele. Bogata viață etno-folclorică a localității se reflectă în numeroase manifestări de acest gen organizate pe plan local, național și internațional la care participă ansamblul artistic

“Codrulețul” al Grupului Școlar Vorona. Aici se organizează Festivalul cântecului și portului popular “Moștenite din bătrâni”, Festivalul folcloric “Serbările pădurii”, Tabăra interjudețeană de creație plastică “Un penel pentru credință”.

- Mănăstirea Balș se află în localitatea Storești, comuna Frumușica. Biserica cu hramul Sfânta Treime – Schitul Balș, a fost construită pe locul unei biserițe din lemn ce a avut ctitor pe Vel Căpitanul Grigore Balș, biserița care a ars. Actuala biserică a fost ridicată în anul 1919 de către boierul Lascarache Sturza și maica Ecaterina Ursache. Astăzi mănăstirea Balș, având o arhitectura deosebită - este construită sub forma de navă - situată într-un cadru natural deosebit, se bucură de vizitele și aprecierile a numeroși pelerini.
- Localitatea Tudora este un centru etnografic cu elemente de artă populară, tradiții și obiceiuri bine păstrate, are o renumită echipă de dansuri populare. În localitate se păstrează vestigii ale unei curți boierești din sec. XV-XVI, casa Cantacuzino-Pascanu, înălțată în 1842, monument de arhitectură. Tot bine păstrat este monumentul eroilor din războiul de independență și din primul război mondial. Manifestările culturale artistice organizate în această localitate sunt: Festivalul de folclor “Holda de aur” (luna iunie) și Festivalul datinilor și obiceiurilor de iarnă (luna decembrie)
- Casa memorială George Enescu de la Liveni a fost inaugurată în anul 1955. În casa nu prea mare, cu pridvor în fața și patru încăperi separate de o tindă, este reconstruită cu grija ambianța anilor copilăriei și sunt expuse obiecte care i-au fost în preajmă în putinii ani stați acolo: pianul, o vioară jucărie, un Moș Crăciun-jucărie, trusa de culori pentru desen, câteva cărți de povești, mai multe desene realizate în copilărie. Sunt expuse, de asemenea, fotografii ale părinților, ale casei din Cracalia, acte de proprietate aparținând lui Costache Enescu, tatăl muzicianului, precum și partituri muzicale din anii de tinerețe ai artistului și nu în ultimul rând fotografii care îl reprezintă pe Enescu, în compania unor mari muzicieni ai timpului, în țară și în diverse capitale ale Europei.
- Biserica Sf. Nicolae – Popăuți, se află în partea de nord a municipiului Botoșani, în spatele gării CFR, pe drumul DJ 296 care duce spre comuna Roma. Este cea mai veche biserică din Botoșani, zidită de Ștefan cel Mare, domnitorul Moldovei în anul 1496. În anul 1897 a fost declarată monument istoric. În anul 1750 biserică a fost transferată în așezământ mănăstiresc odată cu adăugarea zidurilor de incintă. În partea de nord a bisericii se afla clopotnița, o clădire solidă cu pereții de piatră, groși de aproape doi metri. O caracteristică aparte a acesteia este faptul că la mijlocul ei pereții se îngustează fața de partea inferioară și superioară. Sub acoperiș e lucrată pe o distanță de un metru din cărămida roșie și e împodobită cu discuri smălțuite. La partea superioară se mai păstrează câteva sculpturi reprezentând lei și striguri.

Dorohoi

- Muzeul George Enescu Casa care adăpostește muzeul a fost cumpărată în anul 1910 de Costache Enescu, tatăl compozitorului, care a și locuit-o un timp. În hol și în cele 5 încăperi ale muzeului inaugurat în anul 1957, sunt expuse numeroase documente și obiecte originale care evocă personalitatea marelui artist. Fotografii originale din anii copilăriei petrecuți la Liveni și Cracalia, fotografii ale părinților, scrisori adresate de aceștia fiului lor, manuscrisele unor lucrări compuse de George Enescu la Dorohoi, obiecte personale – pianul, mai multe viori și baghete, un costum de concert, programe de concert, mobilier de epocă. Li se adaugă spre a-i da un puternic caracter evocator, masca mortuara și mulajul mâinilor artistului realizate la 4 martie 1955 la Paris de Margareta Lavrelier Cosaceanu. De casa din Dorohoi se leagă numele unor cunoscute lucrări enesciene: Quartetul de coarde op. 30, Simfonia a III-a și tot de ea, începuturile multora dintre cele mai importante compoziții ale lui George Enescu. În fața muzeului este amplasat unul dintre cele mai reușite busturi ale artistului.
- Biserica „Sfântul Nicolae” - ctitorită de Ștefan cel Mare în anul 1495. Construcția din piatră cioplită este placată în partea superioară cu cărămida aparentă și discuri ceramice smălțuite ca element de decor exterior, constructorul a realizat atât partea superioară a bisericii cât și pe turla două rânduri de nișe suprapuse, de formă semiovală. Biserica are o singură turlă pe care se regăsesc aceleași elemente de decor folosite și în exteriorul construcției. Pictura inițială a dispărut în cea mai mare parte, păstrându-se doar câteva

fragmente, între care unul înfățișându-l pe domnitorul Moldovei Ștefan cel Mare cu Doamna Maria și fiii lor Bogdan, Ștefaniță și Petru cu coroanele pe cap.

Județul Iași

Municipiul Iași

- Palatul Culturii - Edificiul a fost construit în perioada 1906-1925, după proiectul arhitectului I.D. Berindei, în interiorul fostei Curți Domnești, pe ruinele Palatului Moruzzi (1806-1812), refăcut în 1841 de Mihail Sturdza. Are 365 de încăperi dintre care la etajul I - Sala „Voievozilor”, care găzduiește portretele medalion ale voievozilor moldoveni și regilor României. În turnul central este amplasat orologiul cu carillon, mecanismul acționează 8 clopote care la orele fixe reproduc fragmente din „Hora Unirii”.
- Teatrul Național - Construit în Iași, pe locul vechii primării, între anii 1894 și 1896, clădirea Teatrului Național este considerată a fi cel mai vechi și cel mai frumos lăcaș de acest gen din țară. Planurile clădirii aparțin celebrilor arhitecți vienezi Fellner și Helmer, ce au proiectat construcții similare din Viena, Praga, Odesa, Zurich. Inaugurată odată cu teatrul, uzina electrică a acestuia a marcat începutul iluminatului electric la Iași. În anul 1956, cu prilejul aniversării a 140 de ani de la primul spectacol în limba română, teatrul ieșean primește numele marelui poet, dramaturg și om de cultură Vasile Alecsandri (1821 - 1890).
- Universitatea Al.I.Cuza - Clădire construită între anii 1893-1897 după proiectul arhitectului Louis Blanc, sub conducerea arhitecților Scolari și Trolli. Inaugurată în 1897 în prezența regelui Carol I și Reginei Elisabeta. Dezvoltată în anii 1930 după planurile arhitectului Ion Pompilian. De-o realizare arhitectonică deosebită este Aula „Gheorghe Asachi”, „Sala Pașilor Pierduți” și Aula „Mihail Eminescu”, pictate de Sabin Bălașa.
- Biblioteca Centrală Universitară din Iași – este un edificiu cu coloane dorice și cupolă, dominând poalele Copoului. Clădirea a fost înălțată între anii 1930-1934 de arhitectul C. Iotzu. Interiorul clădirii este lucrat în marmura de Carrara și mozaic venețian, iar exteriorul este împodobit cu coloane în stil ionic, pilaștri nedorici, mici frontoane triunghiulare și medalioane cu citori ai neamului nostru și întemeietori ai culturii Naționale. Inițial, clădirea trebuia să fie sediul Fundației Universitare Ferdinand - Ferdinand I Hohenzollern-Sigmaringen, Rege al României între anii 1914-1927. La 1 Septembrie 1945 clădirea a fost cedată Bibliotecii Centrale Universitare, instituție fondată în 1839. În 1948, statul român a decis administrarea întregului patrimoniu al Fundației de către Universitatea din Iași. În prezent, Biblioteca Centrală Universitară, una din cele patru biblioteci centrale din România, deține una din cele mai impresionante colecții de cărți vechi.
- Palatul Roznovanu - Clădirea, construită în 1832 de lordache Roznovanu, a ars în 1844 și a fost refăcută de Nicolae Roznovanu Rosetti, fiul lui lordache. În 1891, pe vremea primarului junimist Vasile Pogor, clădirea s-a cumpărat pentru sediul primăriei. Între 1893-1894, clădirea suferă unele modificări și devine pentru scurt timp reședința a familiei regale (Principele Ferdinand și Principesa Maria). În timpul Primului Război Mondial, între 1916 – 1918, Palatul Roznovanu a găzduit sediile ministerelor și ale conducerii politice refugiate de la București. În 1918, în actuala sală de ședințe a Consiliului Local, s-a întrunit Consiliul de Război al României. Clădirea a fost restaurată după ce în anul 1958 un incendiu a distrus aproape în întregime etajul al doilea și mare parte din ornamentele de la primul nivel. Conducerea administrativă a orașului revine în sediul actual în anul 1969. Astăzi, în fosta sală de bal a Roznovenilor se desfășoară lucrările ședințelor de Consiliu Local și marile baluri ale Primăriei.
- Grădina Botanică - Alături de alte priorități culturale eminate din vechea capitală a Moldovei un loc deosebit îl ocupă și înființarea la Iași, în anul 1856, a primei Grădini Botanice din România, de către medicul și naturalistul Anastasie Fătu, mare patriot, filantrop și om de cultură. Amplasată pe un teren cumpărat din fonduri proprii în apropiere de Râpa Galbenă, avea să fie pentru mulți ani un important centru cultural pentru tineretul studios din Iași care avea posibilitatea de a studia botanica pe material viu, dar și un mijloc de instrucție și educație pentru toți iubitorii naturii. În 1921, profesorul Al. Popovici înființează o grădină botanică nouă în spatele clădirii Universității noi, unde construiește și mici sere, folosite pentru creșterea plantelor

tropicale. Aceasta locație se păstrează pentru mai bine de 40 de ani, până în 1963. În acest an se hotărăște mutarea grădinii în spațiul actual, pe Dealul Copoului, pentru ca aceasta să satisfacă cerințele de învățământ. Astăzi, Grădina Botanică din Iași acoperă o suprafață de aproximativ 100 de hectare.

- Parcul Copou în secolul al XVIII-lea, domnul fanariot Matei Ghica a ridicat în Copou un foișor, care servea pentru odihnă și recreere. Hotărârea de a înființa o grădină publică a luat-o domnitorul Mihail Sturdza la 1834. Locul ales a fost pe ulița Podul Verde, pe locul unde odinioară era stația de poștă a orașului. Grădina a fost extinsă la 1849 și 1852, prin cumpărarea unor terenuri învecinate, iar din 1860 a fost luminată cu felinare. În parc se găsește cel mai vechi monument din România: Monumentul Legilor Constituționale cunoscut ca Obeliscul cu lei realizat de Mihail Singurov, în 1834, după un proiect al lui Gh. Asachi. În centrul parcului Copou, lângă Teiul lui Eminescu (adevărat loc de pelerinaj pentru romantici), se găsește bustul lui Eminescu ca și bustul vechiului sau prieten Ion Creangă ridicat în 1932. Mai târziu a fost ridicată Aleea "Junimea" cu buturile din bronz ale membrilor săi. În iunie 1984, lângă Teiul lui Eminescu s-a deschis un muzeu, pios omagiu adus geniului poetului. Planurile au fost realizate de arhitectul Virgiliu Onofrei, muzeul fiind inaugurat în 1989, la centenarul morții poetului.
- Bojdeuca lui Creangă, primul muzeu memorial literar din România, este unul din cele 12 obiective care compun Muzeul Literaturii Române Iași. Surprinzător, aspectul acestui vechi cartier al Iașului, la distanță doar de 1 kilometru de Piața Unirii (inima orașului), relieful abrupt îți creează impresia ca te afli într-un sat depărtat. Aici a locuit Ion Creangă (1837-1889), cel mai mare, mai cunoscut și mai iubit povestitor român, din anul 1872 și până la 31 decembrie 1889. Aici s-a cunoscut și împrietenit cu Mihail Eminescu, aici a scris întreaga sa operă: Poveștile, Povestirile și Amintirile din copilărie. Aceasta casa - numită de Ion Creangă - bojdeuca - pare coborâtă din poveste. Firesc, ea este păstrată și azi așa cum arăta în anii 1872-1889. O casă cu două încăperi mici, cu o prispa înspre nord, unde se află și ușa de intrare și un cerdac (o logie populară) cu deschidere generoasă spre orizontul dinspre răsărit sprijinit de dealurile Cîrșă și Șorogari. Bojdeuca s-a deschis pentru public la 15 aprilie 1918 - fiind primul muzeu memorial literar din România. Căsuța era însă vizitată din anul 1890, imediat după moartea scriitorului, de grupuri de elevi, studenți, profesori și ziariști.
- Muzeul Unirii își are sediul într-o clădire (declarată monument istoric printr-un decret regal din 1919) înălțată pe la începutul secolului al XIX-lea, urmând, inițial, stilul neoclasic, încărcat ulterior cu diverse decorațiuni baroce. Palatul a servit (1859-1862) ca reședință domnească domnitorului Unirii Al. I. Cuza. În anii 1917-1918, în timpul primului Război Mondial, în această clădire a avut reședința regele Ferdinand. Muzeul a fost deschis în 1959, când se sărbătorea centenarul Unirii. Patrimoniul său cuprinde piese și documente originale, de o excepțională valoare, care au aparținut domnitorului Al. I. Cuza și familiei sale. De asemenea, în colecțiile muzeului se regăsesc și obiecte aparținând familiei regale precum și un important fond numismatic.
- Rezervația paleontologică Repedea: Este amplasată în apropierea Releului de televiziune pe dealul Repedea, unde se află un afloriment și unele cariere de piatră care scot la lumină rocile calcaroase și gresii calcaroase puternic fosilifere datate aparținând Sarmatianului (aproximativ 10 milioane ani). Profesorul Grigore Cobălcescu de la Universitatea Al. I. Cuza cercetează zona carierelor de piatră de la Pietrari-Repedea în anul 1862 și publică lucrarea "Calcariul de la Rapidea" în care descrie fauna fosilă descoperită în rocile respective. Aceasta lucrare reprezintă actul de naștere al geologiei românești. Dealul Repedea prezintă importanța și sub aspectul vegetației, faunei, morfologiei reliefului și a peisajului, datorită poziției sale la limita Podișului Central Moldovenesc cu Câmpia Moldovei și a contactului Din aceste motive, zona a fost declarată rezervație naturală și pusă în protecție prin Hotărârea Consiliului de Miniștri în 1955 și prin Hotărârea Consiliului Județean Iași în anul 1994. Prin frumusețea peisajului, a reliefului și a naturii, Dealul Repedea a devenit punct de atracție al turiștilor și zona de refugiu pentru populația Iașului.
- Mănăstirea Golia - Veche ctitorie a marelui logofăt Ioan Golia, sec. al XVI-lea, biserica "Înălțarea Domnului" a fost refăcută la alte dimensiuni de voievodul Vasile Lupu între anii

1650-1653 și terminată de fiul său, Ștefăniță Vodă, abia în 1660. Turnul Goliei, cea mai veche construcție arhitecturală din Iași secolului al XVI-lea, are o înălțime de 30 metri. Vizitatorul care dorește să aibă o panoramă a orașului trebuie să urce cele 120 de trepte. Cu baza pătrată de 5 metri pe laturi, un parter, două caturi boltite, o încăpere a clopotelor, o galerie superioară și terase, turnul este unul dintre simbolurile Iașilor. În prezent, turnul Goliei rămâne unul dintre locurile privilegiate de unde pelerinul poate contempla "orașul celor șapte coline".

- Mitropolia Moldovei și Bucovinei -Mitropolitul Veniamin Costache este cel care vine cu ideea înălțării unei biserici monumentale la Iași. Hrisovul domnesc din 8 august 1826 privind lucrările de proiectare și construire a acestei noi biserici, este actul de naștere al Catedralei mitropolitane.
- Mănăstirea "Sf. Trei Ierarhi", cea mai frumoasă ctitorie a domnului Tarii Moldovei, Vasile Lupu, a fost construită între anii 1637-1639.
- Mănăstirea Galata - Situată pe culmea uneia dintre cele șapte coline ale Iașului, Mănăstirea Galata a fost înălțată între 1577-1584 de către domnitorul Petru Șchiopul. Ca plan și înfățișare exterioară, ea a păstrat elementele tradiționale ale arhitecturii moldovenești.
- Mănăstirea Cetățuia a fost ctitorită de domnul Gheorghe Duca, pe una din moșiile sale, care ocupă o suprafață de circa 45 ha teren cu vii, livezi și prisăci, pe dealul și valea Cetățuia. Zidirea s-a început în anul 1669 și s-a finalizat în 1672.

Județul Iași

- **Comuna Aroneanu:**
 - Biserica "Sf. Nicolae-Aron Vodă" (1594 - ctitorie a lui Ștefan cel Mare)
 - Lac Aroneanu
- **Comuna Bârnova:**

Mănăstirea Bârnova (1629) pentru prima dată în Moldova apare turnul clopotniță lipit de biserică, amplasat deasupra pridvorului

Mănăstirea "Piatra Sfânta-Tarata" (1727, ctitor Grigorie Ghica)
- **Comuna Costuleni –**
 - Biserica de lemn Sfântul Nicolae, an 1739 din satul Covasna
 - Biserica Sfântul Nicolae, an 1795 din Costuleni
- **Comuna Dobrovăț** - Mănăstirea Dobrovăț (1503) ultima ctitorie a lui Ștefan cel Mare- pictura interioară, biserica paraclis "Sf. Gheorghe" (1743)
- **Comuna Mogoșești** - Mănăstirea Hadâmbu- ctitorie a boierului Iani Hadâmbu la 1659. Icoana Maicii Domnului e considerată izvorătoare de mir și făcătoare de minuni
- **Comuna Lețcani**, sat Lețcani - Biserica "Sf. Spiridon-Rotundă" (1740) - unicat în România, datorită planului ei perfect rotund.
- **Tg. Frumos** este locul de naștere a criticului literar, eseist și romancier român Garabet Ibrăileanu (1871-1936) și a poetului Th. Neculuță (1859-1904)
- Biserica "Sf. Cuvioasa Parascheva-Domnească" ctitor Petru Rareș (1535)
- **Hârlău**
 - Biserica „Sfântul Gheorghe” conform datelor din pisania bisericii rezultă că biserica Sf. Gheorghe a fost construită în mai puțin de 5 luni, în anul 1492. În timpul lui Petru Rareș a fost pictată, fiind cea mai veche biserică din Moldova care a avut pictura exterioară care însă s-a deteriorat, fiind în anul 1791 tencuită și zugrăvită.
 - Biserica „Sfântul Dumitru” După informația transmisă de Grigore Ureche, biserica aparține perioadei de domnie a lui Petru Rareș, care prețuind mult Hârlăul, a înălțat biserica cu hramul Sf. Dumitru între anii 1530-1532, fiind restaurată în anul 1779 de către spătarul lordache.
 - „Muzeul Viei și Vinului” clădirea este situată în orașul Hârlău. Construcția datează de la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea și aparținut unui descendent al logofătului Tăutu
 - Acumularea Pârcovaci (ieșirea din Hârlău pe DJ 281B)
- **Comuna Cotnari**
 - cramele Cotnari- la Combinatul de vinificație al S.C. Cotnari S.A.

- Biserica Domneasca Sf.Parascheva - ctitorie a lui Ștefan cel Mare
- **Sat Zlodica:**
 - Podul lui Ștefan cel Mare (pod din piatra de râu cioplita)
 - Biserica Sf. Voievozi (biserica de lemn, sec XVII)
- **comuna Ceplenita** - Biserica Sf. Voievozi(biserica din lemn-1802)
- **comuna Scobinți** - Biserica Scobinti (1849); comuna Scobinți este locul de naștere al pictorului Dan Hatmanu
- **Ruginoasa**
 - Biserica Domnească este o construcție solidă din piatra și cărămida groasă. Stilul arhitectural aparține epocii decadente moldovenești, cu planul în forma de cruce, cu multe motive ce o face deosebită, între care și cei patru pilaștri de la intrare ce susțin un frontal în forma triunghiulară, motive asemănătoare palatului Sturzeștilor.
 - Palatul domnitorului Alexandru Ioan Cuza de la Ruginoasa, 1811, stil neogotic. Palatul, care astăzi adăpostește muzeul memorial "Al. I. Cuza", a fost construit în primul deceniu al secolului al XIX-lea, de vistiernicul Sandulache Sturdza, care a comandat arhitectului vienez Johan Freiwald ridicarea unei luxoase reședințe pe locul vechii case boierești a strămoșilor săi. Asemănarea frapantă cu palatul de la Miclăușeni nu este întâmplătoare, acesta fiind construit de o altă ramură a familiei Sturdza.
- **Pașcani**
 - Casa Cantacuzino-Pășcanu este un monument istoric și de arhitectură laică, construit între 1640-1650 cu două nivele, având un foișor cu cabane din piatra și un bogat decor sculptat.
 - Biserica Sf. Voievod datează din anul 1664. I s-au adus unele refaceri în anul 1807
- **Mircești** - Muzeul Vasile Alecsandri a fost amenajat în casa în care a locuit Vasile Alecsandri, în perioada 1866 – 1890
- **Comuna Miroslava**
 - Biserica de lemn Sf. Nicolae (1806) – Ciurbești;
 - Biserica Sfinții Voievozi (1769) – Ciurbești;
 - Biserica din satul Comești (1833);
 - Biserica Nașterea Maicii Domnului (1811) – Miroslava;
 - Biserica Sf. Voievozi (sec. XVIII) – Proselnici;
 - Biserica de lemn Sf. Gheorghe (1768) – Vorovești
 - Siturile arheologice relevă o serie de așezări din cele mai vechi timpuri:
 - o La Bulgarii – așezare din epoca neolitică;
 - o Cetățuia – fortificație de pământ;
 - o La Râpa – așezare din epoca neolitică;
 - o Dealul Bîrca și Bîrsanul – așezare din epoca fierului;
 - o Așezare din epoca fierului la 300 m de satul Valea Ursului
 - o Casa Sturza – sec XIX;
- **Comuna Butea**
 - Castelul de la Miclăușeni, cunoscut și sub denumirea de Castelul Sturdza este un edificiu care datează din 1752, fiind o copie a castelelor feudale apusene. În prezent, castelul și domeniul se afla în posesia mitropoliei Moldovei.
 - Mănăstirea Miclăușeni- Prima biserică mănăstirii a fost construită în 1787de marele vornic Ioan Sturdza. Actuala biserică a fost construită de logofătul Dimitrie Sturdza în anii 1821-1823. La 1841 au fost aduse în biserică moaștele a șase sfinți Apostoli.

Județul Neamț

Municipiul Piatra Neamț

- Curtea și Biserica Domneasca din Piatra-Neamț Complexul este situat în centrul orașului și, potrivit izvoarelor istorice, acest ansamblu arhitectural alcătuit din Curtea Domneasca, Biserica "Sf. Ioan" și Turnul-clopotniță își are începuturile în perioada 1468-

1475 fiind ctitorit de Ștefan cel Mare. Din Curtea Domnească s-a mai păstrat doar o parte din pivnițele casei domnești (unde se afla acum o expoziție muzeală) și porțiuni din zidul de incintă. Biserica zidită în 1497-1498, monumentală și elegantă, este caracteristică stilului arhitectural moldovenesc din acea perioadă îmbinând tipul cu plan dreptunghiular și bolti semicilindrice cu cel trilobat și turla pe naos. Turnul, construit în 1499 din piatră brută și întărit cu patru contraforturi ce-i subliniază profilul zvelt, are 19 m înălțime. Foișorul de pază a fost adăugat în epoca modernă.

- Cetatea Batca Doamnei Piatra Neamț (Petrodava) - Situată la 4 km sud-vest de oraș. Primele elemente de cultură materială aparțin epocii neolitice (faza Cucuteni), peste care se afla un nivel de locuințe din epoca bronzului, apoi stratul daco-getic și în final o fortificație din sec. XII-XIII.
- Casa Ivașcu - Specifică urbanisticii din sec. al XIX-lea, a fost construită din bârne fasonate peste care s-au aplicat straturi succesive de tencuială. Acoperișul de draniță a fost modificat, iar întreaga construcție a fost refăcută ca o anexă a unei locuințe moderne.
- Palatul Copiilor (fosta Casa Lalu) - A fost construită în 1912 de arhitectul Carol Zane.
- Casa Paharnicului - Clădire cu ziduri masive și aspect arhaic. Este tot ce a mai rămas din vechea piață a orașului. Construită la începutul secolului al XIX-lea de către aga Dimitrie Gheorghiadis, paharnicul, pe malul Șipotelor, a fost destinată depozitării mărfurilor ce urmau să se desfășoare la Piatra Neamț și în împrejurimi.
- Muzeul de Istorie - Înființat în 1934 de preotul Constantin Mățasa. Deține importante colecții arheologice neolitice (Cultura Cucuteni), din epoca bronzului și geto-dacice.
- Muzeul de artă neolitică Cucuteni - Clădirea a fost ridicată de constructorul Carol Zane și ornamentată de sculptorul Vincenzo Puschiasis. Cultura Cucuteni a apărut la cumpăna dintre mileniile V și IV î.e.n., a evoluat timp de o mie de ani și s-a extins treptat din sud-estul Transilvaniei și vestul Moldovei până la Nistru, ocupând cea mai mare parte a Moldovei centrale. Cercetătorii sunt de acord că ea reprezintă cea mai strălucită manifestare preistorică a Europei.
- Muzeul de Artă - organizat în 1980. Deține colecții de pictură, grafică, sculptură și tapiserie semnate de artiști plastici locali sau de renume Național: Ion Tuculescu, Nicolae Tonitza, Corneliu Baba, Lascăr Vorel, Victor Brauner, Iulia Hălăucescu ș.a.
- Muzeul de Etnografie - Înființat în 1980. Deține colecții de costume populare, unelte artizanale, instalații țărănești tradiționale, prezentând aspecte ale vieții țăranilor de pe Valea Bistriței.
- Muzeul de Științe Naturale - Înființat în 1960. Deține o importantă colecție de pești fosili, unică în lume și alte bogate colecții botanice, zoologice și paleontologice.
- Muzeul Memorial "Calistrat Hogaș" - amenajat în 1969 în casa în care a locuit scriitorul (construită în sec. al XIX-lea). Cuprinde documente, manuscrise, mobilă originală, obiecte personale ale scriitorului.
- Teatrul Tineretului - Piața Ștefan cel Mare. Construit de arhitectul Roger H. Bolomey și antreprenorul Carol Zane în 1938, funcționează din 1961 ca instituție de sine stătătoare. An de an, după 1961, au venit la Piatra Neamț cei mai buni absolvenți ai Institutului de Teatru, nume care s-au impus în mișcarea teatrală românească și nu numai: Horațiu Mălăieș, Maia Morgenstern, Virgil Ogășanu, Ileana Stana Ionescu, Mitică Popescu, Valentin Urițescu, Oana Pellea, Florin Piersic.

Județul Neamț

- Mănăstirea Bistrița - Ctitorii succesive ale lui Alexandru cel Bun (1402), Ștefan cel Mare (1498), Petru Rareș (1546) și Alexandru Lăpușneanu (1554).
- Mănăstirea Biserici - Ctitorie din sec. al XVI-lea a lui Ștefăniță Vodă pe locul unui schit de lemn existent încă din sec. al XV-lea. Refăcută din temelii în 1786, dar s-a păstrat pronaosul din 1637.
- Mănăstirea Pangarati - Ctitorie din 1560 a lui Alexandru Lăpușneanu pe locul unei foste biserici de lemn din sec. al XV-lea.
- Cheile Bicazului - Rezervație geologică și peisagistică, care se întinde în Masivul Hasmas pe o distanță de 10 km de-a lungul Văii Bicazului, pe raza comunei Bicaz-Chei, la 27 km sud-vest de orașul Bicaz. Altitudinea este cuprinsă între 670 și 1792 m.

- Lacul de acumulare Bicaz - Situat la poalele Ceahlăului, este un lac de acumulare care s-a format pe râul Bistrița, în spatele barajului de la Bicaz, construit între anii 1950-1960 de către ing. Dimitrie Leonida. Are o suprafață maximă de 32,6 km² și o adâncime maximă de 96 m. În apele sale se ridică Piatra Teiului, înaltă de 23 m.
- Mănăstirea Durau - Ctitorie din sec. al XVII-lea a uneia din fiicele lui Vasile Lupu. Reconstruită în 1835. Monument istoric și de arhitectură religioasă pictată de Nicolae Tonitza și ucenicii săi în 1935-1937. Catapeteasma este sculptată în lemn de tei aurit și pictată la Constantinopol. Icoana mare argintată a Maicii Domnului, făcătoare de minuni, datează din sec. al XVIII-lea.
- Parcul Național Ceahlău - Este situat în vestul județului, la 10 km vest de Bicaz și este delimitat de văile Bistriței, Bistricioarei, Bistrei, și Bicăzului. Este constituit dintr-un sistem de culmi radiare ce converg în două puncte cu înălțime maximă: Ocolășul Mare (1907 m) și Toaca (1900 m). Puncte de atracție: Toaca, Panaghia, Detunatele, Clăile lui Miron, Furculița, Piatra cu Apa, cascada Duruitoarea cu o înălțime de peste 30 m, rezervația cu zădă (singurul conifer cu frunze cazatoare), "Polița cu crini"
- Mănăstirea de pe Muntele Ceahlău - Ctitorie din 1993 a lui I.P.S. Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei.
- Garcina - Lacul Cujele (12 ha – întreaga zonă protejată 114 ha) este alungit în lungul văii principale, iar la confluența principalilor tributari, pârâurile Cujele și Glodu, se ramifică pe cele două văi, cu extinderea mai mare pe valea principală. Este, după Lacul Roșu, cel de-al doilea lac de baraj natural din acest bazin hidrografic.
- Mănăstirea Almaș - Ctitorie din 1715 a Ecaterinei Cantacuzino (pe locul unui paraclis din 1658), reînălțată în 1821 de Lupu Balș și monahul Rufail.
- Mănăstirea Horăița - Ctitorie din 1824 a arhimandritului Irinarh Roset pe locul unei biserici de lemn din sec. al XV-lea. Biserica actuală a fost construită de arhimandritul Ermoghen Buhuș în 1848-1867. Constituie un unicat în Europa prin faptul că amvonul este situat deasupra catapetesmei.
- Stațiunea Băltăcești este cunoscută pentru apele minerale clorurate, sulfatate, iodice, bromurate cu o concentrație de până la 280 g/l. Între factorii de cură se evidențiază, de asemenea, aerul bogat în ioni negativi, ozonat și care are un efect tonifiant asupra organismului.
- Mănăstirea Văratec - Ctitorie din 1785 a micii starețe Olimpiada. Actuala biserică a fost construită în 1808-1812.
- Mănăstirea Agapia - Ctitorie din 1642-1647 a hatmanului Gavril (fratele lui Vasile Lupu). De-a lungul timpului mănăstirea a suferit numeroase jafuri, distrugeri și incendii, dar a fost refăcută și consolidată.
- Parcul Natural Vânători – Apariție relativ nouă în peisajul ariilor protejate nemțene, constituit ca parc natural în anul 1999, pe o suprafață de 30.818 hectare, din care peste 26.300 hectare fond forestier, parcul adăpostește o largă paletă de valori naturale, culturale și istorice.
- Rezervația de zimbri „Dragoș Vodă” – în anul 1970 se aduc primele exemplare de zimbri, în număr de trei, originare din Polonia, dându-li-se numele de Rarău, Roxana și Raluca. Astăzi, în rezervație, pe lângă zimbri se mai pot întâlni: cerbi carpatini, cerbi lopătari, căpriori, vulpi, bursuci, iepuri, urși, lupi, specii de avifaună. În momentul actual, se găsesc 3 exemplare de zimbri într-un ținut de aproximativ 4 ha.
- Mănăstirile Neamț - Ctitorii succesive din sec. XIV-XV ale lui Petru Mușat, Alexandru cel Bun și Ștefan cel Mare. Este cea mai veche și mai însemnată așezare monahală din Moldova, monument istoric și de arhitectură religioasă. Așezământul are cea mai mare și mai veche bibliotecă mănăstirească (18000 volume) și a avut o contribuție deosebită la dezvoltarea culturii și artei românești medievale.
- Mănăstirea Secu - Ctitorie din 1602 a lui Nestor Ureche în apropierea unui fost schit din sec. al XV-lea. Aici s-a purtat ultima luptă a eteriștilor cu turcii în 1821, mănăstirea a fost incendiată, dar apoi refăcută
- Mănăstirea Sihăstria - Ctitorie din 1655 a Sihastrului Atanasie, dar reconstruită din piatră în 1740 de episcopul Ghedeon de Roman/Huși și apoi refăcută în 1824 din piatră de rău și cărămidă.
- Schit Sihla - Vechea ctitorie de familie Cantacuzino din anul 1741, cu hramul "Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul" a dăinuit până în anul 1813, când arhimandritul Benedict,

starețul de atunci al Mănăstirilor Neamț și Secu, a reînnoit-o din temelie de piatră și pereți de bărne de lemn, în stilul clasic al bisericilor moldovenești, în forma de cruce cu o singură turlă deasupra naosului, cu interiorul împărțit în altar, naos și pridvor, și împodobită cu o catapeteasmă veche, sculptată în lemn de tei, poleită cu aur, cu icoane pictate de meșteri diferiți.

- Cetatea Neamțului - Construită în timpul domniei lui Petru I Mușat atestată documentar în 1395 și completată în timpul domniei lui Ștefan cel Mare. În 1691 aici s-a scris o importantă pagină de eroism, când cetatea a fost apărată de un mic grup de plăieși împotriva armatei polone condusă de Ioan Sobieski.
- Casa Memorială Ion Creangă - Organizată din 1954 în casa în care s-a născut și a copilărit scriitorul, construită probabil în 1830 de către Petrea Ciubotariu, bunicul marelui povestitor; ambient și unelte tradiționale, expoziție cu documente de arhivă, scrisori, fotocopii ale manuscriselor, fotografii, operele scriitorului.
- Muzeul memorial "Mihail Sadoveanu" - Inaugurat în 1966 în casa ridicată în 1937 de Visarion Puiu, Mitropolit al Bucovinei și oferită scriitorului de Mirea. Neamț, muzeul cuprinde documente, obiecte personale, fotografii, biblioteca cu opera completă, multe ediții princeps și traduceri, piese de mobilier.
- Colecția de etnografie și istorie locală "Nicolae Popa" - Cuprinde: măști populare, sculpturi în piatră și lemn, piese arheologice, monede, unelte tradiționale, costume populare etc.
- Stațiunea Oglinzi – în stațiunea Oglinzi se tratează afecțiuni reumatismale, dermatologice, afecțiuni ale aparatului respirator, sechele post-traumatice, nevroze astenice și se folosesc tratamente cu magnetodifuz, ultrasunete, curenți diadinamici, băi calde la cădă, băi galvanice, împachetări cu parafină, masaj, gimnastică medicală.
- Roman - Cetatea Nouă a Romanului este situată la 5 km est de Roman la Gadint, comuna Sagna, pe malul stâng al Siretului, în apropierea confluenței cu Moldova, ridicată în scop defensiv în 1466 de Ștefan cel Mare, fiind singura cetate care nu s-a ridicat conform tradiției și practicii medievale pe locuri dominante, greu accesibile. Originala fortificație medievală a fost construită în plan stelat, în stil palisadă cu ziduri groase de 4 m și cu 7 bastioane circulare, iar la baza, pentru a rezista terenului nisipos, avea o ingenioasă construcție de lemn în grătar fixată pe piloni. A fost distrusă prin incendiere de turci în 1476, iar apoi reconstruită, mărită și întărită în 1478. Astfel întocmită, Cetatea Nouă a Romanului a continuat să joace un rol important în sistemul defensiv al Moldovei, până în anul 1675, când a fost din nou distrusă la ordinul lui Dumitrașcu Cantacuzino.
- Tg. Neamț - Cetatea Neamțului - Construită în timpul domniei lui Petru I Mușat atestată documentar în 1395 și completată în timpul domniei lui Ștefan cel Mare. În 1691 aici s-a scris o importantă pagină de eroism, când cetatea a fost apărată de un mic grup de plăieși împotriva armatei polone condusă de Ioan Sobieski.
- Ceahlău - Palatul Cneșilor este un ansamblu monumental situat în comuna Ceahlău. A fost construit în trei etape. Hatmanul Gheorghe, fratele lui Vasile Lupu, ridică în 1639 o biserică de piatră pe locul unui schit mai vechi și o înconjoară cu clădiri din cărămidă și lemn. Turnul clopotnița, pătrat, pe trei nivele este lipit de clădirea bisericii. Ulterior Antonie Ruset, ginerele hatmanului Gheorghe și domn al Moldovei (1675-1678), construiește în 1672 un zid de incintă din piatră. În același an marele vistiier Toderașcu Cantacuzino înalță zidurile și construiește cele 4 turnuri rotunde și clădiri de locuit. Aceasta mică cetate a reprezentat în acele vremuri un adăpost bine întărit și a fost asediat de multe ori. În sec. al XVIII-lea cetatea devine proprietatea familiei Cantacuzino, dar pentru o perioadă a fost transformată în mănăstire.

Județul Suceava

Municipiul Suceava

- Cetatea de scaun a Sucevei - Situată pe un platou înalt, în partea de est a orașului, restaurată în ultimii ani, este o ctitorie a voievodului Petru I Mușat, menționată pentru prima oară într-un document din anul 1388; construită din piatră, a fost întărită ulterior de Ștefan cel Mare cu ziduri de peste 10 m și o grosime de aproape 4 m. La 1 mai 1600

ostașii lui Mihai Viteazul au intrat fără luptă în Cetatea de Scaun a Sucevei, încheind astfel actul I al unirii celor 3 țări.

- Curtea Domneasca - Complexul arhitectonic care formează Curtea Domneasca a fost edificat pe parcursul secolelor XIV – XV. În timpul domniei lui Petru I Mușatinul au fost construite o casă din lemn și probabil, un turn de piatră. Alexandru cel Bun a adăugat noi construcții, care au fost distruse în urma campaniei otomane din anul 1476 în Moldova. În timpul domniei lui Ștefan cel Mare au fost refăcute din piatră și cărămidă, captând, din punct de vedere planimetric, forma pe care și astăzi o prezintă ruinele palatului domnesc.
- Hanul Domnesc - Monument de secol XVII reprezintă unul dintre obiectivele culturale ale zonei și ale orașului, prezintă principalele zone etnografice ale județului. Expoziția permanentă de la parter (recent deschisă publicului) reconstituie atmosfera de epocă a unui han din sec. al XVIII-lea - loc de popas pentru oaspeți de vază, dregători, negustori etc. În trecere prin Suceava. Expoziția este desfășurată în: salonul de oaspeți, bucătărie, sala de han, camera de odihnă, camera, pivnița - toate constituind un punct deosebit de atracție. La etaj sunt etalate piese importante de etnografie și arta populară, reprezentative pentru această parte a țării.

Județul Suceava

- Mănăstirea Pătrăuți - Biserica înălțată de Ștefan cel Mare în 1487, este cea mai redusă ca proporții dintre ctitoriile sale și singura destinată a fi mănăstire de călugărite
- Mănăstirea Dragomirna - Este prima ctitorie a domnitorului Petru Rareș, ridicată în 1530 pe locul consacrat de o bisericuță din lemn (1398) și alta din piatră (în jur de 1440). În biserică se afla 21 de pietre tombale epigrafe, realizate între 1464-1640, de o remarcabilă valoare documentară și artistică; pietrarii au trecut de la elemente decorative geometrice la cele accentuat vegetale, inovație reprezentativă pentru sculptura secolului al XVI-lea.
- Biserica Arbore - este ctitorită în anul 1503 de Hatmanul Luca Arbore. În mod excepțional, toate fațadele sunt netede, fără nișe sau firide. Biserica urmează cel mai mic plan posibil: există doar trei camere, pronaosul, naosul și altarul.
- Rădăuți - Muzeul de etnografie și folclor - Cea mai veche instituție etnografică din Moldova (1934). Muzeul prezintă, în 11 săli (cca 1000 exponate), aspecte sugestive ale unor tehnici populare cu vechi tradiții în Bucovina, menite să dovedească unitatea și continuitatea populației de pe aceste străvechi meleaguri. În același timp, expoziția aduce dovezi elocvente ale măiestriei artistice, capacității creatoare, ingeniozității tehnice și spiritului inventiv al oamenilor Moldovei de nord. La intrare, vizitatorul face cunoștință cu principalele obiective turistice și muzeale ale zonei, precum și cu principalele centre ale tehnicii populare.
- Biserica "Sf. Nicolae" - Bogdana, - Este ctitoria lui Bogdan I, primul voievod al statului feudal independent Moldova. Construită în a doua jumătate a secolului al XIV - lea, din piatră brută și cioplită. Sinteza moldovenească a trei stiluri arhitectonice: bizantin, romanic și gotic. Este cea mai veche construcție din piatră din Moldova.
- Mănăstirea Putna - Biserica mănăstirii Putna, cu hramul "Adormirea Maicii Domnului" este prima dintre ctitoriile lui Ștefan cel Mare. Lucrările de construcție a mănăstirii ce urma să fie necropola domneasca, au început la 10 iulie 1466 și s-au încheiat în 1469, iar în 1481 erau finalizate fortificațiile de incintă.
- Mănăstirea Sucevița - în vremurile tulburi, pline de nesiguranță și amenințare, de la sfârșitul secolului al XVI-lea, Sucevița a fost construită ca o adevărată mănăstire - cetate, cu masive ziduri de incintă și cu puternice turnuri de apărare, destinată a fi necropolă, strălucită ctitorie voievodală, adevărat blazon al familiei Movilă. Construcția a fost finalizată la 9 iunie 1591. Biserica mănăstirii cu hramul "Învierea Domnului", având planul moldovenesc treflat, resimte puternic tradiția bizantină a artei locale.
- Mănăstirea Moldovița – Ctitorie din 1532 a domnitorului Petru Rareș. Zidul de incintă închide un patruleter cu latura de 40 m, grosimea 1,20 m și înălțimea de 6 m. În colțul de nord - vest se afla clisiarnița, construită la începutul secolului al XVII - lea. Este una dintre puținele locuințe moldovenești din secolul XVI-XVII, fiind construită între 1610-1612 de Efreim, egumenul Moldoviței.
- **Câmpulung Moldovenesc**

- Muzeul Lemnului - veritabila monografie închinată prelucrării lemnului, muzeul prezentând în 20 de săli unelte, arme, inventar gospodăresc, elemente și complexe de arhitectura populară, mijloace de transport, obiecte de artizanat și opere de artă.
- Colecția profesorului I. Țugui - una dintre cele mai bogate colecții din țară și străinătate de linguri de lemn, de diverse forme, mărimi, motive ornamentale; în aceeași clădire aflându-se de asemenea și valoroase colecții de ștergare, monede, ceramică, cusături, etc.
- Mănăstirea Voroneț – Ctitorie din 1488 a lui Ștefan cel Mare. Biserica mănăstirii cu hramul "Sf. Gheorghe" este o sinteză de elemente bizantine și gotice, realizată într-o manieră proprie, de o ingeniozitate strălucită, rezultatul fiind, un stil nou, de o originalitate aparte - stilul arhitectonic moldovenesc.
- Mănăstirea Humor – Biserica cu hramul "Adormirea Maicii Domnului" este ctitorie a marelui logofăt Teodor Bubuiog, construită în 1530. A fost împrejmuită după obiceiul timpului cu puternice ziduri de piatră, din care au dăinuit până astăzi, doar turnul masiv din piatră brută.
- **Gura Humorului** - Muzeul etnografic, înființat în anul 1959, are cca 2000 de piese adunate din bazinul mijlociu al Moldovei, precum și din bazinul Dornelor. În cele 16 săli și 2 holuri sunt expuse 1200 de piese, după diferite tematici: culesul din natură și vânătoarea; pescuitul și albinăritul; păstoritul; agricultura, industria textilă casnică; ștergare decorative, ceramica de Păltinoasa, fierăritul și prelucrarea artistică a lemnului; portul popular din bazinul Dornelor; portul popular din zona Câmpulung; podoabe de găteala pentru costumul de sărbătoare și ștergare de cap (maramă); portul din bazinul Humorului; interioare țărănești.
- **Cacica** – în localitatea Cacica s-a atestat, pe baza descoperirilor arheologice, una din cele mai vechi exploatare de sare recristalizată din saramură din Europa, datând din perioada culturii Cris din neoliticul timpuriu (mileniul 5 î.Hr.).
- **Fălticeni**
 - Casa memorială "Mihail Sadoveanu" a fost construită după planurile lui Mihail Sadoveanu. Aici a locuit scriitorul între anii 1909 și 1918. "Ajuns acasă, nu mă gândesc decât să mă reculeg și să mă odihnesc", scria Sadoveanu în 1913.
 - Mănăstirea Probota - în timpul lui Ștefan I Mușat (1394-1399), călugării sihaștri au ridicat biserica "Sf. Nicolae" din Poiana. În anul 1465, Ștefan cel Mare a îngropat aici pe mama sa, doamna Oltea și în 1467, pe soția sa Evdochia. Mănăstirea Probota a fost ridicată de Petru Rareș, pe locul vechii biserici, în mai multe etape: biserica în 1530, pictura în 1536. Zidul de incintă a fost ridicat în 1550. Este necropola domnească.
- **Stațiunea Vatra Dornei** este indicată pentru boli ale aparatului cardio-vascular, locomotor, sistemului nervos, boli ale sângelui. Ea dispune de două baze de tratament, cu cazi pentru bai carbogazoase, pentru nămol și secții de hidroterapie. În același timp, în stațiune se poate face și cura de teren, dozată, pe aleile parcului. Pe lângă cura externă se poate face și cura internă, datorită izvoarelor minerale.
Muzeul Orășenesc - înființat în 1954, în prezent prezintă trei secții: arta plastică contemporană, științele naturii și cinegetică. Secția de artă este amenajată în impunătoarea clădire a primăriei, construită în 1896-1897 pentru a comemora succesul obținut de dorneni în procesul purtat timp de un secol cu autoritățile austriece (secția de științele naturii este axată pe prezentarea faunei și florei dornene: pești și batracieni din bazinul Bistriței, păsări, mamifere).
- Gura Haitii - Turismul ecvestru în Munții Călimani, activitate atractivă cu durate cuprinse între două ore și șase zile, cu ghizi montani specializați și echipamente performante. Căile sunt de rasă huțulă (11 la număr), fiind perfect adaptați la mersul pe munte.
- Cheile Zugreni - se afla la 20 km de Vatra Dornei, într-un loc în care Bistrița și-a creat cu greu drum între masivul greoi al Giumalaului și zidul uriaș al Pietrosului Bistriței. Cheia are un traseu sinuos, prezentând în amonte o despletire de brațe care prind între ele o stâncă uriasă, înaltă de peste 6 m. Cheia Zugrenilor (o suprafață de 100 ha) este declarată rezervație geologică și floristică.

- Rarău - Cheile Moara Dracului - rezervație geologico-morfologica din Munții Rarău, impresionantă prin înălțimea pereților. Pietrele Doamnei - în mijlocul frumoaselor priveliști ale Rarăului se înalță spectaculos și enigmatic aceste "turnuri gotice" formate din calcare alpine. Peisajul sălbatic, formele bizare ale stâncilor au învăluit aceste locuri în aburul misterios al legendelor. Înalte de 70 m, Pietrele Doamnei se află la 1634 m altitudine, la mică distanță de cabana Rarău. Împreună cu zona înconjurătoare formează o rezervație complexă (890 ha) care atrage an de an numeroși iubitori ai naturii.
- Broșteni - în Broșteni se află biserica unde a învățat Ion Creangă.

Anexa 2

VARIABLE SI INDICATORI	Bulgaria		Ungaria		Franța		Italia		Spania		România	
	Cota de la 1 la 133	Scala 1-7	Cota de la 1 la 133	Scala 1-7	Cota de la 1 la 133	Scala 1-7	Cota de la 1 la 133	Scala 1-7	Cota de la 1 la 133	Scala 1-7	Cota de la 1 la 133	Scala 1-7
1. Cadrul de reglementare al sectorului T&T	56	4,7	26	5,3	8	5,7	46	5,0	29	5,3	61	4,7
Normele de politică și legislație	95	3,9	37	4,9	25	5,1	71	4,4	74	4,3	64	4,5
Sustenabilitatea mediului	76	4,4	24	5,1	4	5,8	51	4,7	31	5,0	37	4,9
Securitate si Siguranța	87	4,7	41	5,8	55	5,3	82	4,9	66	5,2	62	5,3
Igiena si Sănătate	15	6,6	11	6,6	9	6,7	27	6,2	35	5,9	54	5,1
Gradul de prioritizare al T&T	78	4,1	68	4,3	21	5,4	51	4,7	4	6,0	102	3,7
2. Mediul de afaceri si infrastructura T&T	48	4,0	42	4,1	7	5,2	26	4,7	8	5,2	64	3,6
Infrastructura de transport aerian	90	2,6	68	3,0	5	5,5	27	4,4	10	5,2	81	2,7
Infrastructura de transport la sol	75	3,2	33	4,4	3	6,6	40	4,2	20	5,3	83	3,1
Infrastructura turistica	18	5,8	27	4,9	14	6,2	3	6,9	1	7,0	34	4,5
Infrastructura TIC	47	3,6	36	4,0	19	5,0	25	4,7	31	4,3	42	3,8
Competitivitatea prețului in industria T&T	73	4,6	112	3,9	132	2,9	130	3,2	96	4,2	110	4,0
3. Resursele umane, culturale si naturale ale sectorului T&T	46	4,2	59	4,0	11	5,1	22	4,7	5	5,4	77	3,8
Resurse Umane	65	5,1	77	5,0	23	5,6	41	5,3	31	5,4	58	5,1
Educație si training	69	4,7	73	4,6	13	5,9	45	5,0	34	5,2	61	4,8
Disponibilitatea muncii calificate	57	5,5	74	5,4	77	5,4	46	5,6	32	5,7	59	5,5
Afinități față de T&T	18	5,4	115	4,3	55	4,9	71	4,7	48	4,9	105	4,4
Resurse naturale	68	3,1	103	2,6	39	4,1	90	2,8	30	4,3	85	2,9
Resurse culturale	36	3,1	31	3,9	7	6,0	5	6,1	1	6,8	49	2,8

Pilonul 1 - Normele de politica si legislatia; Valori de la 1-133

INDICATORI	Bulgaria	Ungaria	Franța	Italia	Spania	România
Prevalența capitalului străin (proprietari străini)	102	9	46	106	63	87
Drepturile asupra proprietății	97	46	18	59	42	85
Impactul normelor de afaceri asupra investițiilor străine directe	118	40	65	122	76	89
Cerințele de viză	40	40	40	40	40	40
Deschiderea în ceea ce privește acordurile bilaterale aeriene	100	46	72	29	84	83
Transparența guvernamentală în ceea ce privește politicile publice	113	117	33	111	89	124
Timpul necesar unui start-up	110	6	15	25	109	25
Costul unui start-up	18	57	14	81	74	30

Pilonul 2 – Sustenabilitatea mediului; Valori de la 1-133

INDICATORI	Bulgaria	Ungaria	Franța	Italia	Spania	România
Rigurozitatea reglementărilor de mediu	107	35	14	41	36	60
Aplicarea reglementărilor de mediu	92	59	19	64	37	67
Sustenabilitatea dezvoltării industriei T&T	103	102	19	119	35	121
Emisiile de dioxid de carbon	78	82	86	93	94	71
Concentrarea particulelor	91	16	5	44	56	6
Specii amenințate	59	37	46	68	96	62
Ratificarea tratatelor de mediu	21	21	2	21	2	34

Pilonul 3 – Siguranță si Securitate; Valori de la 1-133

INDICATORI	Bulgaria	Ungaria	Franța	Italia	Spania	România
Terorismul și costul afacerilor	104	21	69	79	108	57
Fiabilitatea serviciilor de poliție	111	46	19	54	26	74
Crime și violența si costul afacerii	99	45	52	73	59	69
Accidente rutiere	52	63	110	107	102	80

Pilonul 4 – Igiena si sănătate; Valori de la 1-133

INDICATORI	Bulgaria	Ungaria	Franța	Italia	Spania	România
Densitate fizică	15	31	23	12	25	58
Acces la servicii sanitare îmbunătățite	34	1	1	1	1	85
Acces la apă potabilă de calitate	28	1	1	1	1	97
Paturi spital	23	9	15	43	51	19

Pilonul 5 – Prioritizarea sectorului călătoriilor si turismului; valori de la 1-133

INDICATORI	Bulgaria	Ungaria	Franța	Italia	Spania	România
Prioritizarea industriei T&T de guvern	101	71	31	107	13	121
Cheltuiala guvernului pentru sectorul T&T	66	32	75	61	21	42
Eficiența marketing-ului și branding-ului	88	107	20	108	16	119
Prezenta la târgurile industriei T&T	41	62	3	3	3	62

Pilonul 6 – Infrastructura transportului aerian; Valori de la 1-133

INDICATORI	Bulgaria	Ungaria	Franța	Italia	Spania	România
Calitatea infrastructurii transportului aerian	104	70	5	78	34	96
Locuri disponibile/kilometri in transportul aerian intern	74	100	13	12	10	52
Locuri disponibile/kilometri in transportul aerian internațional	77	65	4	14	6	64
Plecări la 1000 de locuitori	81	54	28	42	26	77
Densitatea aeroporturilor	93	105	49	69	52	67
Număr companii aeriene care operează	44	38	3	5	6	39
Rețeaua de transport aerian internațional	88	61	6	89	41	94

Pilonul 7 – Infrastructura de transport la sol; Valori de la 1-133

INDICATORI	Bulgaria	Ungaria	Franța	Italia	Spania	România
Calitatea drumurilor	117	67	1	55	30	126
Calitatea infrastructurii de cale ferată	55	41	2	52	19	59
Calitatea infrastructurii portuare	79	70	10	95	33	102
Calitate rețea de transport rutier	50	74	5	99	20	110
Densitatea drumurilor	56	15	14	20	26	38

Pilonul 8 – Infrastructura turistică; Valori de la 1-133

INDICATORI	Bulgaria	Ungaria	Franța	Italia	Spania	România
Camere hotel	9	43	27	8	7	53
Prezența unor companii majore de închiriere mașini	23	1	1	1	1	1
ATM-urile acceptă cardurile VISA	28	31	9	15	1	43

Pilonul 9 – Infrastructura TIC

INDICATORI	Bulgaria	Ungaria	Franța	Italia	Spania	România
Extinderea utilizării afacerilor pe Internet	81	59	23	83	62	69
Utilizatori Internet	61	39	31	24	33	21
Linii telefonice	42	37	7	20	27	65
Abonații la Internet de bandă largă	42	33	13	26	27	36
Abonații la servicii de telefonie mobilă	8	31	51	7	30	35

Pilonul 10 – Competitivitatea prețului în industria T&T

INDICATORI	Bulgaria	Ungaria	Franța	Italia	Spania	România
Taxe de aeroport și preț bilet	49	54	114	37	30	97
Paritatea puterii de cumpărare	33	98	123	117	111	84
Amploarea și efectul de impozitare	78	132	98	128	75	109
Nivel de preț combustibil	87	114	116	126	91	104
Index-ul preturilor hoteliere	82	68	113	102	63	90

Pilonul 11 – Resurse Umane; Valori de la 1-133

INDICATORI	Bulgaria	Ungaria	Franta	Italia	Spania	România
Înscrierea în învățământul primar	70	96	13	12	4	67
Înscriere în învățământul secundar	13	42	7	26	4	70
Calitatea sistemului educațional	81	87	20	84	52	71
Cercetare și serviciilor de training	70	73	8	35	37	63
Gradul de formare a personalului	117	101	24	109	63	54
Angajarea si concedierea (practici)	35	67	125	133	115	59
Angajare forța muncă străină	93	70	96	14	37	62
Prevalența HIV	1	22	73	73	78	22
Impactul HIV asupra afacerilor	62	13	40	31	41	59
Speranța de viață	55	55	5	5	5	55

Pilonul 12 – Afinitatea pentru industria T&T; Valori de la 1-133

INDICATORI	Bulgaria	Ungaria	Franta	Italia	Spania	România
Deschiderea turismului	17	58	91	94	61	118
Atitudinea populației față de vizitatorii străini	96	112	71	78	53	88
Călătorii de afaceri recomandate	47	127	9	34	33	65

Pilonul 13 – Resurse naturale; Valori de la 1-133

INDICATORI	Bulgaria	Ungaria	Franta	Italia	Spania	România
Situri naturale in patrimoniul UNESCO	23	40	16	40	7	40
Arii protejate	64	92	51	91	69	58
Calitatea mediului natural	108	94	32	87	69	110
Total specii cunoscute	79	103	66	68	65	80

Pilonul 14 – Resurse culturale; Valori de la 1-133

INDICATORI	Bulgaria	Ungaria	Franta	Italia	Spania	România
Numărul de site-uri culturale din patrimoniul UNESCO	22	26	4	1	2	26
Stadioane sportive	24	35	49	41	15	57
Numărul de târguri internaționale	57	22	5	6	4	51
Exporturi industria creativă	62	44	7	2	11	39

Legendă :

Indicatorii de evaluare stabiliți de către Organizația Mondială a Turismului sunt împărțiți în două categorii:

- etalonul 1-133 - cota **1** reprezintă **excelent**, iar cota **133** reprezintă **foarte slab**
- etalonul 1-7 – cota **1** reprezintă **foarte slab** și cota **7** reprezintă **excelent**